

nec de subiecto aliquo dicitur. Secundarum autem substantiarum sic etiam perspicuum est nullam esse in subiecto: quia homo de subiecto quidem dicitur quodam homine, sed in subiecto non est: homo namque non est in quodam homine. itidemque animal de subiecto quidem dicitur quodam homine, sed animal non est in quodam homine. Præterea eorum quæ in subiecto sunt, nomen quidem interdum subiecto attribui nihil prohibet, definitionem verò impossibile est. atqui secundarum substantiarum & definitio & nomen attribuitur subiecto: nam hominis definitionem cuidam homini attribues, itémque animalis definitionem. quare substantia non est in eorum numero quæ sunt in subiecto.

13. Hoc autem non est proprium substantiæ; sed & differentia est in eorum numero quæ non sunt in subiecto. nam terrestris & bipes de subiecto quidem dicitur, nempe de homine; verum in subiecto non est: non enim in homine est bipes, nec terrestris. & definitio quoque differentia attribuitur ei, de quo dicitur differentia. utputà si terrestris de homine dicitur, etiam definitio ipsius terrestris homini attribuetur: homo enim est terrestris.

14. Porro ne nos conturbent partes substantiarum, quasi sint in totis ut in subiectis, ne quando cogamur fateri eas non esse substantias: quia non ita dicebantur ea quæ sunt in subiecto, ut partes, inesse in aliquo.

15. Inest autem substantiis & differentiis, omnia synonymas ab eis dici. omnes enim attributiones ab eis sumptæ, aut indiuiduis attribuuntur, aut speciebus. A prima namque substantiâ nulla attributio est, quia de nullo subiecto dicitur. Secundarum verò substantiarum, species indiuiduo attribuitur, genus & speciebus & indiuiduis. Itidemque differentia & speciebus & indiuiduis attribuuntur. ac definitionem quoque specierum & generum recipiunt primæ substantiæ, nec non generis definitionem species. nam quotcumque de attributo dicuntur, totidem etiam de subiecto dicentur. itidemque differentiarum definitionem recipiunt tam species quàm indiuidua. atqui synonyma erant, quorum est & nomen commune & definitio eadem. Quare omnia, quæ à substantiis & differentiis dicuntur, synonymas dicuntur.

A ἔτε καὶ ὑποκειμένης τίνος λέγεται. τῶν δὲ δού-
 τέρων ὄσιων, φανερόν μὲν καὶ ἔτι, ὅτι ὁσδε-
 μία ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ ὁ γὰρ ἀνθρώπος, καὶ
 ὑποκειμένης μὲν τῆς ζωῆς ἀνθρώπου λέγεται,
 ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν ἔτι ἐν τῷ τινὶ
 ἀνθρώπῳ ὁ ἀνθρώπος ἔστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ
 ζῶον καὶ ὑποκειμένης μὲν λέγεται τῆς τίνος
 ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι δὲ ὁ ζῶον ἐν τῷ τινὶ ἀν-
 θρώπῳ. Ἐπὶ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων, ὁ μὲν
 ὄνομα ὁσδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τῆς

B ὑποκειμένης. τὸ δὲ λόγον, ἀδιώκον. τῶν δὲ γε
 δούτερων ὄσιων κατηγορεῖσθαι καὶ ὁ λόγος καὶ τῆς
 ὑποκειμένης, καὶ τοῦ ὀνόματος. τὸ γὰρ τῆς ἀνθρώπου
 λόγον, καὶ τῆς τίνος ἀνθρώπου κατηγορήσθαι καὶ
 τὸ τῆς ζωῆς δὲ, ὡσαύτως ὡς τε οὐκ ἀν' εἴη ἐ-
 σία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ.

13 Οὐκ ἴδρον δὲ ὄσιος τῆς τοῦ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀφ-
 φοραῖ, τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἔστι ὁ γὰρ πε-
 ζον, καὶ ὁ δίπυον, καὶ ὑποκειμένης μὲν λέγε-
 ται τῆς ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστι
 ὁσδὲ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔστι ὁ δίπυον, ὁσδὲ
 ὁ πεζον καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖσθαι, ὁ τῆς ἀφ-
 φοραῖ, καὶ ἔτι λέγεται ἐν ἀφφοραῖ ὅτι, ἔτι
 ὁ πεζον καὶ τῆς ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ
 τῆς πεζοῦ κατηγορηθῆσθαι τῆς ἀνθρώπου. πε-
 ζον γὰρ ἔστι ὁ ἀνθρώπος.

C 14 Μὴ θεωρεῖται δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐ-
 σιῶν, ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μὴ
 ποτε αἰαγκαθῶμεν οὐκ ὄσιος αὐτὰ φάσκειν
 εἶναι. ἔτι γὰρ ἔτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγεται, ὡς
 τὰ μέρη ὑπαρχόντα ἐν τῷ.

D 15 Ὑπὸ τῆς δὲ ταῖς ὄσιαις καὶ ταῖς ἀφφοραῖς
 ὁ πόρτα σιωνίμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι. πᾶ-
 σαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορεῖται, ἢτοι καὶ τῶν
 ἀτόμων κατηγορεῖται, ἐν τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν
 γὰρ τῆς πρώτης ὄσιος, ὁσδε μία κατηγορεῖται ἔστι
 κατ' ὁσδὲν γὰρ ὑποκειμένης λέγεται. τῶν δὲ
 δούτερων ὄσιων, ὁ μὲν εἶδος, καὶ τῆς ἀτόμου κα-
 τηγρεῖται. ὁ δὲ γένος, καὶ καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ καὶ
 τῶν ἀτόμων. ὡσαύτως ἔτι αἱ ἀφφοραῖ ἔτι καὶ
 τῶν εἰδῶν καὶ καὶ τῶν ἀτόμων κατηγορεῖται. καὶ
 τὸ λόγον δὲ ἔπιδέξασθαι αἱ πρῶται ὄσιαι τὸ τῶν
 εἰδῶν, ἔτι τῶν γένων καὶ ὁ εἶδος δὲ τὸ τῆς γένος.

E ἴσα γὰρ καὶ τῆς κατηγορημένης λέγεται, ποσαύ-
 τα καὶ καὶ τῆς ὑποκειμένης ῥηθῆσεται. ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ τῶν ἀφφορῶν λόγον ἔπιδέχεται πᾶ-
 τε εἶδη καὶ τὰ ἀτομα. σιωνίμως δὲ γε ἡ, ὡν
 τό, τε ὄνομα κοινόν, ἔτι ὁ λόγος ὁ αὐτός. ὡς τε πρῶ-
 τα τὰ ἀπὸ τῶν ὄσιων ἔτι τῶν ἀφφορῶν, σιωνί-
 γίμως λέγεται.

16 Πᾶσα δὲ ὄσια δοκεῖ τὸδε τι σημαίνει. ὅτι μὲν οὖν τῶν πρώτων ὄσιων διαμερισθῆναι εἰς ἀληθῆς ἔστιν, ὅθεν τὸδε τι σημαίνει· ἄτομον γὰρ καὶ ἐν ἀριθμῶ ὁ διλογισμὸς ἔστιν. ὅτι δὲ τῶν δεύτερων ὄσιων φαίνεται μὲν ὁμοίως τὰς ἁρμῆς τῆς προσηγορίας τὸδε τι σημαίνει, ὅταν εἴπῃ ἄνθρωπον ἢ ζῶον· ἢ μὲν γὰρ ἀληθῆς· ἀλλὰ μάλλον ποῖον τι σημαίνει· ἢ γὰρ ἐν ἑστὶ ὁ ὑποκειμένον, ὡς ἄνθρωπος ἢ ζῶον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ὁ ἀνθρώπος λέγεται, καὶ ὁ ζῶον.

17 Οὐχ ἀπλῶς δὲ ποῖον τι σημαίνει, ὡς ἄνθρωπος ὁ λευκός. ὁ δὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει ὁ λευκός, ἀλλ' ἢ ποῖον. ὁ δὲ εἶδος, καὶ ὁ γένος, ὡς ὄσια ὁ ποῖον ἀφορίζει· ποῖον γὰρ τίνα ὄσια σημαίνει. ὅτι πλέον δὲ τὰς ἁρμῆς ἢ τὰ εἶδει τ' ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῶον εἰπὼν, ὅτι πλέον περιλαμβάνεται, ἢ ὁ ἄνθρωπον.

18 Ὅτι καὶ τῶν ὄσιων καὶ ὁ μηδὲν αὐτῶν ἐναντίον εἶναι. τῆ γὰρ πρώτη ὄσια τί ἂν εἴη ἐναντίον, οἷον τὰ πῆναι ἀνθρώπου, ἢ τὰ πῆναι ζῶου· ὁ δὲν γὰρ ἔστιν ἐναντίον. ὁ δὲ γὰρ τὰ ἀνθρώπου, ἢ τὰ ζῶου ὁ δὲν.

19 Οὐκ ἴδιον δὲ τῆς ὄσιας τῆς ἑστῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, οἷον ὅτι τῆ ποσού. ὁ γὰρ διπλή καὶ τὰς τριπλή ὁ δὲν ἔστιν ἐναντίον, ὁ δὲ γὰρ τῶν δέκα, ὁ δὲ τῶν ποσῶν ὁ δὲν εἶναι. εἰ μὴ τῆς ὁ πολὺ τὰ ὀλίγω φαίνεται ἐναντίον εἶναι, ἢ ὁ μέγα τὰ μικρῶ. τῆ δὲ ἀφορισμένων ποσῶν ὁ δὲν ἔστιν ἐναντίον ὁ δὲν.

20 Δοκεῖ δὲ ἢ ὄσια μὴ ὅτι δέχεται ὁ μάλλον καὶ ὁ ἥτιον. λέγω δὲ ἢ ὅτι ὄσιας ὁ δὲν εἶναι μάλλον ἢ ἥτιον ὄσια· τῆ γὰρ εἴρηται ὅτι ἔστιν· ἀλλ' ὅτι ἐκάστη ὄσια, τῆ ὅθεν ἔστιν, ἢ λέγεται μάλλον καὶ ἥτιον. οἷον, εἰ ἔστιν ἢ αὐτῆ οὐσία ἀνθρώπου, ὁ δὲν εἶναι μάλλον καὶ ἥτιον ἀνθρώπου, ἢ τε αὐτὸς εἶναι, ἢ τε ἕτερος ἕτερου. ἢ γὰρ ἔστιν ἕτερος ἕτερου μάλλον ἀνθρώπου· ὡς ἄνθρωπος ὁ λευκός ἔστιν ἕτερον ἕτερου μάλλον καὶ ἥτιον λευκόν, καὶ καλόν ἕτερον ἕτερου μάλλον καὶ ἥτιον καλόν. καὶ αὐτὸ δὲ εἶναι μάλλον καὶ ἥτιον λέγεται· οἷον, ὁ σῶμα, λευκόν ὄν, μάλλον λευκόν λέγεται νῦν ἢ ἄλλοτερον. καὶ θερμόν ὄν, μάλλον θερμόν, καὶ ἥτιον λέγεται. ἢ δὲ γὰρ ὄσια ὁ δὲν μάλλον ὄσια λέγεται, ὁ δὲν ἥτιον· ὁ δὲν γὰρ ὁ ἀνθρώπου, μάλλον νῦν ἀνθρώπου ἢ ἄλλοτερον λέγεται· ὁ δὲν γὰρ τῶν ἄλλων οὐδὲν, ὄσια εἰσὶν ὄσια, ὡς ὁ δὲν ἀνθρώπου ἢ ὄσια ὁ μάλλον καὶ ὁ ἥτιον.

γρ. ἥτιον καὶ εἶναι ὅτι ὄσιας ἴδιον ὅτι ὄσιας πῆ μὴ ὅτι δέχεται αὐτῶ πῆ μάλλον καὶ πῆ ἥτιον. ἢ γὰρ πῆ ποσῶν ἢ ὅτι δέχεται πῆ μάλλον ἢ πῆ ἥτιον. quæ verba ex ora libri in cōtextum irrepserūt: non enim sunt Aristotelis, teste Ammonio.

16 Omnis verò substantia videtur hoc aliquid significare. In primis igitur substantiis indubitatum & verum est, eas significare hoc aliquid: quia individuum & vnum numero est, quod significatur. sed in secundis substantiis, etsi ob figuram appellationis similiter videtur significare hoc aliquid, cum quis dixerit hominem, aut animal: non tamen id verum est: quin potius quale quidpiam significat: quia subiectum non est vnum, vt prima substantia, sed de multis homo & animal dicitur.

17. Nec verò simpliciter, vt album, significat quale quidpiam. nam album, nihil aliud significat, quàm quale: genus autem & species qualitatem circa substantiam determinant, vt pote quæ significant qualis sit aliqua substantia. Sed latius genere quam specie determinatio fit: quoniam dicens, animal, plura complectitur, quàm dicens hominem.

18. Hoc quoque substantiis inest, nihil eis contrarium esse. quid enim possit esse contrarium primæ substantiæ, vt cuidam homini, & cuidam animali? si quidem nihil est his contrarium. item nihil est contrarium homini, vel animali.

19. Hoc verò substantiæ proprium non est, sed & in aliis multis reperitur, vt in quanto. nihil enim est contrarium bicubito vel tricubito, nihil decem, nihil aliis eiusmodi rebus. Nisi quis multum paucò contrarium esse dicat, vel magnum paruo. sed definitorum quantorum nulli est quicquam contrarium.

20. Videtur autem substantia non recipere contentionem & remissionem. Non dico substantiam substantiâ non esse magis & minùs substantiam: iam enim dictum fuit hoc esse. sed dico substantiam quamque non dici magis vel minùs id ipsum quod est. veluti si hæc substantia est homo, non erit se ipso, aut alius alio magis & minùs homo. non est enim alius alio magis homo: vt album est aliud alio magis & minùs album: & honestum est aliud alio magis & minùs honestum. quinimo idem se ipso dicitur magis & minùs tale: vt, corpus, cum sit album, magis album dicitur nunc, quàm priùs. & cum sit calidum, magis & minùs calidum dicitur. substantia verò nec magis substantia dicitur, nec minùs. nam nec homo magis in præsentia dicitur homo, quàm priùs: nec aliud quicquam eorum quæ sunt substantiæ. Quare substantia non potest recipere intentionem & remissionem.

21 Sed maximè proprium substantiæ videtur esse, cum vnum & idem numero sit, contraria suscipere posse. cuiusmodi in aliis quæ non sunt substantiæ, nihil possit quis proferre, quod, cum vnum numero sit, contraria suscipere queat. vt color, qui est vnus & idem numero, non est albus & niger. neque eadem actio & vna numero, est vitiosa & recta. itidemque in aliis dicendum est, quæcumque non sunt substantiæ. Substantia verò, cum vnum & idem numero sit, contraria suscipere potest: vt quidam homo, cum vnus & idem sit, interdum albus, interdum niger fit: necnon calidus, ac frigidus: & improbus, ac probus.

22. In nulla autem alia re tale quidriam videtur. Nisi fortè quis obiiciat, orationem & opinionem, inquiens posse contraria recipere; quoniam eadem oratio & vera & falsa videtur esse. veluti si vera est oratio, aliquem sedere: cum is surrexerit, hæc eadem oratio falsa erit. Eadem est ratio opinionis. si quis enim verè putet aliquem sedere: cum is surrexerit, falsò putabit, eandem habens de eodem opinionem.

23 Sed & si quis hoc admittat: tamen modo differunt. nam quæ in substantiis sunt, ipsa mutata possunt suscipere contraria. quod enim fit ex calido frigidum, mutatur: siquidem variatur: item quod fit ex albo nigrum: & quod ex vitioso honestum. itidemque aliorum vnumquodque mutationem suscipiens, recipere contraria potest. oratio verò & opinio omnino immota permanent: sed re motâ, contrarium in his fit. nam oratio permanet eadem, sedere quempiam: sed re motâ, interdum vera, interdum falsa fit. Itidem se res habet & in opinione. Quare hoc modo proprium erit substantiæ, sui mutatione posse suscipere contraria.

24. Sed & si quis hæc admittat, orationem inquam & opinionem suscipere posse contraria: id verum non est. nam oratio & opinio, non quia ipsa recipiant aliquid, contraria suscipere posse dicuntur, sed quia facta est affectio in alia re. eo enim quod res est vel non est, oratio vera vel falsa esse dicitur, non quod ipsa possit contraria suscipere. omnino namque oratio vel opinio à nullo mouetur. quare suscipere contraria non possunt, cum nulla contraria affectio in ipsis fiat.

21 Μαρίσα δὲ ἴδιον τῆς ὑσίας δοκεῖ εἶναι τὸ αὐτὸν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὅν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν. οἷον ὅτι μὴ τῶν ἄλλων ὁμοίαν αὐτῷ ἔχει τις τὸ τοιοῦτον παρενεγκεῖν, ὅσα μὴ εἰσὶν ὑσία, ὅ ἐν ἀριθμῷ ὄν, δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ὅστιν. οἷον, τὸ χροῖμα, ὅ ἐστιν ἐν καὶ αὐτὸν τῷ ἀριθμῷ, ὅτι ἐστὶ λευκὸν καὶ μέλαν. ὁμοίως ἢ αὐτῇ παρ᾽ ἑαυτῆς καὶ μία τῶν ἀριθμῶν, φαύλη, καὶ σπουδαία. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ εἰσὶν ὑσία, ἢ δὲ γὰρ ὑσία, ἐν τῷ αὐτῷ τῶν ἀριθμῶν ὄν, δεκτικὴ τῶν ἐναντίων ὅστιν. οἷον, ὁ τις ἀνδραποδιστὴς, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὴ λευκός, ὅτε ὅ μὲλεις ἢ καὶ θερμὸς, καὶ ψυχρὸς καὶ φαύλος, καὶ σπουδαῖος.

22 Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ὁμοίως φαίνεται τὸ τοιοῦτον. εἰ μὴ ἄρα τις εἰρήσεται, τὸ λόγον καὶ πλὴν δόξαν φάσκων τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος, ἀληθὴς τε καὶ ψευδὴς δοκεῖ εἶναι. οἷον, εἰ ἀληθὴς ὅστιν ὁ λόγος τὸ κατὰ πᾶσα πᾶσα ἀναστάντος αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς ὅστιν ὁ λόγος ψευδὴς ἔσται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τῆς δόξης. αὐτὸς γὰρ τις ἀληθὴς δόξασθαι τὸ κατὰ πᾶσα πᾶσα ἀναστάντος αὐτοῦ, ψευδὴς δόξασθαι, πλὴν αὐτῷ ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν.

23 εἰ δὲ τις καὶ τὸ τοιοῦτον δεχόμενος, ἀλλὰ τῶν γὰρ ἑστῶτων ἀφαιρέσει. τὰ μὲν γὰρ ὅτι τῶν οὐσιῶν, αὐτὰ μεταβάλλοντα, τῶν ἐναντίων δεκτικὰ καὶ ὅτι. ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ καὶ ὁμοίως. ἀλλοιοῦται γὰρ. καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ, καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου. ὡσαύτως δὲ ὅτι τῶν ἄλλων, ἕκαστον αὐτῶν μεταβολῶν δεχόμενον, τῶν ἐναντίων δεκτικὸν ὅστιν. ὁ δὲ γὰρ λόγος, καὶ ἢ δόξα, αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πᾶσι διαμένει. τὸ ὅτι παρ᾽ ἑαυτοῦ κινηθῆναι, ὅτι ἐναντίον παρ᾽ αὐτῶν ἢ. ὁ μὲν γὰρ λόγος ἀφαιρέσει ὁ αὐτὸς τὸ κατὰ πᾶσα πᾶσα. τὸ ὅτι παρ᾽ ἑαυτοῦ κινηθῆναι, ὅτε μὴ ἀληθὴς, ὅτε ὅ ψευδὴς ἢ ὡσαύτως ὅ καὶ ὅτι τῆς δόξης. ὡς γὰρ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ εἴη τῆς ὑσίας, ὅ καὶ πλὴν αὐτῆς μεταβολῶν, δεκτικῶν τῶν ἐναντίων εἶναι.

24 εἰ δὲ τις καὶ αὐτὰ τοιοῦτα δεχόμενος, τὸ λόγον καὶ πλὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι, ὅτι ἐστὶ ἀληθὴς τῶν. ὁ γὰρ λόγος, καὶ ἢ δόξα, ὅτι αὐτὰ δεδέχθαι ἢ, τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται. ἀλλὰ τῶν παρ᾽ ἑτέρων τῶν πάθος γεγενησθαι τῶν γὰρ τὸ παρ᾽ ἑαυτοῦ ἢ ἢ μὴ εἶναι, αὐτῶν καὶ ὁ λόγος ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι λέγεται. οὐ τῶν αὐτῶν δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων. ἀπλάως γὰρ ὡς ὁμοίως ὅτε ὁ λόγος κινηθῆναι, αὐτῶν ἢ δόξα. ὡς τε ὅτι αὐτῶν εἶη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων, μηδενὸς ἐναντίου ἐπὶ αὐτοῖς γινόμενον πάθος.

καὶ ὁμοίως μεταβολῶν κινηθῆναι γ.

καὶ ὁμοίως μεταβολῶν κινηθῆναι γ.

λέ δέ γε ὅσα, τὰ αὐτῶν τὰ ἐναντία δέχεται, οὕτω δεκτικὴ τῶν ἐναντιῶν εἶ) λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγείην δέχεται, ἔλευκόν τε καὶ μελανίδην. Ἐκάστη τῶν τοιούτων αὐτὴ δεχομένη, τῶν ἐναντιῶν εἶ) δεκτικὴ λέγεται.

25 Ὡς ἴδμεν δὲ ὅσα εἶη ὁ, τῶν ἐν ἀριθμῷ ὄν, καὶ πῶς ἐαυτῶν μεταβολῶν δεκτικῶν τῶν ἐναντιῶν εἶ).

26 Περὶ μὲν οὖν ὅσα περὶ εἰρήσων.

A Substantia verò, eo quòd in se contraria recipit, contraria recipere posse dicitur: quandoquidem recipit morbum, & fanitatem: necnon alborem, & nigrorem. eumque vnumquodque eorum quæ sunt eiusmodi, ipsa suscipiat, contraria suscipere posse dicitur.

25 Quare proprium substantiæ est, cum vnum & idem numero sit, sui mutatione posse contraria suscipere.

26 Hæc de substantiâ dicta sint.

De quanto.

Cap. VI.

1 ¶ Prima, & secunda diuisio. 2 ¶ Expositio primæ diuisionis. De quantis discretis: 3 id est, numero, 4 & oratione. 5 De quantis continuis: id est, linea, 6 superficie, 7 corpore, 8 tempore, 9 loco 10 ¶ Expositio secundæ diuisionis. 11 De quantis habentibus partium positionem: id est, linea, 12 superficie, 13 corpore, 14 loco. 15 De his quæ non habent positionem partium: id est, numero, tempore, oratione. 16 Epilogus. 17 ¶ Tertia diuisio in quantum per se, & per accidens. ex qua intelligitur, nullas esse species quanti præter supra enumeratas. 18 Proprietas prima, Non habere contrarium. 19 Obiectio prima sumpta à magno & paruo, necnon à multo & pauco, 20 Solutio prior, Hæc non esse quanta: quod probatur duplici argumento, altero sumpto à re ipsa, 21. altero à significatione vocabulorum. 22. Solutio posterior, Hæc non esse contraria: quod probatur, cum quia referuntur ad alterum, 23. tum etiam per deductionem ad absurditates. 24. Obiectio secunda. 25. ¶ Proprietas secunda, Non recipere magis & minus. 26. ¶ Proprietas tertia, Dicitur æquale vel inæquale.

ΤΟΥ δὲ ποσὸς ὁ μὲν ἔστι διωρισμένον ὁ δὲ, συνεχές· καὶ ὁ μὲν, ἐκ γέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αἰθερίοις μέρων σιυνέσηκε· ὁ δὲ, ἔξ ὧν ἐχόντων γέσιν.

2 Ἐστὶ δὲ διωρισμένον μὲν, οἷον ἀριθμὸς, καὶ λόγος· συνεχές δὲ, οἷον γραμμὴ, ὀπίφαεία, σῶμα· ἐν δὲ τῶν ταῦτα, τόπος, καὶ χρόνος.

3 Τῶν μὲν γὰρ τῶν ἀριθμῶν μέρων ὁμοίως ἔστι κοινὸς ὄρος, πρὸς ὃν σιυνάπτει τὰ μέρη αὐτῶν. οἷον τὰ πέντε εἶ ἔστι τῶν δέκα μέρη, πρὸς ὧν δέκα χροινὸν ὄρον σιυνάπτει τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώρισται καὶ τὰ τεῖα γὰρ καὶ τὰ ἐπὶ τὰ πρὸς ὧν δέκα χροινὸν ὄρον σιυνάπτει. ἔδ' ὅλως δὲ ἔχουσ ἐπὶ ἀριθμῶν χροινὸν ὄρον λαβόν τῶν μέρων, * ἀλλ' αἰεὶ διώρισται ὡς ὁ ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἔστιν.

γρ. ἀλλὰ διώρισται

4 Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος. οἷον μὲν γὰρ ἔστι ποσὸν ὁ λόγος, φανερόν· κατὰ μετρείται γὰρ συλλαβῶν βραχείαι καὶ μακροί· λέγω δὲ * τὸ μὲν φωνῆς λόγον γινόμενον. πρὸς ὧν δέκα γὰρ κοινὸν ὄρον αὐτῶν τὰ μέρη σιυνάπτει. ἔ γὰρ ἔστι κοινὸς ὄρος, πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ σιυνάπτοιον, ἀλλ' ἐκάστη διώρισται αὐτὴ κατ' αὐτῶν.

καὶ αὐτὸ τὸ μὲν φωνῆς καὶ γράμματος.

5 Ἡ δὲ γραμμὴ, συνεχές ἔστιν· ἔστι γὰρ κοινὸν ὄρον λαβόν, πρὸς ὃν τὰ μέρη αὐτῆς σιυνάπτει, σημεῖα. 6 Καὶ τῆς ὀπίφαείας, γραμμῶν τὰ γὰρ τῶν ὀπίπέδου μέρη, πρὸς πῖνα χροινὸν ὄρον σιυνάπτει.

Β **Q**uanti autem aliud est discretum, aliud continuum. atque aliud ex partibus positionem inuicem inter se habentibus constat, aliud ex non habentibus positionem. 2 Discretum est, vt numerus, & sermo: Continuum est, vt linea, superficies, corpus: ac præterea locus, & tempus. 3 Nam partium numeri nullus est communis terminus, quo eæ partes coniungantur. Vt si τὰ quinque, sunt partes τῶν decem, nullo communi termino coniunguntur quinque & quinque, sed secreta sunt: tria quoque & septem nullo communi termino coniunguntur. & omnino haud possis in numero communem terminum partium accipere, sed semper secreta sunt. quare numerus est in iis quæ sunt discreta. 4 Itidēque sermo. Nam sermonem esse quatum, perspicuum est: quoniam eum metimur syllabâ breui & lōgâ, sermonem inquam voce prolatum. nullo enim communi termino partes eius coniunguntur: quia nullus est communis terminus, quo syllabæ coniungantur, sed per se quæque secreta est. 5 At verò linea est continua: quia communem terminum sumere licet, quo partes eius coniunguntur, nempe punctum.

6 Et superficiem quoque communem terminum licet accipere lineam: quoniam plani partes communi quopiam termino coniunguntur. 7 Itidēque in corpore partes accipere communem terminum, lineam vel superficiem, qua corporis partes coniunguntur.

8. Eiusmodi est etiam tempus, & locus. nam præfens tempus coniungitur cum præterito, & cum futuro.

9. Rursus locus in continuis est: quia locum aliquem continent partes corporis, quæ communi aliquo termino copulantur: igitur etiam loci partes, quas continent singulæ corporis partes, eodem termino coniunguntur, quo partes corporis. quare continuum est etiam locus, quia vno communi termino partes eius copulantur. 10. Præterea alia ex partibus inuicem positionem inter se habentibus constant, alia ex non habentibus positionem.

11. Ut lineæ partes positionem inter se habent: quoniam vnaquæque sita est alicubi: ac posses explicare & ostendere, vbi quæque sita sit in plano, & cum qua reliquarum partium coniungatur.

12. Itidem etiam plani partes habent positionem aliquam. similiter enim explicari potest, vbi quæque sita sit, & quænam connectantur inter se.

13. Eadem est ratio partium corporis, & loci.

14. Sed in numero non potest aliquis ostendere partes eius habere positionem aliquam inter se, vel sitas esse alicubi, vel quæ partes inter se coniungantur. Nec partes temporis: quia nulla pars temporis permanet: quod autem non permanet, quomodo positionem aliquam habere potest? sed potius ordinem aliquem habere dixeris: eo quod temporis alia pars est prior, alia posterior. Et in numero similiter res se habet, quia vnum prius numeratur quàm duo, & duo quàm tria. atque ita ordinem quendam habere potest, positionem verò non utique accipies.

15. Eadem est sermonis ratio: quia nulla eius pars manet: sed quod dictum est, accipi ampliùs non potest. quare non potest esse positio partium eius: siquidem nulla permanet.

16. Alia igitur ex partibus positionem habentibus constant, alia ex non habentibus positionem.

17. Atque hæc sola quæ dicta sunt, appellantur propriè Quanta. reliqua verò omnia ex accidente. nam ad hæc respicientes, etiam alia vocamus Quanta. Veluti multum album dicitur, quia superficies magna est. & actio longa, & motus multus, quia temporis multum est, non enim per se vnumquodque horum, quantū dicitur.

A 7. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ σώματι ἔχουσιν αἱ λαβῆν κοινὸν ὄρον, γραμμῶν ἢ ἐπιφανείας, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ τῷ σώματι μέρη σιμῶσθαι.

γρ. πρὸς α

8. Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἢ ὁ τόπος τῶν ποιούντων ὁμοῦ καὶ χρόνος σιμῶσθαι πρὸς τὴν πρῆληλυθότα καὶ πρὸς τὴν μελλόντα.

9. Πάλιν ὁ τόπος, τῶν σιμῶσθαι ὅτι. τόπον γὰρ ἵνα τὰ τῷ σώματι μέρη κατέχῃ, ἢ πρὸς ἵνα κοινὸν ὄρον σιμῶσθαι. ὁμοῦ καὶ τὰ τῷ σώματι μέρη, ἢ κατέχῃ ἕκαστον τῶν τῷ σώματι

μορίων, πρὸς τὸ αὐτὸν ὄρον σιμῶσθαι, πρὸς ὃν ἢ τὰ τῷ σώματι μέρη. ὥστε σιμῶσθαι ἀλλήλων καὶ ὁ τόπος. πρὸς γὰρ ἓνα κοινὸν ὄρον τὰ μέρη αὐτῶν σιμῶσθαι.

10. Ἐπὶ ταῖς μὲν, ὅκ τῶν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων σιμῶσθαι τὰ ἴ, ἢ ὅκ ἐχόντων τῶν. 11. Οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μέρη τῶν ἔχῃ πρὸς ἀλλήλα ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κείται που. καὶ ἔστι αἱ ἀγαθὰ βῆν καὶ ἀποδοῦναι, ποῦ ἕκαστον κείται ἐν ταῖς ἐπιπέδῳ, ἢ πρὸς ποῖον μέρος τῶν λοιπῶν σιμῶσθαι.

12. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τῷ ἐπιπέδῳ μέρη τῶν ἔχῃ ἵνα ὁμοῦ γὰρ αἱ ἀποδοῦναι ἕκαστον ποῦ κείται, ἢ ποῖα σιμῶσθαι πρὸς ἀλλήλα.

13. Καὶ τὰ τῷ σφαιροῦ δὲ Ὡσαύτως, καὶ τὰ τῷ τόπου. 14. Ἐπὶ δὲ γὰρ τῷ ἀριθμοῦ ὅκ αἱ ἔχουσιν ἢ ἐπιδειξά, ὥς ταῖς μέρη αὐτῶν τῶν ἵνα ἔχῃ πρὸς ἀλλήλα, ἢ κείται πρὸς, ἢ ποῖα γὰρ πρὸς ἀλλήλα σιμῶσθαι τῶν μορίων. Οὐδὲ τὰ τῷ χρόνῳ ὥσαύτως γὰρ ὅθεν τῶν τῷ χρόνῳ μορίων ὁ δὲ μή ὅστις ὥσαύτως, πῶς αἱ τῷ τῶν τῶν ἵνα ἔχουσιν; ἀλλὰ μάλλον τάξις ἵνα εἴποις αἱ ἔχουσιν ταῖς, ὅ μὲν πρὸς τῶν τῷ χρόνου, ὅ δὲ ὕστερον. Καὶ ἐπὶ τῷ ἀριθμοῦ δὲ ὁμοῦ γὰρ, ταῖς ὅ ἐν πρὸς τῶν ἀριθμοῦ τῶν δύο, ἢ τὰ δύο τῶν τῶν. ἢ ὅ τῶν τάξις ἵνα αἱ ἔχουσιν, τῶν δὲ ὕστερον λαβῆσιν αἱ.

κ. ἐπιπέδῳ

15. Καὶ ὁ λόγος δὲ Ὡσαύτως ὅθεν γὰρ ὥσαύτως μέρη τῶν μορίων, ἀλλ' εἴρηται τε καὶ ὅκ ἐστὶν ἐπὶ τῷ τῷ λαβῆν. ὥστε ὅκ αἱ εἴη τῶν μορίων αὐτῶν, εἴη μὲν δὲ ὥσαύτως.

16. Ταῖς μὲν οὖν, ὅκ τῶν ἐχόντων σιμῶσθαι τῶν μορίων. ταῖς δὲ ὅκ ἐχόντων τῶν. 17. Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνον τὰ εἰρημῶνα. τὰ δὲ ὅκ ἀπὸ τῶν, καὶ συμβέβηκός, εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες, ἢ τὰ ὅκ, ποσὰ λέγουμεν. ὅτι, πολὺ ὅ λυκὸν λέγεται, ταῖς γὰρ τῶν ἐπιφανείῳ πολλῶν εἴη. καὶ ἡ πρὸς τῶν, μακρὰ, ταῖς γὰρ τῶν χρόνον πολλῶν εἴη. ἢ ἢ κίνησις, πολλῆ ὅ γὰρ καὶ αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται.

16. Ταῖς μὲν οὖν, ὅκ τῶν ἐχόντων σιμῶσθαι τῶν μορίων. ταῖς δὲ ὅκ ἐχόντων τῶν. 17. Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνον τὰ εἰρημῶνα. τὰ δὲ ὅκ ἀπὸ τῶν, καὶ συμβέβηκός, εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες, ἢ τὰ ὅκ, ποσὰ λέγουμεν. ὅτι, πολὺ ὅ λυκὸν λέγεται, ταῖς γὰρ τῶν ἐπιφανείῳ πολλῶν εἴη. καὶ ἡ πρὸς τῶν, μακρὰ, ταῖς γὰρ τῶν χρόνον πολλῶν εἴη. ἢ ἢ κίνησις, πολλῆ ὅ γὰρ καὶ αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται.

16. Ταῖς μὲν οὖν, ὅκ τῶν ἐχόντων σιμῶσθαι τῶν μορίων. ταῖς δὲ ὅκ ἐχόντων τῶν. 17. Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνον τὰ εἰρημῶνα. τὰ δὲ ὅκ ἀπὸ τῶν, καὶ συμβέβηκός, εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες, ἢ τὰ ὅκ, ποσὰ λέγουμεν. ὅτι, πολὺ ὅ λυκὸν λέγεται, ταῖς γὰρ τῶν ἐπιφανείῳ πολλῶν εἴη. καὶ ἡ πρὸς τῶν, μακρὰ, ταῖς γὰρ τῶν χρόνον πολλῶν εἴη. ἢ ἢ κίνησις, πολλῆ ὅ γὰρ καὶ αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται.

17. Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνον τὰ εἰρημῶνα. τὰ δὲ ὅκ ἀπὸ τῶν, καὶ συμβέβηκός, εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες, ἢ τὰ ὅκ, ποσὰ λέγουμεν. ὅτι, πολὺ ὅ λυκὸν λέγεται, ταῖς γὰρ τῶν ἐπιφανείῳ πολλῶν εἴη. καὶ ἡ πρὸς τῶν, μακρὰ, ταῖς γὰρ τῶν χρόνον πολλῶν εἴη. ἢ ἢ κίνησις, πολλῆ ὅ γὰρ καὶ αὐτὸ ἕκαστον τούτων ποσὸν λέγεται.

οἷ, ἐὰν ἀποδιδῶ τις πόσιν τις λέ' ὡς ἔστις ἔστι, ὡς
 χρόνω οὐκ, εἰαλοισαίαν ἢ οὕτω πως ἀποδίδεις.
 καὶ ὁ λευκὸν ποσὸν τὴ ἀποδίδεις, τῆ ὀπιφαιεία
 οὐκ. ὅση γὰρ αὐ' ἢ ὀπιφαιεία εἴη, ποσὸν καὶ
 λευκὸν φήσεν αὐ' εἶ. ὥστε μὲν κενώως πο-
 σὰ καὶ αὐτὰ λέγεται τὰ εἰρημόμα. τῶ δὲ ἄλ-
 λων ὁσδὲν αὐτὸ καὶ αὐτὸ, ἀλλ' ἢ ἄρα καὶ
 συμβεβηκός. 18. Ἐπὶ, τὰ ποσῶ ὁσδὲν ἔστιν
 εἰρημόν. ὅτι μὲν, γὰρ τῶ ἀφωρομένων φανε-
 ρὸν ὅτι ὁσδὲν ἔστιν εἰρημόν. οἷ τὰ διπλή, ἢ
 τὰ τριπλή, ἢ τῆ ὀπιφαιεία, ἢ τῶ ἰσούτων B
 πῆν. ὁσδὲν γὰρ ἔστιν αὐτὸς εἰρημόν. 19. Εἰ μὴ
 ἄρα ὁ πολὺ τὰ ὀλίγω φαῖη τις εἶ εἰρημόν, ἢ
 ὁ μέγα τὰ μικρῶ. 20. Τῶτων δὲ ὁσδὲν ἔστι
 ποσὸν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶ πρὸς, τί ὁσδὲν γὰρ αὐ-
 τὸ καὶ αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρὸν, ἀλλὰ ὡ
 πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται. οἷ, ὅρος μὲν μικρὸν
 λέγεται κένυρος δὲ, μεγάλη. ὡ πῆν μὲν, τῶ
 ὁμογενῶν μείζονα εἶ, ὁ δὲ, ἔλαττον τῶ ὁμογε-
 νῶν. ὁμογενῶ πρὸς ἕτερον ἢ ἀναφορῶ. ἐπεὶ εἶ
 γὰ καὶ αὐτὸ μικρὸν ἢ μέγα λέγεται, ὅσα αὐ'
 ποτε ὁ μὲν ὅρος, μικρὸν ἐλέγεται. ἢ δὲ κένυρος,
 μεγάλη. πάλιν, εἰ μὲν τῆ κώμη φαρμὸν πολ-
 λὰς αἰδεσποῖς εἶ, εἰ Αθῆνας δὲ ὀλίγας,
 πολλὰ πλασίοις αὐτῶν ὄντας. καὶ εἰ μὲν τῆ οἰκία
 πολλοῖς, εἰ ὡ γὰρ ἑκάστῳ ὀλίγας, πολλῶ πλείους
 αὐτῶν ὄντας. 21. Ἐπὶ, ὁ μὲν διπλή, καὶ τρι-
 πλή, εἰ ἕκαστον τῶ ἰσούτων, ποσὸν σημαίνει.
 ὁ δὲ μέγα ἢ μικρὸν εἰ σημαίνει ποσὸν, ἀλλὰ
 μᾶλλον πρὸς τί. πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται ὁ
 μέγα καὶ ὁ μικρὸν. ὥστε φανερὸν ὅτι αὐτὰ τῶ
 πρὸς ἢ ἔστιν.

22. Ἐὰν, ἐὰν τε πῆν τις ποσὰ εἶ τὰ ἰσούτων,
 εἰ μὴ πῆν, ὅσα ἔστιν αὐτὸς εἰρημόν ὁσδὲν.
 ὁ γὰρ μὴ ἔστιν αὐτὸ καὶ αὐτὸ λαβόν, ἀλλὰ πρὸς
 ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς αὐ' εἶη τούτω τὴ εἰρη-
 μόν;

23. Ἐπὶ, εἰ ἔστι ὁ μέγα καὶ ὁ μικρὸν εἰρημόν,
 συμβεβηκός ὁ αὐτὸ ἄμα τὰ εἰρημόν ὀπιδέχε-
 ραι, καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς εἰρημόν εἶ. συμβαίνει
 γὰρ ὁ αὐτὸ ἄμα μέγα τε εἰ μικρὸν εἶ. ἔστι γὰρ
 τί πρὸς μὲν τῶτο, μικρὸν. πρὸς ἕτερον δὲ γὰ,
 ὁ αὐτὸ τῶτο, μέγα. ὥστε ὁ αὐτὸ, καὶ μικρὸν καὶ μέ- E
 γα καὶ τὸ αὐτὸν χρόνον εἶ συμβαίνει. ὥστε ἄμα
 τὰ εἰρημόν ὀπιδέχεται. ἀλλ' ὁσδὲν δοκεῖ ἄμα
 τὰ εἰρημόν ὀπιδέχεται. οἷ ὅτι τῆς ἕσας. δεκ-
 τὴ μὲν γὰρ τῶ εἰρημόν δοκεῖ εἶ. ἀλλ' ἢ τις
 ἄμα νοσεῖ καὶ ὑγιαίνει. ὁσδὲν λευκὸν καὶ μύλαν ἔστιν
 ἄμα. ὁσδὲν τῶ ἄλλων ὁσδὲν ἄμα τὰ εἰρημόν
 ὀπιδέχεται. εἰ αὐτὰ ὡ ἑαυτοῖς συμβαίνει εἰρημόν.

A Veluti si quis explicet quanta sit actio,
 tempore definit, annuam dicens, aut
 alio simili modo explicans. & quan-
 tum sit album, explicans, superficie
 definit: quia quanta est superficies,
 tantum etiam album esse dicet. Qua-
 re sola proprie quanta per se appellan-
 tur, quæ dicta sunt: ceterarum rerum
 nulla per se, sed ex accidente.

18. Præterea quanto nihil est contra-
 rium: etenim in quantis definitis perspi-
 cuum est nihil esse contrarium, ut bicu-
 bito, vel tricubito, vel superficiei, vel
 eiusmodi alii: nihil enim est eis con-
 trarium.

19. Nisi fortè multum pauco dicat
 aliquis esse contrarium, vel magnum
 paruo.

20. At horum nullum est quantum,
 sed potius ad aliquid. nihil enim per
 se magnum dicitur, vel paruum, sed
 eo quod ad alterum refertur. Ut mons
 paruus dicitur, milium magnum: quo-
 niam iis quæ sunt eiusdem generis, hoc
 est maius, ille minor. ergo ad alterum

C si relatio: quia si per se paruum aut
 magnum diceretur, nunquam mons
 paruus diceretur, & milium magnum.
 Rursus in vico multos homines esse di-
 cimus; Athenis paucos; cum multò
 plures illis sint. & in ædibus multos, in
 teatro paucos; cum multò plures illis
 sint. 21. Præterea bicubitum, & tricubi-
 tum, & id genus alia significant quan-
 tum: magnum autem vel paruum non
 significat quantum, sed potius ad ali-
 quid: quia in relatione ad alterum specta-
 tur magnum & paruum: quocirca per-
 spicuum est, hæc esse in eorum numero

D quæ sunt ad aliquid. 22. Præterea siue
 quis ponat eiusmodi res esse quanta, siue
 non ponat: nihil est eis contrarium: quod
 enim per se accipi nequit, sed ad alterum
 refertur, quomodo erit ei quidpiam con-
 trarium? 23. Præterea si magnum &
 paruum sunt contraria: accidet, ut idem
 simul contraria suscipiat, & eadem si-
 biipsis sint contraria. accidet enim, ut
 idem simul magnum & paruum sit. ut-
 pote cum aliquid relatum ad hoc sit par-
 uum: idemque relatione ad aliud habi-
 ta, sit magnum. quare idem & ma-
 gnum & paruum eodem tempore esse
 contingit: adeo ut simul contraria
 suscipiat. sed nihil videtur contra-
 ria simul suscipere. ut in substantia
 perspicui potest: quæ quidem videtur
 posse suscipere contraria. sed nemo si-
 mul agrotat & bene valet: neque al-
 bum & nigrum simul est: nec aliud
 quicquam simul contraria suscipit. Ea-
 dem quoque sibi contraria esse accidet.

nam si magnum est contrarium paruo, idemque simul est magnum & paruum: certè idem sibi ipsi contrarium fuerit. sed fieri nequit vt idem sibi ipsi contrarium sit. Non est igitur magnum paruo contrarium, nec multum pauco. Quare etiam si non ad aliquid hæc dicat aliquis esse, sed quanta; tamen nihil contrarium habebunt. 24 Maximè verò quanti contrarietas videtur in loco esse. nam superiorem infero contrarium esse ponunt; locum qui ad medium est, infra esse dicentes: propterea quòd maxima est medii distantia à mundi extremitatibus. Quinimo aliorum quoque contrariorum definitionem videntur ab his ducere: quandoquidem contraria definiunt, quæ cum in eodem genere sint, plurimum à se inuicem distant. 25 Non videtur autem quantum recipere contentionem & remissionem, vt bicubitum: non est enim aliud alio magis bicubitum. Nec in numero est aliqua contentio vel remissio: vt tria non magis, quàm quinque, dicuntur quinque vel tria: nec quinque magis, quàm tria. Neque tempus dicitur aliud alio magis tempus. Et omnino in nulla dictarum specierum quanti dicitur magis & minùs. Quapropter quantum non recipit contentionem & remissionem. 26 Sed maximè proprium est quanti, dici æquale & inæquale. dictorum enim quantum vnumquodque dicitur æquale & inæquale. vt corpus dicitur æquale & inæquale. numerus quoque & tempus æquale & inæquale dicitur. itidem aliorum quæ dicta sunt, vnumquodque æquale & inæquale dicitur. Cetera verò quæ non sunt quanta, non vtique videntur æqualia & inæqualia dici. vt dispositio æqualis & inæqualis non admodum dicitur, sed potiùs similis & dissimilis. Item album æquale & inæquale non admodum dicitur, sed potiùs simile vel dissimile. Quare maximè proprium fuerit quanti, dici æquale & inæquale.

A ^{εἴ} γὰρ ἔστι τὸ μέγα ὡς μικρῶν εἰσαπτόν, τὸ δ' αὖτ' ἔστιν ἅμα μέγα ἔ μικρόν· καὶ αὖτ' ἑαυτῶν αὐτῶν εἰσαπτόν. ἀλλὰ τῶν ἀδιωκτῶν ἔστιν, αὖτ' ἑαυτῶν πῖ εἴ) εἰσαπτόν. οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα ὡς μικρῶν εἰσαπτόν, ὅσπερ τὸ πολὺ τῶν ὀλίγων. Ὡστε εἰ ἔ μὴ τῶν πρὸς τὴν αὐτὰ τίς ἐρεῖ, ἀλλὰ τῶν ποσοῦ, ὅσπερ ἐν εἰσαπτόν ἔξει. 24 Μάλιστα δὲ ἐν εἰσαπτότης τῶν ποσοῦ, ὡς τὸ πόπον δοκεῖ ὑπερβαίνει. τὸ γὰρ ἄνω τῶν * καίτω εἰσαπτόν τίθηται, πῶν πρὸς τὸ μέσον χῶρον, καίτω λέγοντες, ἀλλὰ τὸ πλείω ἄλλοτε τῶν μέσου πρὸς τὰ πέρατα τῶν κόσμου εἴ) εἰκόσσι δὲ καὶ τῶν ἄλλων εἰσαπτόν ὁρισμὸν, ἀπὸ τούτων ὑπερέβη. τὰ γὰρ πλείων ἀλλήλων διετηκότα τῶν ἐν τῶν αὐτῶν γίνεσι, εἰσαπτόν ὁρίζονται. 25 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσοῦν ὑπερέβησθαι τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπλον. οἷ) δὲ δίπηχυ· εἰ γὰρ ἔστιν ἑτέρου ἑτέρου * μάλλον δίπηχυ· ἔδ' ὅτι τῶν ἀριθμῶν. οἷ) τὰ τεῖα τῶν πέντε ὅσπερ μάλλον πέντε ἐν τεῖα λέγεται, ὅσπερ τὰ πέντε τῶν τεῖων· ὅσπερ γὰρ ὁ χρόνος ἑτέρου ἑτέρου μάλλον χρόνος λέγεται. ὅσπερ ὅτι τῶν εἰρημῶν ὅλως ὅσπερ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπλον λέγεται. ὡς τὸ ποσοῦν οὐκ ὑπερέβησθαι τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπλον. 26 Ἰδὸν δὲ μάλιστα τῶν ποσοῦ, τὸ ἴσον τε καὶ ἄμισον λέγεται· ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημῶν ποσοῦν, ἴσον τε καὶ ἄμισον λέγεται. οἷ) σῶμα, ἴσον τε καὶ ἄμισον λέγεται. καὶ ἀριθμῶς, καὶ χρόνος, ἴσος καὶ ἄισος λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων τῶν ῥηθέντων, ἕκαστον ἴσον τε ἔ δῖμισον λέγεται. τῶν δὲ λειπτῶν, ὅσα μὴ ἔστι ποσοῦ, ἔ πῶν αὐτῶν δοξαμέν ἴσα τε ἔ αἴσια λέγεται. οἷ) ἡ δὲ ἄρισσις, ἴση τε καὶ ἄισος ἔ πῶν λέγεται, ἀλλὰ μάλλον ὁμοία καὶ ἀνομοία. καὶ τὸ λευκόν, ἴσον τε καὶ ἄμισον * ἔ πῶν, ἀλλὰ μάλλον ὁμοιον ἐν αὐτομοιον. ὡς τῶν ποσοῦ μάλιστα αὐτῶν εἰκ' ἰδὸν, τὸ ἴσον τε καὶ ἄμισον λέγεται.

De relatis.

Cap VII.

1 ¶ Quid sint relata, ex aliorum sententia. Definitio. 2 Exemplo eorum quæ referuntur in patrio casu, 3 vel alio modo. 4 Solutio tacite obiectiois. 5 ¶ Proprietas prima, Habere contrarium: quæ inest quibusdam, 6 non omnibus relatis. 7 ¶ Proprietas secunda, Intendi & remitti: quæ inest quibusdam relatis, 8 non omnibus. 9 Proprietas tertia, referri ad id quod reciprocetur. 10 Non reciprocari, nisi aptè concipiatur relatio. 11 Interdum fingenda esse vocabula. 12 De ratione fingendorum vocabulorum. 13 Quotiescumque non reciprocatur, vitium esse in relatione malè concepta. 14 Quomodo cognosci possit, utrum relatio bene, 15 an malè concepta sit. 16 Epilogus. 17 ¶ Proprietas quarta, Simul esse naturâ: quæ inest in quibusdam relatis: 18 non in omnibus: quia scibile est prius scientiâ: cum quia res prius sunt, quàm scientiâ comprehendantur: 18 tum etiam quia scibili sublato scientia tollitur, non contra: 20 item sensibile est prius sensu: cum quia sublato sensibili tollitur sensus, non contra: 21 tum etiam quia sensus fit unâ cum

animali, sensilia autem sunt priora animali. 22 ¶ Dubitatio, quia ex eadem substantia videntur esse ad aliquid. 23 Propositam dubitationem solui non posse, si retineamus supra scriptam definitionem, 24 sed solui allatâ nouâ definitione. 25 ¶ Relatorum ita acceptorum ut posterior definitio exigit, proprietates prima, Referrî ad alterum. 26 ¶ Proprietates secunda; Si alterum definite cognoscatur, etiam alterum definite cognosci. quæ proprietates confirmantur tam ex dicta posteriore definitione, 27. quam inductione. 28. ¶ Hac proprietate secludi substantias à categoria relatorum. 29. ¶ Excusatio à difficultate huius tractatus, & utilitate dubitationum.

Metaph. I. c. 15. & Topic I. 4

γρ. δ. αἰσθησις, ἴπ.

ἴπ.

γρ. ἰσχυρότης

γρ. ἰσχυρότης
πρῶτον. Simplic. πῶς ὅτι αἰσθησις ἴπ. ἔστι δὲ αἰσθησις μάλλον ἢ ἴσον, αἰσθησις ἴσον μάλλον ἢ ἴσον.

Πρὸς τὴν δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἄλλω ἢ ἑτέρω ἔστιν, ἢ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτερον.
 2 Οἷον ὁ μείζων, τῷ ὅτι ἄλλω ἢ ἑτέρω λέγεται. διπλάσιον γὰρ μείζων λέγεται. καὶ ὁ διπλάσιον, τῷ ὅτι ἄλλω ἢ ἑτέρω λέγεται. πῶς γὰρ διπλάσιον λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τὴν ἕξις * ἀφ᾽ ἧς, ἀφ᾽ ἧς, ἐπισημη, ἧς. πῶς γὰρ τὰ εἰρημόρια, τῶν ἑτέρω ἢ ἑτέρω λέγεται, ἢ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτερον, καὶ οὐκ ἄλλο π. ἢ γὰρ ἕξις, πῶς ἕξις ἢ ἑτέρω λέγεται. καὶ ἢ ἐπισημη, πῶς ἐπισημη. καὶ ἢ ἧς, πῶς ἧς. καὶ πᾶσα ὅτι ὡσαύτως. πρὸς τὴν οὐκ ἔστιν, ὅσα αὐτὰ ἄλλω ἢ ἑτέρω ἔστιν λέγεται.
 3 Ἡ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτερον, ὅτι ὅρος μείζων λέγεται πρὸς ἕτερον. πρὸς τὴν μείζων λέγεται ὁ ὅρος. καὶ ὁ ὅμοιον, πῶς ὅμοιον λέγεται, καὶ πᾶσα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡσαύτως πρὸς τὴν λέγεται.
 4 Ἐστὶ δὲ καὶ ἢ ἀνάκλισις, καὶ ἢ στάσις, καὶ ἢ καθεδρα, ἧς πῶς. ἢ δὲ ἧς, τῶν πρὸς τὴν. ὁ δὲ ἀνακείσθαι, ἢ ἐστάναι, ἢ καθῆσθαι, αὐτὰ μὲν ἕκαστος ἕστιν ἧς, πρῶτον μὲν δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημόρων ἧσεων λέγεται.
 5 Ὑπὲρ ἢ καὶ ἐπισημη ἐν τοῖς πρὸς τὴν π. ὅτι, ἀρετὴ κακία ἐπισημη, ἕκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν ὄν. καὶ ἐπισημη ἀγνοία.
 6 Οὐκ ἴσους δὲ τοῖς πρὸς τὴν ἰσχυρότης * ἐπισημη. τῶν γὰρ διπλάσιον ἕξτεν ἔστιν ἐπισημη, ὅσοι τῶν τριπλάσιον, ὅσοι τῶν τοιούτων ὅσοι.
 7 Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ μάλλον καὶ ὁ ἥτιον ἐπισημη πᾶσι πρὸς τὴν. ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μάλλον καὶ ἥτιον λέγεται. καὶ ἴσον * καὶ ἀίσον μάλλον καὶ ἥτιον λέγεται. ἕκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν ὄν. τὸ, τε γὰρ ὅμοιον, πῶς ὅμοιον λέγεται. καὶ ὁ ἀίσον, πῶς ἀίσον.
 8 Οὐκ ἴσους δὲ τὰ πρὸς τὴν ἐπισημη ὁ μάλλον καὶ ὁ ἥτιον. ὁ γὰρ διπλάσιον, οὐ λέγεται μάλλον καὶ ἥτιον διπλάσιον. ὅσοι τῶν τοιούτων ἕξτεν.

AD aliquid ea dicuntur, quæcumque id quod sunt aliorum esse dicuntur, vel quocumque alio modo ad aliud referuntur.
 2 Ut magis, id quod est, alterius dicitur: alicuius enim magis dicitur. & duplum, id quod est, alterius dicitur: cuiusdam enim duplum dicitur. itidemque se habent, quæcumque sunt eiusmodi. Sed & hæc sunt in iis quæ ad aliquid referuntur, ut habitus, dispositio, sensus, scientia, positio. hæc enim omnia quæ dicta sunt, id quod sunt, aliorum esse dicuntur, vel quocumque alio modo ad alterum referuntur: nec aliud quicquam sunt. nam habitus dicitur alicuius esse habitus: & scientia, alicuius scientia: & positio, alicuius positio. itidemque cætera. Sunt igitur ad aliquid, quæcumque id ipsum quod sunt, aliorum esse dicuntur.
 3 Vel quocumque alio modo ad aliud referuntur. ut mons magnus dicitur per relationem ad alterum: quia mons relatione ad aliquid facta dicitur magnus: & simile, alicui simile dicitur. itidemque eiusmodi alia dicuntur ad aliquid.
 4 Sed & recubatio & status & sessio sunt positiones quædam: positio vero est in iis quæ sunt, ad aliquid: recubare autem, vel stare, vel sedere, non sunt ipsa quidem positiones, verum nominatè à dictis positionibus dicuntur.
 5 Inest autem contrarietas in his quæ sunt ad aliquid: ut virtus vitio contrarium est, cum utrumque eorum sit ad aliquid: & scientia ignorantia.
 6 Non tamen in omnibus quæ sunt ad aliquid, contrarietas inest: nihil enim est contrarium duplo, nec triplo, nec alii eiusmodi.
 7 Videntur autem quæ sunt ad aliquid, recipere etiam contentionem ac remissionem. nam simile & dissimile dicitur magis & minus. æquale quoque & inæquale dicitur magis & minus: cum utrumque eorum sit ad aliquid. nam simile, alicui simile dicitur: & inæquale, alicui inæquale.
 8 Sed non omnia quæ sunt ad aliquid, recipiunt contentionem & remissionem: quia nec duplum dicitur magis & minus duplum: nec tale quidpiam.

9 Omnia verò quæ sunt ad aliquid , referuntur ad ea quæ recipiuntur. Ut seruus dicitur domini seruus ; & dominus , serui dominus. necnon duplum, dimidii duplum ; & dimidium , dupli dimidium : item maius , minore maius : & minus maiore minus. Itidem *seres habet* & in aliis : præterquam quòd interdum casu differunt in locutione , vt scientia dicitur scibilis scientia : & scibile , scientiâ scibile. item sensus , sensibilis sensus : ac sensibile , sensu sensibile. 10 Verùm aliquando non videbuntur recipiari , si non aptè *id* traditum sit , ad quod refertur , sed tradens peccauerit. vt ala si ad auem referatur, non recipiatur , nec dicitur auis alæ : quia non aptè primum adhibitum fuit, *id est* , ala ad auem. non enim quâ *est* auis , ala ipsius dicitur , sed quâ *est* alatum : quandoquidem alæ dicuntur multarum aliarum rerum, quæ non sunt aues. Quare si aptè adhibitum fuerit, etiam recipiatur : vt ala dicitur alati ala : & alatum , alâ alatum.

11 Ac fortasse interdum nomina fingere necesse est , nempe si nomen posittum non sit ei ad quod aptè adhiberi posset : vt clauus si ad nauem referatur, non est conueniens traditio : (quia non qua nauis est , eius clauus dicitur ; cum sint naues quædam , quarum non sunt clauus. idcirco non recipiatur : nauis enim non dicitur clauus nauis) sed fortasse aptior erit traditio, si ita reddatur : clauus clauati clauus , aut quouis alio modo , quia nomen posittum non est. Ac recipiatur, si aptè traditum sit : nam clauatum est clauo clauatum. Itidemque *se res habet* & in aliis. vt caput aptius utique capitati dicitur , quàm animalis : quia non qua est animal, habet caput : cum multa animalia capite careant.

12 Ac fortasse potest aliquis ita facillimè accipere ea quibus nomina posita non sunt, si à primis imponat nomina etiam iis cum quibus recipiuntur : vt in his quæ antea dicta sunt, ab ala alatum, & à clauo clauatum.

13 Quæcumque igitur sunt ad aliquid, si conuenienter adhibeantur, ad ea referuntur quæ secum recipiuntur. Nam si ad quoduis adhibeatur, non ad id *ad* quod dicitur ; certè non recipiatur. Dico autem ne quidem eorum quæ constat referri ad ea quæ recipiuntur, etiam si nomina eis imposita sint, vllum recipiari, si ad aliquod accidens adhibeatur, non ad id *ad* quod dicitur. vt seruus, nisi domini dicatur seruus,

A 9 Πάντα δὲ τὰ πρὸς τι, πρὸς αὐτίγρεφοντα λέγεται· οἷον, ὁ δούλος, δεσπότου δούλος λέγεται· καὶ ὁ δεσπότης, δούλου δεσπότης. Ἐὖ διπλάσιον, ἡμίσεως διπλάσιον· καὶ ὁ ἡμισυ, διπλάσιον ἡμισυ· καὶ ὁ μείζων, ἐλαττονος μείζων· καὶ ὁ ἐλαττον, μείζονος ἐλαττον. ὡσαύτως δὲ ἔστι τῶν ἄλλων· πλὴν τῆ πλώσεως εἴοτε δρῶσι καὶ τὸ λέξιν· οἷον, ἐπισημη, ἐπισημη λέγεται ἐπισημη· καὶ ὁ ἐπισητὸν, ἐπισημη ἐπισητὸν· Ἐὖ ἀσθησις, ἀσθητὴ ἀσθησις· καὶ ὁ ἀσθητὸν,

B ἀσθητὴ ἀσθητὸν. 10 Οὐ μὲν ἄλλ' εἴοτε ἔδδξεν ἀντίγρεφον, εἰ μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῆναι, ἀλλὰ ἀφ' αὐτῆ ὃ ἀποδοθῆναι· οἷον, ὁ πτερόν εἰ ἀποδοθῆναι ὄρνιθος, οὐκ ἀντίγρεφον ὄρνιθος πτερόν· ἔστι γὰρ οἰκείως ὁ πτερόν ἀποδοθῆναι, πτερόν ὄρνιθος. ἔστι γὰρ ἡ ὄρνιθος, αὐτῆ ὁ πτερόν αὐτῆ λέγεται, ἀλλ' ἡ πτερωτὸν ἐστὶ πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων πτερόν ἐστὶν, ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθος. ὡς εἰ ἀποδοθῆναι οἰκείως, καὶ ἀντίγρεφον· οἷον, ὁ πτερόν πτερωτῆ πτερόν· Ἐὖ πτερωτὸν, πτερόν πτερωτὸν. 11 Εἴοτε δὲ καὶ ὀνοματωπιῶν ἴσως ἀναγχασιον· εἰ μὴ κείνοισιν ἢ ὀνομα, πρὸς ὃ οἰκείως ἀποδοθῆναι· οἷον, τὸ πηδάλιον τῶν πλοίων εἰ ἀποδοθῆναι, οὐκ οἰκεία ἐστὶ ἀποδοθῆναι γὰρ· (ἔστι γὰρ ἡ πλοῖον, αὐτῆ αὐτῆ ὁ πηδάλιον λέγεται· ἐστὶ γὰρ πλοῖα, ὧν οὐκ ἐστὶ πηδάλια· δὲ οὐκ ἀντίγρεφον· ὁ γὰρ πλοῖον ἔστι λέγεται πηδάλιον πλοῖον) ἀλλ' ἴσως οἰκείωτερον ἔστι ἀποδοθῆναι εἶη, εἰ ἔτι πῶς ἀποδοθῆναι.

ὁ πηδάλιον, πηδαλιωτῆ πηδάλιον, ἐὶ ὀπωσσοῦ ἄλλως ὀνομα γὰρ ἔχειται. Ἐ ἀντίγρεφον γὰρ, εἰ μὴ οἰκείως ἀποδοθῆναι· ὁ γὰρ πηδαλιωτὸν, πηδαλίω πηδαλιωτὸν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλῶν· οἷον, ἐὶ κεφαλῆ, οἰκείωτερον ἀποδοθῆναι κεφαλωτῆ ἐὶ ζῶν ἀποδοθῆναι· ἔστι γὰρ ἡ ζῶν, κεφαλῶν ἐστὶ· πολλὰ γὰρ τῶν ζῶων κεφαλῶν οὐκ ἐστὶ. 12 Οὕτω δὲ ῥᾶσα ἀποδοθῆναι ἴσως τις λαβοῖ οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρῶτων, καὶ τῶν πρὸς αὐτῶν ἀντίγρεφοισι, τίθει τὰ ὀνόματα· ὡς ἐπὶ τῶν πρῶτων κειμένων, ἀπὸ τῶν πτερόν ὁ πτερωτὸν, Ἐ ἀπὸ τῶν πηδαλίον ὁ πηδαλιωτὸν.

E 13 Πάντα οὖν τὰ πρὸς τι, εἰ μὴ πρὸ οἰκείως ἀποδοθῆναι, πρὸς αὐτίγρεφοντα λέγεται· ἐπεὶ εἰ μὴ γὰρ πρὸς τὸ τυχόν ἀποδοθῆναι, καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ, ὃ λέγεται, οὐκ ἀντίγρεφον· λέγω δὲ, ὅτι τῶν ὀμολογησυσμῶν πρὸς αὐτίγρεφοντα λεγόμενων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων, οὐδὲν ἀντίγρεφον, εἰ μὴ πρὸς τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδοθῆναι, καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὀλίγη· οἷον, ὁ δούλος εἰ μὴ δεσπότου ἀποδοθῆναι δούλος,

κ. ἀποδοθῆναι πρὸς

ἀλλ' αὐθροῦ, ἢ δίποδος, ἢ ὁποιοῦ τῶν ποι-
 ὄτων· οὐκ ἀντίστροφος· ὁ γὰρ οἰκείως ἀποδο-
 δδοῖς ἔστιν. 14. Ἐὰν μὲν ποι οἰκείως ἀποδοδ-
 δόμενον ἢ πρὸς ὃ λέγεται πρῶτων περιαιρουμέ-
 νων τῶν ἄλλων, ὅσα συμβεβηκότα ἔστι, καταλη-
 πομένης ἢ τούτου μόνος πρὸς ὃ ἀπεδοδῆ οἰκείως,
 αἰεὶ πρὸς * αὐτὸ ρηθήσεται· οἷον, ὁ δούλος ἐστὶ
 πρὸς δεσπότην λέγεται, περιαιρουμένων τῶν
 ἄλλων ἀπομύτων, ὅσα συμβεβηκότα ἔστι τῶν δε-
 σπότη, (οἷον τὸ δίποδι εἶ), καὶ τὸ ἔπισημης δεκτι-
 κῶ, καὶ τὸ ἀνθροῦ) καταληπομένης δὲ μόνος
 τῷ δεσπότην εἶ, αἰεὶ ὁ δούλος πρὸς αὐτὸν ρηθή-
 σεται· ὁ γὰρ δούλος, δεσπότην δούλος λέγεται.
 15. Ἐὰν δὲ γὰρ μὴ οἰκείως ἀποδοδῆ πρὸς ὃ
 ποτε λέγεται· περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων,
 καταληπομένης ἢ μόνος τῷ πρὸς ὃ ἀπεδοδῆ, οὐ
 ρηθήσεται πρὸς * αὐτὸ. ἀποδοδῆσθαι γὰρ ὁ δούλος
 ἀνθροῦ, ἔστι πρὸς ὄρνιθος, καὶ περιηρόσθαι
 τῷ ἀνθροῦ ὃ δεσπότην αὐτὸν εἶ· ὁ γὰρ ἐπὶ
 ὁ δούλος πρὸς ἀνθροῦ ρηθήσεται· μὴ γὰρ
 ὄντος δεσπότην, ὅθεν δούλος ἔστιν. ὡσαύτως καὶ
 τῷ ὄρνιθος περιηρόσθαι ὃ περιωτὸν εἶ· ὁ γὰρ ἐπὶ
 ἔσται ὃ περιωτὸν, τῶν πρὸς τί· μὴ γὰρ ὄντος περιω-
 τῶ, ὅθεν περιωτὸν ἔσται τίνος. 16. Ὡς τε δεῖ μὲν
 ἀποδοδῆσθαι πρὸς ὃ ποτε οἰκείως * λέγεται· καὶ ἂν
 μὲν ὄνομα ἢ κείμενον, ῥαδίᾳ ἢ ἀποδοδῆσθαι γὰρ
 μὴ ὄντος δὲ, ἀναγκασίον ἴσως ὀνοματοποιεῖν· ἔσται
 δὲ ἀποδοδῆσθαι, φανερόν ὅτι πρῶτα τὰ πρὸς
 τί, πρὸς ἀντίστροφοντα λέγεται. 17. Δοκεῖ ἢ
 τὰ πρὸς τί, ἅμα τῇ φύσει εἶ. καὶ ὅτι μὲν τῶν
 πλείστων ἀληθές ἔστιν. Ἄμα γὰρ διπλασίον τέ
 ἔστι ἢ ἡμίση· καὶ ἡμίσεος ὄντος, διπλασίον ἔστι·
 καὶ δεσπότην ὄντος, δούλος ἔστι· ἔστι δούλου ὄντος,
 δεσπότης ἔστιν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἄλλα. ἔστι
 σίμωται γὰρ δὲ ταῦτα διήγησθαι· μὴ γὰρ ὄντος
 διπλασίον, οὐκ ἔστι ἡμίση· καὶ ἡμίσεος μὴ ὄντος,
 οὐκ ἔστι διπλασίον· ὡσαύτως δὲ ἔστι ὅτι τῶν ἄλ-
 λων, ὅσα τοιαῦτα. 18. Οὐκ ἔστι πρῶτων δὲ τῶν
 πρὸς τί ἀληθές δοκεῖ ὃ ἅμα τῇ φύσει εἶ. ὃ γὰρ
 ἔπισητόν, ἢ ἔπισημης πρῶτερον ἀπὸ δόξης εἶ. ὡς
 γὰρ ἔπι ὃ πολὺ πρῶτον ἔχοντων τῶν πρῶτων,
 τῶν ἔπισημης λαμβανόμενον· ἐπὶ ὀλίγων γὰρ αὐ-
 τῶν ἐπὶ ὁμοειδῶς ἴδιοι τίς αὐτῶν, ἅμα τῶν ἔπισημης
 πρῶτον γινόμενον. 19. Ἐπὶ, ὃ μὲν ἔπισητόν
 ἀναρεθῆν, σίμωται πρῶτον ἔπισημης· ἢ ἢ ἔπι-
 σημης ὃ ἔπισητόν· σίμωται πρῶτον μὲν γὰρ
 μὴ ὄντος, οὐκ ἔστι ἔπισημης· ἢ ἔπισημης δὲ μὴ
 ὄντος, οὐδὲν κωλύει ἔπισητόν εἶ. οἷον ἔστι ὁ τῶν κῶ-
 κλη τετραγωνισμός, εἰ γὰρ ἔστι ἔπισητόν, ἔπισημης
 μὲν αὐτῶν οὐκ ἔστι ἔπισημης, αὐτῶν δὲ ἔπισητόν ἔστι.

A sed hominis, vel bipedis, vel cuius-
 vis talis rei; non recipitur, quia
 non est conueniens traditio.
 14. Quod si aptè traditum sit id
 ad quod refertur; ceteris omnibus
 quæ sunt accidentia, demptis, ac so-
 lo hoc relicto ad quod aptè adhibi-
 tum est, semper ad id referetur. ut
 seruus, si refertur ad dominum: dem-
 ptis omnibus aliis quæ accidunt do-
 mino, (veluti bipedem, & aptum ad
 discendum, & hominem esse,) hoc
 tantum relicto, cum esse dominum,
 B semper seruus ad ipsum referetur:
 seruus enim, domini seruus dicitur. 15.
 15. Quod si minus aptè traditum
 sit id ad quod refertur: demptis aliis,
 ac relicto hoc solo ad quod adhibeba-
 tur, non referetur amplius ad ipsum.
 Referatur enim seruus ad hominem,
 & ala ad auem; ac separetur ab homi-
 ne, cum esse dominum: non enim
 amplius seruus ad hominem referetur:
 quia nisi sit dominus, non est seruus:
 itidem etiam ab aue sciungatur, ala-
 tum esse: nam ala in relatorum nume-
 ro amplius non erit: quia nisi sit ala-
 tum, ne quidem ala erit alicuius.
 16. Quare oportet id tradere, ad
 quod aptè refertur. & si verbum posi-
 tum sit, facilis est traditio. sin minus,
 necesse est fortasse nomen fingere. Quod
 si ita adhibeantur: perspicuum est, om-
 nia quæ sunt ad aliquid, referri ad ea quæ
 recipiuntur.
 17. Videntur autem, quæ sunt ad
 aliquid, simul naturâ esse. quod sanè
 in plerisque verum est. Simul enim est
 duplum & dimidium. & cum est dimi-
 dium, est etiam duplum. & cum est
 dominus, est seruus. & cum est seruus,
 est dominus. Similis est aliorum ra-
 tio. Mutuò quoque hæc se tollunt. ni-
 si enim duplum sit, non est dimidium:
 & nisi dimidium sit, non est duplum.
 Eadem est cæterorum ratio, quæ sunt
 eiusmodi.
 18. Sed non in omnibus iis quæ sunt
 ad aliquid, videtur hoc verum esse, ea si-
 mul esse naturâ. nam scibile videri possit
 prius esse quàm scientia: quia plerum-
 que, cum res antea extiterint, earum
 scientias nanciscimur: in paucis enim
 aut nullis rebus videre aliquis possit, vnâ
 cum scibili scientiam ortam esse. 19. Præ-
 terea scibile sublatum, simul tollit scien-
 tiam: scientia verò sublata, rem scibilem
 simul non tollit. quia nisi sit scibile,
 non est scientia. si tamen scientia non sit,
 nihil prohibet, scibile esse: ut circuli qua-
 dratura si est scibile, scientia quidem
 eius nondum est, ipsum autem est scibile.

τη αὐτῶν

α. αὐτῶν.

β. αὐτῶν.

γ. ἡ δὲ τῶν γὰρ ἐπὶ ἔστιν ἔπισημης.

Præterea sublato animali non erit scientia, scibilia verò multa esse contingit.

20. Similis est ratio eorum quæ ad sensum *pertinent*. nam sensibile prius sensu videtur esse: sensibile enim sublato, simul tollit sensum: sensus verò *sublatus*, sensibile simul non tollit. Nam sensus circa corpus & in corpore sunt: sensibili verò sublato tollitur etiam corpus: (siquidem *in* rerum sensibilibus *numero est* etiam corpus:) & si corpus non sit, tollitur etiam sensus. quare sensibile *sublato*, simul tollit sensum. Sensus autem *sublatus*, non simul tollit sensibile: quia sublato animali, sensus tollitur: sensibile autem *nihilominus* erit, ut corpus, calidum, dulce, amarum, & cetera omnia quæ sub sensum cadunt.

21 Præterea sensus fit unà cum eo quod sentiendi vi præditum est: simul enim fit animal & sensus. sensibile autem est, antequam animal aut sensus fit: ignis etenim, & aqua, & cetera eiusmodi, ex quibus animal constat, sunt etiam antequam omnino animal aut sensus fit. Quamobrem prius sensu sensibile videri potest.

22 Sed dubitari potest, utrum nulla substantia *in* eorum quæ ad aliquid referuntur. *numero esse* dicatur, quemadmodum videtur; an hoc contingat in quibusdam secundis substantiis. sanè in primis substantiis verum est: quia nec totæ primæ substantiæ, nec partes earum ad aliquid referuntur: nam quidam homo non dicitur alicuius quidam homo: nec quidam bos, alicuius quidam bos. Eadem est ratio partium. nam quædam manus non dicitur alicuius quædam manus, sed alicuius manus: & quoddam caput non dicitur alicuius quoddam caput, sed alicuius caput. Itidémque *se res habet* etiam in plerisque secundis substantiis. ut homo non dicitur alicuius homo: nec bos, alicuius bos: nec lignum, alicuius lignum: sed dicitur alicuius possessio. Quæ igitur eiusmodi sunt, perspicuum est non esse *in* eorum *numero* quæ ad aliquid referuntur. Verùm de quibusdam secundis substantiis est dubitatio: ut caput dicitur alicuius caput, & manus dicitur alicuius manus: & cetera eiusmodi. quare hæc videri possunt esse ad aliquid. 23 Ergo si satis *commode* relatorum definitio tradita est: aut valde difficile, aut impossibile est ostendere, nullam substantiam *in* eorum *numero esse* dici quæ ad aliquid referuntur.

24 Si verò non satis *commode*, sed ad aliquid sunt, quorum essentia nihil aliud est quàm ad aliquid modo quopiam esse affectum: fortassis aliquid ad hæc responderi poterit.

A Επί, ζώων μὲν ἀνααιρεθέντες, οὐκ ἔστιν ὄπτισημι, τῶν δὲ ὄπτισητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι.

20 Ομοίως δὲ τοῦτοις καὶ τὰ ὄπτι τῆς αἰσθησεως ἔχεται. ὅ γὰρ αἰσθητὸν, πρῶτον τῆς αἰσθησεως δοκεῖ εἶναι. ὅ μὲν γὰρ αἰσθητὸν ἀνααιρεθέν, σίωται ἀρεῖ πρὸ αἰσθησιν. ἢ ἡ αἰσθησις ὁ αἰσθητὸν ἔστω ἀρεῖ. αἰ γὰρ αἰσθησῆς, πρὸς σῶμα καὶ ἐν σῶματι εἶσιν. αἰσθητῶν ἢ ἀνααιρεθέντες, * ἀνα- 37. ἀήρηται ρεῖται καὶ ὁ σῶμα. (τῶν γὰρ αἰσθητῶν ἔστω σῶμα.) σῶματος δὲ μὴ ὄντος, ἀνααιρεῖται καὶ ἡ αἰσθησις.

B ὥστε σίωται ἀρεῖ ὁ αἰσθητὸν πρὸ αἰσθησιν. ἢ δὲ γε αἰσθησις ὁ αἰσθητὸν ἔστω ἀνααιρεθέν. ζώων γὰρ ἀνααιρεθέντος, αἰσθησις μὲν ἀνααιρεῖται. αἰσθητὸν δὲ ἔστιν, οἷον σῶμα, θερμὸν, γλυκὺ, πικρὸν, καὶ τὰ ἄλλα πρῶτα ὅσα ἔστιν αἰσθητά.

21 Επί, ἢ μὲν αἰσθησις, ἀμα τῶν αἰσθητικῶν γὰρ. ἀμα γὰρ ζῶον τε γὰρ, καὶ αἰσθησις. τὸ δὲ γε αἰσθητὸν ἔστι καὶ πρὸ τῆς ζῶον ἢ αἰσθησιν εἶναι. πῦρ γὰρ ἔστω ὕδωρ ἔστω τῶν αἰσθητῶν, ὅτι ὦν καὶ τὸ ζῶον σίωται ἀρεῖ, ἔστι καὶ πρὸ τῆς ζῶον ὅλως εἶναι ἢ αἰσθησιν. ὥστε πρῶτον ἀπὸ τῆς αἰσθησεως, τὸ αἰσθητὸν εἶναι δόξεν.

C 22 Ἐχεται ἡ ἀπορία, πότερον ὁμοίως οὐσία τῶν πρὸς ἡ λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἢ τῶν ἐνδέχεται κατὰ ἕνας τῶν ἐδωτέρων ἔστω. Επί μὲν γὰρ τῶν πρῶτων ἔστω ἀληθές ἔστιν. ἔτε γὰρ τὰ ὅλα, ἔτε τὰ μέρη τῶν πρῶτων ἔστω, πρὸς ἡ λέγεται. ὁ γὰρ τις ἀνδρῶπος ἔστω λέγεται πίνος τις ἀνδρῶπος. ὁ δὲ ὁ τις βοῦς, πίνος τις βῆς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη. ἢ γὰρ τις χεῖρ ἔστω λέγεται πίνος τις χεῖρ, ἀλλὰ πίνος χεῖρ. καὶ ἢ τις κεφαλὴ ἔστω λέγεται πίνος τις κεφαλὴ, ἀλλὰ πίνος κεφαλὴ. ὡσαύτως ἢ καὶ ὄπτι τῶν ἐδωτέρων οὐσιῶν, ὄπτι γε τῶν πλείστων οἷον, ὁ ἀνδρῶπος ἔστω λέγεται πίνος ἀνδρῶπος. ὁ δὲ ὁ βοῦς, πίνος βῆς, ὁ δὲ τὸ ξύλον, πίνος ξύλον. ἀλλὰ πίνος κτήνη λέγεται. ὄπτι μὲν οὖν τῶν αἰσθητῶν φανερόν ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρὸς ἡ. Ἐπὶ ἐπίων δὲ τῶν ἐδωτέρων οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν. οἷον, ἢ κεφαλὴ, πίνος λέγεται κεφαλὴ. ἔστω ἢ χεῖρ, πίνος λέγεται χεῖρ. ἔστω ἔκαστον τῶν αἰσθητῶν ὡς αἰσθητῶν, τῶν πρὸς ἡ δόξεν εἶναι.

E 23 Εἰ μὲν οὖν ἰσχυρῶς ὁ τῶν πρὸς ἡ ὁρισμὸς ἀποδέδοται. ἢ τῶν πρῶτων χαλεπῶν, ἢ τῶν ἀδυνατων ἔστω, τὸ δεῖξαι ὡς ὁμοίως οὐσία, τῶν πρὸς ἡ λέγεται.

24 Εἰ δὲ μὴ ἰσχυρῶς, ἀλλ' ὅτι τὰ πρὸς ἡ, οἷον τὸ εἶναι αἰσθητῶν ἔστω τῶν πρὸς ἡ πρὸς ἡ ἴσως εἶναι ῥηθῆναι τῶν πρὸς αἰσθητῶν.

25 Ο δὲ πρῶτος ὁρισμὸς ἀποκαλοῦται μὲν
 πᾶσι τοῖς πρῶσι. ὅ μιν γὰρ αὐτὸν ὄντι, ὅ πρῶτος
 ἢ ἀλλῶς εἶναι, τὰ αὐτὰ ἀποφῶν ὄντιν, ἑτέρων λέγε-
 σθαι. 26 Ἐκ δὲ τούτων δὴλον ὄντιν, ὅτι ἐὰν τις
 εἰδῆ τι ὡρισμένως τῶν πρῶσι τι, καὶ κεῖνο, πρῶτος ὁ
 λέγεται, ὡρισμένως εἶσθαι. Φανερόν μὲν οὖν καὶ
 ὅτι αὐτὸν ὄντιν. εἰ γὰρ οἶδέ τις ποδὲ τι ὅτι τῶν
 πρῶσι τι ὄντιν. εἰ δὲ ὅτι εἶναι τοῖς πρῶσι τι αὐτὸν
 τῶν πρῶσι τι πως ἔχῃ. καὶ κεῖνο οἶδῃ, πρῶτος ὁ
 τῆσθαι πως ἔχῃ. εἰ γὰρ μὴ οἶδεν ὅλως πρῶτος ὁ
 τῆσθαι πως ἔχῃ. ὅτι εἰ πρῶτος τι πως ἔχῃ, εἶσθαι
 ται.

27 Καὶ ὅτι τῶν κατέκασα δὲ δὴλον ὅτι ποι-
 οῦσθαι. οἶν, ποδὲ τι εἰ οἶδέ τις ἀφωρισμένως ὅτι
 ὄντι διπλάσιον. καὶ ὅπου διπλάσιον ὄντιν, ὁμοῦ
 ἀφωρισμένως οἶδεν. εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφω-
 ρισμένων οἶδεν ἀλλ' διπλάσιον, ὅτι εἰ εἶσθαι δι-
 πλάσιον ὅλως οἶδεν. ὡσαύτως δὲ καὶ ποδὲ τι εἰ
 οἶδεν ὅτι καλλίον ὄντι. καὶ ὅπου καλλίον ὄντιν, ὁ-
 μοῦ * ἀφωρισμένως ἀναγκασθῆναι εἰδέναι ἀφῶ-
 τῶν. ὅτι ἀδύνατος δὲ εἶσθαι ὅτι τῆσθαι χεί-
 ρονος καλλίον. ὡσαύτως γὰρ ὅτι τοιοῦτον γίνε-
 ται, ὅτι ὁπίστημι. ὅτι γὰρ ἐπὶ ἀκριβῶς εἶσθαι
 ὅτι ὄντι χείρνον καλλίον. εἰ γὰρ ὅτι τῶν ἔτυχεν,
 ὅτι ὄντι χείρνον αὐτῶν. ὡσαύτως φανερόν ὅτι ἀναγκ-
 ασθῆναι ὄντιν, ὅτι εἰδῆ τις τῶν πρῶσι τι, * ὡριμέ-
 νως, καὶ κεῖνο πρῶτος ὁ λέγεται, ὡρισμένως εἰδέναι
 ται.

γρ. ἀφωρ. οἶ-
 δει. ἀφῶ τῶν
 ὄντιν ἀφω-
 ρισμένως εἰ-
 δέναι δὲ
 τῶν ται.

γρ. ἀφωρι-
 σμένως. sic
 semper.

28 Τὴν δὲ γὰρ κεφαλῶν, καὶ τὴν χεῖρα,
 καὶ ἕκασον τῶν τοιούτων, ἃ εἰσιν ὁμοῖα, αὐτὰ μὲν
 ἀποφῶν ὄντιν, ὡρισμένως ὄντιν εἰδέναι. πρῶτος ὁ δὲ
 λέγεται, ὅτι * ἀναγκασθῆναι πῶς γὰρ αὐτῆσθαι κε-
 φαλή, ἢ πῶς ἢ χεῖρ, ὅτι εἶσθαι εἰδέναι ὡρι-
 σμένως. ὡσαύτως οὖν ὅτι εἶναι αὐτὰ τῶν πρῶσι τι. εἰ
 δὲ μὴ ὄντι αὐτὰ τῶν πρῶσι τι ἀληθῶς ὅτι εἶναι
 λέγῃν, ὅτι ὅτι δὲ μία ὁμοῖα τῶν πρῶσι τι ὄντιν.

γρ. ἀναγκασθῆ-
 ναι.

γρ. ὡσαύτως τ.
 γρ. ἐπισημα-
 σθῆναι ὡσαύτως
 αὐτῶν.

29 Ἴσως δὲ χαλεπὸν καὶ * πρῶσι τῶν τοιούτων
 σφοδρῶς ἀποφῶν εἶσθαι, μὴ πολλάκις * ἐπε-
 σκεμμένον. ὅ μὲν τοι δηπορηκέναι πρῶσι ἕκαστου
 αὐτῶν, ὅτι ἀχρηστὸν ὄντι.

A 25. Prior autem definitio convenit
 quidem omnibus iis quæ sunt ad aliquid;
 sed non idem est, eorum essentiam esse ad
 aliquid; & ipsa id quod sunt, ad alia re-
 ferri.

26. Atque ex his manifestum est, si
 quis definite quidpiam noverit quod sit
 ad aliquid, etiam id, ad quod refertur,
 cum definite cognitum esse. Ac perspi-
 cuum quidem ex his est: quod si quis no-
 vit hoc aliquid esse relatum, relatorum
 autem essentia nihil aliud est quam ad ali-
 quid modo quopiam esse affectum; etiam
 illud novit, ad quod hoc est aliquo modo

B affectum. etenim si omnino ignoret, ad
 quod hoc est aliquo modo affectum: ne
 quidem, an sit aliquo modo ad aliquid
 affectum, cognoscet. 27 Sed & in singu-
 lis hoc est perspicuum. ut si quis definite
 novit hoc aliquid esse duplum: etiam cu-
 ius duplum sit, statim definite novit:
 quia si nullius definite sciuit hoc: du-
 plum; neque an duplum sit, omnino no-
 vit. Itidemque si novit hoc aliquid esse
 honestius; etiam quo honestius est, statim
 definite necesse est eum cognoscere, ob

C eandem rationem. neque indefinite co-
 gnoscet hoc esse deteriori honestius.
 nam quod est eiusmodi, suspicio est, non
 scientia: quippe cum non exquisitè sciat
 esse honestius deteriori; quoniam, si ita
 contingit, nihil est eo deterius. Quocir-
 ca perspicuum est, necesse esse, ut qui ali-
 quid eorum quæ cum aliquo conferun-
 tur, definite cognoscit; illud quoque, ad
 quod refertur, definite cognoscat. 28 Sed
 caput, & manum, & cetera eiusmodi quæ
 sunt substantiæ, ipsa quidem id ipsum
 quod sunt, definite cognoscere licet: id
 verò, ad quod referuntur, non necesse est
 cognoscere. cuius enim sit hoc caput, aut
 cuius sit hæc manus, non est necesse scire
 definite. quare hæc non possunt esse in iis
 quæ ad aliquid referuntur. Si verò hæc
 non sunt in iis quæ referuntur ad aliquid;
 utique verè dicitur nullam substantiam
 esse in iis quæ referuntur ad aliquid.

29. Fortassis autem difficile est, eum
 de huiusmodi rebus certum aliquid affir-
 mare, qui non sapius in eis versatus sit.
 verum de his singulis dubitasse non est
 inutile.

De qualitate, & quali. Cap. VIII.

1 ¶ De qualitate. Descriptio 2 Divisio. 3 Species prima, Habitus & affectio. 4 Habitus & af-
 fectionis collatio prima, 5 qua probatur à communi usu & ratione loquendi. 6 Collatio altera. 7 Spe-
 cies secunda, Naturalis potestas & imbecillitas. 8 Species tertia, Patibilis qualitas & passio, qua
 declaratur exemplis qualitatuum corporalium. 9 Confirmatio dictorum exemplorum. 10 Qualitates
 patibiles dici, vel quia passione sensum afficiunt, 11 vel quia à passione efficiuntur. 12 Distinctio pa-
 tibilium qualitatuum, & passionum. 13. Eadem qualitatis species explicatur exemplis patibilium
 qualitatuum

ὅ γὰρ τὰ ἀφαιεῖσθαι πως, ἕκαστον τῶν τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ τὰ δυνάμιν ἔχον φυσικῶς ἢ ἀδυναμίῳ τῆ ποιήσασθαι τὴ ραδίως, ἢ μηδὲν πάσθαι. οἷον, πυκτικῶς ἢ δρομικῶς λέγεται, οὐ τὰ ἀφαιεῖσθαι πως, ἀλλὰ τὰ δυνάμιν ἔχον φυσικῶς τῆ ποιήσασθαι τὴ ραδίως. ὑψηλοὶ δὲ λέγονται, τὰ δυνάμιν ἔχον φυσικῶς τῆ μηδὲν πάσθαι ὑπὸ τῆ τυχόντων ραδίως. νοσώδεις δὲ, ὅ ἀδυναμίαι ἔχον φυσικῶς τῆ μηδὲν πάσθαι ραδίως ὑπὸ τῆ τυχόντων. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ὁ σκληρὸν, καὶ ὁ μαλακὸν ἔχει. ὁ μὲν γὰρ σκληρὸν λέγεται, τὰ δυνάμιν ἔχον τῆ μὴ ραδίως διαρῆσθαι. ὁ δὲ μαλακὸν, ὅ ἀδυναμίαι ἔχον τῆ αὐτῆ φύσει.

8 Τρίτον δὲ γένος ποιότητος, παθητικῆς ποιότητες καὶ πάθη. ἐστὶ δὲ τοιαῦτα, οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ σφυφνότης, καὶ πόρυτα τὰ τύποις συγληῖ. ἔτι δὲ καὶ θερμότης, καὶ ψυχρότης, καὶ λευκότης, καὶ μελανία.

9 Οὐ μὲν οὖν αὐτὰ ποιότητες εἰσι, φανερόν. τὰ γὰρ δεδωγμένα αὐτὰ, ποιά λέγεται κατ' αὐτῆς. οἷον, ὁ μέλι, τὰ γλυκύτητα δεχεσθαι, λέγεται γλυκύ. ὁ δὲ σῶμα, λευκὸν, τὰ λευκότητα * δεχεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει.

γρ. δεδωγ.

10 Παθητικῆς ποιότητες λέγονται, ὅ αὐτὰ τὰ δεδωγμένα τῆ ποιότητος, πεποιημένα ἢ ἔτε γὰρ ὁ μέλι, ὅ πεποιημένα τὴ, λέγεται γλυκύ. ἔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἢ θερμότης καὶ ἢ ψυχρότης, παθητικῆς ποιότητες λέγονται, ὅ αὐτὰ τὰ δεδωγμένα πεποιημένα τὴ τὰ δὲ καὶ τῆς αἰσθησεως ἕκαστω τῶν εἰρημύων ποιότητων πάθος εἶ) ποιητικῶς, παθητικῆς ποιότητες λέγονται. ἢτε γὰρ γλυκύτης πάθος τὴ καὶ πῦρ γαστρὶν ἐμπροει, καὶ ἢ θερμότης καὶ πῦρ ἀφῶ. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλα.

11 Λευκότης δὲ καὶ μελανία, καὶ αἱ ἄλλαι χροαί, ὅ τὸ αὐτὸν ἔσπον τοῖς * εἰρημύοις παθητικῆς ποιότητες λέγονται, ἀλλὰ τὰ αὐτῆς ἀπὸ πάθος * γερθεναι. ὅτι μὲν οὖν γίνονται ἐξ ἑκάστου πολλὰ καὶ μεταβολαὶ χρωμῆς, δῆλον. αἰσχυθεῖς γὰρ πῖς, ἐροθεῖς ἐγχετο καὶ φοβηθεῖς, ὠχρὸς καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. ὡσεὶ καὶ εἰ πῖς φύσθαι τῶν τοιούτων τὴ παθῶν πέπονθε, πῦρ ὁμοίαν χροαί εἶχες αὐτὸν ἔχον ἔσθαι. ἢ πῖς γὰρ νῦν ἐν τῶν αἰσχυθῆναι ἀφαιεσε, τῶν αὐτῆ ὁ σῶμα ἐγχετο, καὶ καὶ φυσικῶς σύστασιν ἢ αὐτῆ γένεσι δὴν ἀφαιεσε. ὡσεὶ φύσθαι καὶ πῦρ χροαί, ὁμοίαν γίνεσθαι.

γρ. φερθεναι καὶ γερθεναι.

A non enim singula hæc dicuntur quia sint aliquo modo affecta : sed quia naturalem vim aut imbecillitatem habent ad aliquid facile faciendum , aut nihil patiendum. Ut pugilares seu apti ad pugilatum , & cursorii seu apti ad cursum dicuntur , non quia sint affecti aliquo modo , sed quia naturalem facultatem habent ad aliquid facile efficiendum. Valentes autem seu salubri corpore dicuntur ; quia naturalem vim habent , ne quid facile à quibuslibet patiantur : Valetudinarii verò , quia naturalem imbecillitatem habent , ne quid facile à quibuslibet patiantur. His similia sunt durum & molle. durum enim dicitur , quia naturalem vim habet , ne facile secetur ; molle autem , quia ad hoc ipsum imbecillitatem habet.

8 Tertium genus qualitatis sunt patibiles qualitates & passiones : ut dulcedo , amaror , acerbitas , & quæcumque sunt in eodem genere : item calor , frigus , albor , nigror.

9. Has igitur esse qualitates , perspicuum est. nam quæ eas recipiunt , ab eis dicuntur qualia. ut mel , quia suscipit dulcedinem , dicitur dulce : & corpus dicitur album , quia recipit alborem. itidemque in aliis res se habet.

10. Patibiles autem qualitates dicuntur , non quòd ipsa subiecta qualitates recipientia , quicquam patiantur. nec enim vel eo quòd aliquid patiat , dicitur dulce : nec aliud quidpiam tale. similiter calor & frigus , patibiles qualitates dicuntur , non quòd ipsa subiecta , à quibus recipiuntur , aliquid patiantur : verum quia in sensibus omnes dictæ qualitates sunt passionis effectrices , idcirco patibiles qualitates dicuntur : nam dulcedo passione quadam afficit gustum , & calor tactum , & similiter alia.

11. Albor verò , & nigror , & ceteri colores , non eodem modo quo ea quæ dicta sunt , patibiles qualitates dicuntur , sed quia à passionibus producti sunt. Multas igitur propter passionem mutationes colorum fieri , manifestum est : nam pudore affectus , ruber factus est : & pauefactus , pallidus : & cetera eiusmodi. quare si quis naturâ sit huiusmodi passione affectus ; consentaneum est , eum simili colore præditum esse. nam quæ nunc , dum pudesceret , affectio circa corpus fiebat , eadem affectio in naturali constitutione fieri potest : adeo ut naturâ etiam similis color fiat.

12 Quæcumque igitur talia symptomata principium sumpserunt ab aliquibus passionibus quæ non facile amoueri possunt, sed permanent, patibiles qualitates dicuntur. Siue enim in naturali rei constitutione pallor aut nigror fiat; qualitates dicuntur: quales enim ex eis appellatur: siue ob longum morbum aut æstum eidem accidit pallor vel nigror, nec facile commendantur, aut per totam vitam permanent; qualitates etiam hæ dicuntur: quia similiter quales ab eis dicimur. Quæcumque verò ab iis fiunt quæ facile dissoluntur, & citò corriguntur, passiones nominantur, non qualitates: quia quales quidam ab eis non dicuntur. neque enim erubescens quia pudescit, ruber dicitur: nec pallefcens quia timet, pallidus: sed potius dicitur aliquid passus esse. Quocirca quæ eiusmodi sunt, passiones quidem dicuntur, non tamen qualitates.

13 Similiter etiam in anima patibiles qualitates & passiones dicuntur. Nam quæcumque in ipso ortu statim à quibusdam passionibus, quæ non facile amoueri queunt, effecta sunt, qualitates dicuntur: ut amentia, & ira, & cetera eiusmodi. quales enim ab his dicuntur, nempe iracundi, & amentes. Similiter quæcumque aliæ sunt amentia non naturales, sed quibusdam aliis casibus effecta, ita ut non facile mutari, aut nullo modo amoueri possint: hæ quoque vocantur qualitates, quia quales ab eis dicuntur. Quæ verò ab iis fiunt quæ facile & cito corriguntur, passiones appellantur. veluti si quis molestia affectus, fiat iracundior. non enim dicitur iracundus, qui in huiusmodi perturbatione iracundior est, sed potius dicitur quidpiam passus esse. quare quæ sunt eiusmodi, passiones quidem dicuntur, qualitates autem non item.

14 Quartum verò genus qualitatis est figura, & circa quamque rem consistens forma: ut triangulus & quadratum: præterea rectitudo, & obliquitas; & si quid his simile est: quia secundum singula hæc quale quidpiam dicitur. nam triangulum aut quadratum esse, quale quiddam dicitur: nec non rectum, aut obliquum. sed & secundum formam unumquodque dicitur quale. 15 Rarum autè, & Densum, & Asperum, & Læue, videri possunt quale quiddam significare. sed apparet hæc aliena esse à qualis diuisione. situm enim quendam partium videtur potius vtrumque declarare. Densum enim dicitur, quia partes sibi inuicem propinquæ sunt: Rarum autem, quia distant à se inuicem: & Læue quidem, quia partes in rectum quodam modo positæ sunt; Asperum autem, quia alia eminent, alia superatur.

A 12 Όσα μὲν οὖν τῶν τοιαύτων συμπληρωμάτων ἀπὸ τινῶν παθῶν διεκινήτων ἐ ποιεῖται μόνιμων ἢ ἀρχῶν εἴληφε, παθητικῆ ποιότητες λέγονται. εἴτε γὰρ ἐν τῇ χεῖ φύσιν συστάσῃ ὠχρότης ἢ μελανία γίνονται, ποιότητες λέγονται. ποιοὶ γὰρ χεῖ τοιαύτας λέγόμεθα. εἴτε ἀφ' ἑνὸς μέρους ἢ ἀφ' ἑκάστου τῶν αἰσθησῶν συμβέβηκεν ἢ ὠχρότης ἢ μελανία, ἢ μὴ βραδίως ἀποκαθίστανται, ἢ ἐ ἀφ' ἑβίης ποιεῖται μόνιμοι ποιότητες καὶ αὐταί λέγονται. ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατ' αὐτὰς λέγόμεθα.

B Όσα δὲ ἀπὸ βραδίας ἀφαισθησῶν καὶ τρυφῆ ἀποκαθίστα μόνιμων γὰρ, παθη λέγονται, ποιότητες δὲ ἔ. οὐ γὰρ λέγονται ποιοὶ τίνες, κατ' αὐτὰς. ἔτε γὰρ ὁ ἐρυθρίων ἀφ' ὅ ἀιχμύεσθαι, ἐρυθρίας λέγονται. ἔτε ὁ ὠχρίων ἀφ' ὅ φοβεῖσθαι, ὠχρίας. ἀλλὰ μάλλον * πεποιημέναί τι. ὥστε κατ' αὐτὰς λέγονται, ποιότητες ἔ. κ. τῆς πεποιηθείαι & περιεγραμ.

C 13 Ὁμοίως ἢ τοῦτοις καὶ χεῖ ψυχρῶ παθητικῆ ποιότητες ἐ παθη λέγονται. ἴσα γὰρ ἐν τῇ γένεσθαι ἀπὸ τινῶν παθῶν διεκινήτων γενήσονται, ποιότητες λέγονται. ὅτι ἢ τε μαρμική ἐκστάσις, καὶ ἢ ὀργή, ἐ τὰ τοιαύτα. ποιοὶ γὰρ κατ' αὐτὰς λέγονται, ὀργίλοι τε καὶ μαρμικοί. ὁμοίως δὲ ἐ ὅσα ἀλλὰ ἐκστάσις μὴ φοβική, ἀλλ' ἀπὸ τινῶν ἀλλῶν συμπληρωμάτων γενήσονται διαπάλλακτοι, ἢ ἔσθως ἀκίνητοι, ποιότητες ἐ τὰ τοιαύτα. ποιοὶ γὰρ κατ' αὐτὰς λέγονται. Όσα δὲ ἀπὸ βραδίας καὶ τρυφῆ * ἀποκαθίστα μόνιμων γὰρ, παθη λέγονται. ὅτι, εἰ λυπούμενος τις, ὀργιλότερος γὰρ. ὡς δὲ γὰρ λέγονται ὀργίλος, ὅ ἐν τῶν τοιαύτων παθη ὀργιλότερος ὢν, ἀλλὰ μάλλον πεποιημέναί τι. ὥστε παθη μὲν λέγονται τὰ τοιαύτα, ποιότητες δὲ ἔ. κ. καὶ διαμαρμ.

D 14 Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος, σχῆμα τε ἐ ἢ πρὸς ἑκάστον ἑαυτῶν ἀρρήτιστα * μορφή. ἢ δὲ πρὸς τοῦτοις, διθύτης καὶ καμπύλης, καὶ εἴτε τοῦτοις ὁμοίων ἐστὶ. κατ' ἑκάστον γὰρ τοῦτων ποῖον τι λέγονται. ὅ γὰρ τρίγωνον ἢ τετράγωνον εἶ, ποῖον τι λέγονται. καὶ ὅ διθύ ἢ ὅ καμπύλην. ἐ χεῖ πρὸς μορφῶν δὲ ἑκάστον ποῖον λέγονται. γρ. μορφή. ὅτι τρίγωνοι καὶ τετράγωνοι. ἔκ. quæ nō agnoscunt veteres in-tergr.

E 15 Τὸ δὲ μαρὸν, καὶ ὅ πυκνόν, καὶ ὅ τραχύ, ἐ ὅ λείον, δὲ ἔφε μὲν ἀπὸ ποῖον τι σημαίνεν. ἔοικε ἢ ἀλλότρια τὰ τοιαύτα εἶ) τῆς πρὸς ὅ ποῖον διαίρεσεως. γέσιν γὰρ τίνα μάλλον φαίνε) ἢ μέρων ἑκάτερον δηλοῦν. πυκνόν μὲν γὰρ τὰ μόρια σπυργυς εἶ) ἀλλήλοις. μαρὸν δὲ ὅ διεσταναι ἀπὸ ἀλλήλων. ἐ λείον μὲν, τὰ ἐπὶ διθείας πῶς τὰ μόρια κεῖσθαι. τραχύ δὲ, ὅ, ὅ μὲν, ὑπερέχον, ὅ δὲ, ἐλλείπειν.

27 Non omnia tamen, sed pleraque ita se habent. Nam dubitare quispiam possit, an iustitia magis & minus quam alia iustitia dicatur: similiterque dubitari potest de aliis affectionibus. quidam enim de huiusmodi rebus dubitant, & iustitiam iustitiâ non admodum aiunt magis & minus dici, nec sanitatem sanitate: sed minus alterum altero habere sanitatis inquirunt, & iustitiæ minus alterum altero habere: itidemque minus grammaticæ, & aliarum affectionum. Quæ verò ab his dicuntur qualia, sine dubitatione recipiunt contentionem & remissionem. nam magis grammaticus alter altero dicitur, & iustior, & sanior, & in aliis itidem se res habet.

28 Triangulus verò & quadratum non videntur recipere intentionem & remissionem, nec vlla alia figura. nam quæ recipiunt trianguli & circuli definitionem, omnia æquè trianguli aut circuli sunt. ex iis autè quæ non recipiunt eadem definitionem, non dicitur alterum altero magis tale. nihilo enim magis quadratum, quàm altera parte longius, est circulus: cum neutrum recipiat circuli definitionem. Simpliciter autem, nisi ambo recipiant rei propositæ definitionem, non dicitur alterum altero magis tale. Itaque non omnia qualia recipiunt intentionem & remissionem.

29. Nihil igitur ex iis quæ dicta sunt, est proprium qualitatis.

30 Similia verò aut dissimilia secundum solas qualitates dicuntur. simile enim alterum alteri non est alia ratione, quàm quâ est quale. Quare proprium qualitatis fuerit, simile vel dissimile secundum eam dici. 31. Non oportet autem commoveri & vereri, ne quis dicat, nos, cum de qualitate dicere instituerimus, multa quæ ad aliquid referuntur, connumerasse: quoniâ habitus & affectiones dicebamus esse ad aliquid. 32 Ferè enim in eiusmodi omnibus genera dicuntur ad aliquid, singulorum autem nihil est ad aliquid. Nam scientia, cum sit genus, id quod est, alterius dicitur: alicuius enim scientia dicitur. singularum autem scientiarum nulla id quod est, alterius dicitur: ut grammatica non dicitur alicuius grammatica: nec musica, alicuius musica: ni fortè ratione generis hæ quoque dicantur ad aliquid. ut grammatica dicitur alicuius scientia, non alicuius grammatica: & musica, alicuius scientia, non alicuius musica. Quare singulæ scientiæ non sunt ad aliquid. dicimur autem quales ex scientiis singulis: quoniam has habemus: & scientes dicimur, eo quòd singularum scientiarum aliquas habemus.

Tom. I.

A 27 Οὐ πῶτα δὲ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα. διχαιοσύνη γὰρ διχαιοσύνης εἰ λέγῃτο μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀπορήσεν αὐτῆς ὁμοίως δὲ ἔστι τῆς ἄλλων ἀφαιρέσεων. ἐνιοὶ γὰρ ἀμφισβητοῦσι αὐτῆς τούτων· διχαιοσύνη μὲν γὰρ διχαιοσύνης οὐ πῶτα φασι μᾶλλον ἔῃ ἥττον λέγεσθαι, ὅσπερ ὑγιείας ἥττον μὲν τοὶ ἔχοντες ἕτερον ἕτερον ὑγιείαν φασι, ἔ διχαιοσύνη ἥττον ἕτερον ἕτερον ἔχειν· ὡσαύτως δὲ ἔ γραμματικῶν, καὶ τὰς ἄλλας ἀφαιρέσεις. ἀλλ' οὕτω τὰ γε κατ' αὐτὰς λέγόμενα, ἀναμφισβητικῶς ὑποδέχεται ὁ μᾶλλον καὶ ὁ ἥττον· γραμματικώτερος γὰρ ἕτερος ἕτερου λέγεται, καὶ διχαιότερος καὶ ὑγιειότερος· καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλων ὡσαύτως.

B 28 Τριγωνοῦ καὶ τετραγωνοῦ ἡ δόκει ὁ μᾶλλον ἔῃ ἥττον ὑποδέχεται, ὅσπερ τῆς ἄλλων γεωμετρικῶν ὅσπερ. τὰ μὲν γὰρ ὑποδεχόμενα τῆς τριγωνοῦ λόγον, καὶ τῆς κύκλου, πῶτα ὁμοίως τριγωνα ἢ κύκλοι εἰσὶ. τῆς δὲ μὴ ὑποδεχομένων τῶν αὐτῶν λόγον, ὅσπερ ἕτερον ἕτερου μᾶλλον ῥηθῆσεται· ἔδεν γὰρ μᾶλλον ὁ τετραγωνοῦ τῆς ἕτερου μήκους κύκλος ἔστιν· ἔδεν γὰρ ὑποδέχεται τὸν τῆς κύκλου λόγον. ἀπλῶς δὲ, εἰ μὴ ὑποδέχεται ἀμφοτέρω τῆς ὑποκειμένων λόγον, ἔ ῥηθῆσεται ὁ ἕτερον τῆς ἕτερου μᾶλλον· ἔ πῶτα οὕτω ὑποδέχεται τὰ ποῖα ὁ μᾶλλον καὶ ὁ ἥττον.

C 29 Τῶν μὲν οὕτω εἰρημένων ἔδεν, ἴδιον ποιότητος.

D 30 Ὅμοια δὲ ἢ ἀόμοια καὶ μόνως τὰς ποιότητάς λέγεται. ὁμοίον γὰρ ἕτερον ἕτερον ὅσπερ ἔστι κατ' ἀπὸ ὅσπερ, ἢ κατ' ὁ πειὸν ἔστιν· ὡς ἴδιον αὐτῆς ποιότητος, ὁ ὁμοίον ἢ ἀόμοιον λέγεται κατ' αὐτῶν.

E 31 Οὐ δεῖ δὲ ταρασσέσθαι, μή τις ἡμᾶς φήσῃ· ὅτι ποιότητος πῶτα ὑποδέχεται ποιήσασθαι, πολλὰ τῆς ὁμοίως τὴν συγκολληθῆσθαι· τὰς γὰρ ἔξω καὶ τὰς ἀφαιρέσεις, τῆς ὁμοίως τὴν ἐλέγχου ἔστι. 32 Σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πῶτων τῆς τούτων, τὰ γὰρ, τῆς ὁμοίως τὴν λέγει· τῆς ὁμοίως ἕκαστον, ἔδεν. ἢ μὲν γὰρ ὑποστήμη, γένος ἔστι, ἀλλ' ὅσπερ ἔστιν, ἕτερον λέγεται· τίνος γὰρ ὑποστήμη λέγει· τῆς δὲ κατ' ἕκαστον, ἔδεν αὐτῆς ὅσπερ ἔστιν, ἕτερον λέγει· οἷον, ἢ γραμματικῆς οὐ λέγεται τίνος γραμματικῆς ὅσπερ ἢ μουσικῆς, τίνος μουσικῆς. ἀλλ' ἢ ἀρα καὶ τὸ γένος καὶ αὐτὰ τῆς ὁμοίως τὴν λέγει· οἷον ἢ γραμματικῆς λέγεται τίνος ὑποστήμη, ἢ τίνος μουσικῆς καὶ ἢ μουσικῆς, τίνος ὑποστήμη, ἢ τίνος μουσικῆς. ὡς αἰ κατ' ἕκαστον, ἔκαστον εἰσὶ τῆς ὁμοίως ἢ. λέγόμενα ὁμοίως τῆς κατ' ἕκαστον· τὰς γὰρ καὶ ἔχοντες ὑποστημονες γὰρ λέγόμενα τὰ ἔχειν τῆς κατ' ἕκαστον ὑποστημῶν τίνος.

D iij

ὥστε αὐτὰ καὶ καὶ ποιότητες εἴησαν, αἱ καὶ ἕνα-
 σα, καὶ αἱ ποτε καὶ ποιοὶ λεγόμενα. αὐτὰ δὲ
 εἰς τὴν πρῶτην. 33 Ἐν, εἰ τυγχάνοι
 ὁ αὐτὸς, καὶ ποιὸν ἔστω πρῶτον ὄν· ὁ δὲ ἀποπον, ἐν
 ἀμφοτέροις αὐτῶν τῶν ἡμεῶν καταριθμείσθαι.

A Quocirca qualitates sunt hæ singulæ, à
 quibus dicimur quales : sed hæ non sunt
 in iis quæ referuntur ad aliquid. Præterea
 si idem sit quale & ad aliquid : nihil ab-
 surditatis est, in vtrisque generibus id
 connumerari.

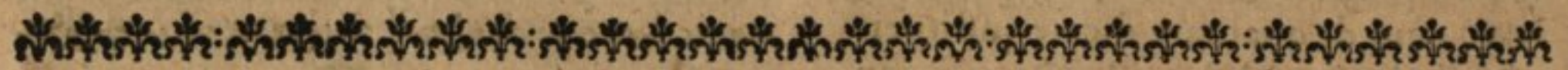
De actione, & passione, & reliquis categoriis. Cap. IX.

1 ¶ De actione & passione. Proprietates duæ. 2 Exempla inferioris proprietatis. 4 Epilogus.
 5 ¶ De situ. 6 ¶ De reliquis categoriis. 7 ¶ Epilogus.

CAP. IX.

Επιδέχεται δὲ καὶ ὁ ποιὸν καὶ ὁ πάσων
 ἐνδυστότητα, καὶ ὁ μάλλον ἔστω ἡττον.
 2 Τὸ γὰρ θερμώμενον ὁ ψυχὸν ἐναντίον, καὶ ὁ
 θερμώμεσθαι ὁ ψυχεσθαι, καὶ ὁ ἡδεσθαι τὰ
 λυπεῖσθαι. ὥστε ἐπιδέχεται ἐνδυστότητα.
 3 Καὶ ὁ μάλλον ἔστω ἡττον. θερμώμεν γὰρ
 μάλλον ἔστω ἡττον ὅστις, καὶ θερμώμεσθαι μάλλον καὶ
 ἡττον, ἔστω λυπεῖσθαι μάλλον καὶ ἡττον. ἐπιδέχεται
 οὖν καὶ ὁ μάλλον καὶ ὁ ἡττον, ὁ ποιὸν καὶ ὁ
 πάσων.
 4 Ὑπὸ μὲν οὖν τούτων ποῶν λέγεται.
 5 Εἴρηται δὲ καὶ ὑπὸ τῆς κείσθαι ἐν ποῖς πρῶτον
 πρῶτον, ὅτι πρῶτον ἄνω γὰρ τῶν ἡμεῶν λέγεται.
 6 Ὑπὸ δὲ τῶν λοιπῶν, τῆς τε ποῖτε, καὶ τῆς ποῖ, καὶ
 τῆς ἐξίν, ἀφ' ὅτου φαίνεται εἶναι, ὁ δὲ ὑπὸ αὐ-
 τῶν ἄλλο λέγεται, ἡ ὅσα ἐν τῶν ἐξίν ἐρρέθη. ὅτι
 ὁ ἐξίν μὲν σημαίνει ὁ ὑποδέδεσθαι, ὁ ὠ-
 πλίσθαι. ὁ δὲ ποῖ, οἶν, ἐν Λυκείῳ, ἐν ἀγορῆ. ἔ-
 τὰ ἄλλα δὲ, ὅσα ὑπὸ αὐτῶν ἐρρέθη.
 7 Ὑπὸ μὲν οὖν τῶν πρῶτων ἡμεῶν ἰχθῦμα
 τὰ εἰρημύα.

B **A**gere & Pati recipiunt contrarieta-
 tem, & contentionem ac remissio-
 nem.
 2 Nam calefacere & refrigerare sunt
 contraria : necnon caleferi & refrigerari :
 item lætari, ac dolere. itaque recipiunt
 contrarietatem.
 3 Et intentionem ac remissionem.
 calefacere enim licet magis & minus :
 & dolere magis & minus. agere igitur &
 pati recipiunt intentionem & remissio-
 nem.
 C 4 Hæc de his dicta sint. 5 Dictum est
 autem & de eo quod est situm esse, in iis
 quæ sunt ad aliquid, nempe id à positio-
 nibus denominari. 6 Quod verò ad re-
 liquas categorias, id est, Quando, Vbi, &
 Habere: quoniam manifestæ sunt, nihil
 aliud de eis dicitur, quàm quæ initio di-
 cta fuerunt: quòd habere quidem signi-
 ficat calceatum esse, armatum esse: Vbi,
 vt in Lycio, in foro: & cetera quæ de his
 dicta sunt.
 7 De propositis itaque generibus suf-
 ficiunt quæ dicta sunt.

HYPOTHEORIÆ, PARS III.

De oppositis. Cap. X.

1 ¶ De oppositis. Propositio. 2 Diuisio. 3 Expositio per exempla. 4 ¶ De relatis. 5 De contrariis.
 Distinctio à relatis. 6 Definitio contrariorum medio carentium, 7 vel medium habentium. 8 Exem-
 pla contrariorum medio carentium, 9 & medium habentium. 10 Medii quod contrariis interiectum
 est, diuisio in innominatum & nominatum. 11 ¶ De priuatione & habitu. Idem esse vtrique subic-
 tum. 12 Quando aliquid dicatur priuatum esse. 13 Habere habitum, & priuatum esse, differre ab ha-
 bitu & priuatione. 14 sed & hæc & illa eodem modo opponi. 15 Idem dicendum esse de affirmatione
 negationeque & rebus subiectis: quia etsi res differunt ab orationibus, 16 tamen eadem est oppositio
 inter res, quæ est inter orationes. 17 Distinctio priuantium & relatorum, cum quia priuantia non
 referuntur, 18 tum etiam quia non recipiuntur. 19 Distinctio priuantium & contrariorum: cum
 quia priuantia non possunt reduci, nec ad contraria mediata, nec ad immediata: 20 tum etiam quia
 ex priuatione in habitum regressus non sit. 21 ¶ Contradictentium distinctio ab aliis oppositis, 22 tam
 simplicibus, 23 quàm coniunctis. contrariis, 24 vel priuationibus: 25 quia contradictentium proprium
 est, semper alterum esse verum, alterum falsum. 26 Epilogus.

Iam de oppositis, quot modis opponi A
solcant, dicendum est.

2 Dicitur autem alterum alteri oppo-
ni quadrifariam: vel, ut ad aliquid, vel, ut
contraria, vel, ut privatio & habitus, vel,
ut affirmatio & negatio.

3 Sic autem opponitur horum vnum-
quodque, ut typò dicam: ut ad aliquid,
veluti duplum dimidio: ut contraria: ve-
luti malum bono: ut privatio & habitus,
veluti cæcitas & visus: ut affirmatio &
negatio, veluti, sedet, non sedet.

4 Quæcumque igitur ut ad aliquid B
opponuntur, id ipsum quod sunt, oppo-
sitorum dicuntur, aut quomodocumque
aliter ad ea referuntur. Ut duplum dimi-
dii, id ipsum quod est, alterius dicitur: a-
licuius enim duplum dicitur. Scientia
quoque scibili opponitur ut ad aliquid:
diciturque scientia id ipsum quod est, ip-
sius scibilis. & scibile quoque id ipsum
quod est, ad oppositum refertur, nempe ad
scientiam: nam scibile dicitur aliquo sci-
bile, nempe scientiâ.

5 Quæcumque igitur opponuntur ut C
ad aliquid; id ipsum quod sunt, oppo-
sitorum esse dicuntur, aut quomodocum-
que inter se referuntur. quæ verò opponun-
tur ut contraria; id ipsum quod sunt, ne-
quaquam sui inuicem dicuntur. sed con-
traria inter se dicuntur. neque enim bo-
num dicitur mali bonum, sed contra-
rium: nec album, nigri album, sed con-
trarium. Quare hæc oppositiones inter se
differunt.

6 Quæcumque verò contraria, eius-
modi sunt, ut necesse sit eorum alterum
in iis inesse, in quibus naturâ compara-
tum est ut insint, aut quibus attribuun-
tur; inter hæc contraria nihil est interie-
ctum.

7 Quorum autem non est necesse alte-
rum inesse, in horum medio est omnino
aliquid collocatum. 8 Ut putà naturâ com-
paratum est, ut morbus & sanitas sint in
corpore animalis: ac necesse est, alterum
inesse in animalis corpore, vel morbum
vel sanitatem: item impar & par numero
attribuitur: ac necesse est, alterum nume-
ro inesse, aut impar, aut par. atque nihil
est his interiectum, nec morbo & sanita-
ti. nec impari & pari. 9 Quorum verò non
est necesse alterum inesse, in horum me-
dio est aliquid. Ut putà natura compara-
tum est, ut nigrum & album sint in cor-
pore: neque necesse est, alterum eorum in
corpore inesse: quia non omne corpus
est vel album vel nigrum. item impro-
bum & probum attribuitur & animali
& aliis multis: neque necesse est, horum
alterum in iis inesse, quibus attribuitur;

Περὶ δὲ τῶν ἀντίκειμένων ποσα γὰρ εἴδη. CAP. X.
ἀντίκεισθαι, ῥητέον. 2 Λέγεται δὲ ἕτε-
ρου ἕτερον ἀντίκεισθαι τετραχῶς. ἢ ὡς

τὰ πρὸς τί, ἢ ὡς τὰ ἐναντία, ἢ ὡς φέρσις καὶ
ἔξις, ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις.

3 Ἀντίκεισθαι δὲ ἕκαστον τῶν ἑσόντων, ὡς τύπω
εἰπεῖν ὡς μὲν τὰ πρὸς ἡ, οἷον, ὁ διπλάσιον πρὸς
ἡμίση ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον, ὁ κακὸν ὡς ἀγα-
θόν ὡς δὲ τὰ κατὰ φέρσις καὶ ἔξις, οἷον, τυφλότης
καὶ ὄψις ὡς δὲ κατάφασις ἢ ἀπόφασις, οἷον, κα-

θῆται, ἢ κἀθῆται. 4 Ὅσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρὸς
ἡ ἀντίκειται, αὐτὰ ἀπὸ ἑστί, τῶν ἀντίκειμένων
λέγεται, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς αὐτὰ οἷον, ὁ
διπλάσιον τῶ ἡμίσητος, ἀπὸ ἑστί, ἕτερου
λέγεται ἑνὸς γὰρ διπλάσιον λέγει. καὶ ἢ ἐπιση-
μη δὲ ὡς ἐπισημῶς, ὡς τὰ πρὸς τί, ἀντίκει
καὶ λέγεται γὰρ ἢ ἐπισημη, ἀπὸ ἑστί, τῶ ἐπι-
σημῶ. ἢ τὸ ἐπισημῶν δὲ, ἀπὸ ἑστί, πρὸς τὸ
ἀντίκειμένον λέγεται, πρὸς ἐπισημῶ. τὸ γὰρ
ἐπισημῶν, πρὸς λέγει ἐπισημῶν, τῶ ἐπισημη.

5 Ὅσα οὖν ἀντίκει ὡς τὰ πρὸς τί, αὐτὰ ἀπὸ
ἑστί, τῶ ἀντίκειμένων ἢ ὅπως δήποτε πρὸς ἄλ-
ληλα λέγεται. τὰ ὅς ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἀπὸ
ἑστί, ἕδα μὲν πρὸς ἄλληλα λέγει. ἐναντία
μὲν τοὶ ἀλλήλων λέγει. ἕτε γὰρ τὸ ἀγαθόν, τῶ
κακόν λέγει ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον. οὔτε τὸ
λευκόν, τῶ μύχλος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον ὡς
ἀναφύονται αὐτὰ ἀντιθέτως ἀλλήλων.

6 Ὅσα δὲ τῶ ἐναντίων, ἑσόντα ἑστί, ὡς ἐν οἷς
πέφυκε γίνεσθαι, ἢ ὡς κατηγορεῖσθαι, ἀναγκαῖον
αὐτῶν ἑστέρον ὑπάρχει. τούτων ἑστέρον ἑστί ἀνά-
μέσον. 7 Ὡς δὲ μὴ ἀναγκαῖον ἑστέρον ὑ-
πάρχει, τούτων ἀνά μέσον ἑστί τὴ πρῶτως.

8 Οἷον, νόσος ἢ ὑγία ἐν σώματι ζῶν πέφυκε
γίνεσθαι. καὶ ἀναγκαῖον γὰρ ἑστέρον ὑπάρχει
ἐν τῶ ζῶν σώματι, ἢ νόσον, ἢ ὑγίαν. καὶ
πρὸς τὸν ὅς ἀρτίον ἀριθμὸς κατηγορεῖται. καὶ
ἀναγκαῖον γὰρ ἑστέρον τῶ ἀριθμῶ ὑπάρχει,
ἢ πρὸς τὸν ὅς ἀρτίον. ἢ οἷον ἐστὶ γὰρ τούτων ἑστέρον
ἀνά μέσον, ἕτε νόσου καὶ ὑγίας, ἕτε πρὸς τὸν ὅς
ἀρτίον.

9 Ὡς δὲ γὰρ μὴ ἀναγκαῖον ἑστέρον ὑπάρ-
χει, τούτων ἑστί ἢ ἀνά μέσον. οἷον, μέλαν καὶ λευ-
κόν ἐν σώματι πέφυκε γίνεσθαι. καὶ οἷον ἀναγ-
καῖον ἑστέρον αὐτῶν ὑπάρχει τῶ σώματι.
οὐ γὰρ πᾶν σῶμα ἢ τοὶ λευκόν, ἢ μέλαν ἑστί.
καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται
μὲν καὶ τῶ ἀιδεσθῆτος, καὶ τῶ ἄλλων πολ-
λῶν. οἷον ἀναγκαῖον δὲ, ἑστέρον αὐτῶν
ὑπάρχειν ἐν ἐκείνοις, ὡς κατηγορεῖται.

ὅ γὰρ πρῶτα ἢ τοὺς φαῦλους ἢ τοὺς ἀουδαῖον· ἔστι γὰρ τὸ τούτων αἰὰ μέσον· οἷον, τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλανος, ὁ φαῖον, καὶ ὁ ὠχρὸν, καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα τῶν δὲ φαύλου καὶ ἀουδαῖον, ὁ μὴτε φαῦλον μὴτε ἀουδαῖον.

10. Ἐπὶ οἰῶν μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς αἰὰ μέσον· οἷον, λευκὸν καὶ μέλανος, ὁ φαῖον, καὶ ὁ ὠχρὸν, καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα. ἐπὶ οἰῶν δὲ, ὀνόματα μὲν οὐκ εἰσὶν ὁ ἀνα μέσον ἀποδοῦναι· τῆ δὲ ἐκαστέρου τῶν ἀκρων ἀποφασίᾳ ἀνα μέσον οὐκ εἰσὶν· οἷον, ὁ ὕπερ ἀγαθόν, οὔτε κακόν, ὕπερ δίκαιον, ὕπερ ἀδίκον.

11. Στέρησις δὲ καὶ ἐξίς λέγεται μὲν πρὸς τὸν ὄψιν· οἷον, ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης πρὸς ὀφθαλμόν. καὶ τοῦ δὲ εἰπεῖν, ὅτι ὡς ἀνὴρ πέφυκεν ἡ ἐξίς γίνεσθαι, πρὸς τὸ λεγέσθαι ἐκαστέρου ἀποφασίᾳ.

12. Ἐφερῆσθαι δὲ τότε λέγεται ἐκαστὸν τῆς ἐξέως δεκτικῶν, ὅταν ὡς ἀνὴρ πέφυκεν ὑπερβαίνειν, ἢ ὅτε πέφυκεν ἔχον, μηδαμῶς ὑπερβαίνειν. ὡς δὲ λέγεται, ὅτι ὁ μὴ ἔχον ὀδόντας· καὶ τυφλόν, ὅτι ὁ μὴ ἔχον ὄψιν. ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχον· ἐνια γὰρ οὐκ ἔχει ὄψιν, ὕπερ ὀδόντας ἔχει· ἀλλ' ὅτι λέγεται ὕπερ ὡδα, ὕπερ τυφλῶν.

13. Τὸ δὲ ἐφερῆσθαι, καὶ τὸ ἔχον πρὸς ἐξίς, οὐκ ἐστὶν φέρησις ἢ ἐξίς. ἐξίς μὲν γὰρ ὅστις ἢ ὄψις, φέρησις δὲ ἢ τυφλότης· τὸ δὲ ἔχον πρὸς ὄψιν, οὐκ ἐστὶν ὄψις· ὡς δὲ τὸ τυφλόν ἐστὶν, τυφλότης· φέρησις γὰρ τίς ὅστις ἢ τυφλότης· τὸ δὲ τυφλόν ἐστὶν, ἐφερῆσθαι ὅστις, ὅτι φέρησις ὅστις· εἰ γὰρ ὡς τυφλότης τῶν τῶν τυφλόν ἐστὶν, κατηρησθῆναι ἀμφοτέρω καὶ τῶν αὐτῶν· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἀνθρώπος, τυφλότης δὲ ὡδαμῶς ὁ ἀνθρώπος λέγεται.

14. Ἀντίκεισθαι δὲ καὶ τῶντα δοκεῖ, τὸ ἐφερῆσθαι, καὶ τὸ πρὸς ἐξίς ἔχον, ὡς φέρησις καὶ ἐξίς· ὅ γὰρ ὅπως τῆς ἀντίθεσεως, ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ἢ τυφλότης τῆ ὄψις ἀντίκει, ὕπερ καὶ τὸ τυφλόν ἐστὶν, πρὸς ὄψιν ἔχον ἀντίκειται.

15. Οὐκ ἐστὶ δὲ ὡς δὲ τὸ ὑπερβαίνειν κατὰ φασίαν καὶ ἀποφασίαν, κατὰ φασίς καὶ ἀποφασίς· ἢ μὲν γὰρ κατὰ φασίς, λόγος ὅστις κατὰ φασίς· καὶ ἢ ἀποφασίς, λόγος ἀποφασίς· τῶν δὲ ὑπερβαίνειν κατὰ φασίαν ἢ ἀποφασίαν, ὡς δὲ ὅστις λόγος, ἀλλὰ ὡς ὅτι.

16. Λέγεται δὲ καὶ τῶντα ἀντίκεισθαι ἀλλήλοις, ὡς κατὰ φασίς καὶ ἀποφασίς· καὶ γὰρ καὶ ὅτι τούτων ὁ ὅπως τῆς ἀντίθεσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ποτε ἢ κατὰ φασίς, πρὸς πρὸς ἀποφασίαν ἀντίκει, οἷον, τὸ κατὰ φασίς, πρὸς οὐ κατὰ φασίς.

γρ. τῶν μὴ ἔχον

ἔστι τὸ κατὰ φασίς ἢ ἀποφασίς.

A quia non omnia improba ut proba sunt: & est aliquid in horum medio; ut albi & nigri, fuscum, & pallidum, & quicumque alii colores sunt: improbi autem & probi, quod neque est improbum neque probum.

10. In nonnullis igitur sic se res habet, ut nomina mediis sint imposita. ut albi & nigri media sunt fuscum & pallidum, & quicumque alii colores sunt. in quibusdam vero haud facile est, id, quod est in medio, nomine demonstrare: sed utriusque extremi negatione definitur, quod est in medio: veluti, quod neque bonum est neque malum, & neque iustum neque iniustum.

11. Priuatio autem & habitus dicitur circa idem aliquid, ut visus & caecitas circa oculum: &, ut in vniuersum dicam, in quo naturam comparatum est ut habitus sit, circa hoc dicitur horum utrumque esse.

12. Tunc vero dicimus singula quae habitum recipere possunt, priuata esse: cum in quo naturam inesse debet, aut quando naturam haberi debet, nullo modo inest. edentulum enim dicimus, non quod non habet dentes; & caecum, non quod non habet visum: sed quod non habet, quando naturam habere debet. nam quaedam ab ortu nec visum nec dentes habent: non tamen dicuntur edentulae, neque caeca.

13. Iam vero priuatum esse & habere habitum, non est priuatio & habitus. nam aspectus est habitus, caecitas est priuatio. habere autem aspectum, non est aspectus: nec caecum esse, est caecitas. etenim caecitas est priuatio quaedam: at caecum esse, est priuatum esse, non priuatio. Nam si caecitas & caecum esse, idem essent; utraque eidem attribuerentur. atqui homo dicitur caecus, nequaquam autem homo dicitur caecitas.

14. Sed & haec, priuatum esse, & habere habitum, videntur opponi ut priuatio & habitus: nam modus oppositionis est idem. ut enim caecitas opponitur aspectui; ita etiam caecum esse, opponitur ei quod est habere aspectum.

15. Id quoque quod sub affirmationem & negationem cadit, non est affirmatio & negatio. nam affirmatio est oratio affirmans, & negatio est oratio negans: ex iis vero quae sub affirmationem & negationem cadunt, nihil est oratio, sed res.

16. Sed & haec dicuntur sibi inuicem opponi, ut affirmatio & negatio: quoniam in his quoque idem est modus oppositionis. ut enim affirmatio & negatio opponuntur, veluti, sedet, non sedet;

B

C

D

E

ita etiam opponuntur res vtrique orationi subiectæ, veluti, sedere aliquem, & non sedere.

17. Priuationem autem & habitum non opponi vt ea quæ sunt ad aliquid, perspicuum est: quia id ipsum quod est, non dicitur oppositi. nam aspectus non est cæcitas aspectus, nec vlllo alio modo ad id refertur. item cæcitas non dicitur cæcitas aspectus: sed priuatio quidē aspectus ipsa cæcitas dicitur: cæcitas autem aspectus non dicitur. 18. Præterea quæcumque sunt ad aliquid, referuntur ad ea quæ recipiuntur. quare etiam cæcitas, si esset ad aliquid, recipiatur cum eo ad quod refertur. sed non recipitur: quoniam aspectus non dicitur cæcitas aspectus. 19. Ne quidem vt contraria opponi ea quæ secundum priuationem & habitum dicuntur, ex his manifestum est. Nam contrariorum, inter quæ nihil est interiectum, semper necesse est alterum inesse in quibus natura comparatum est vt insint, aut quibus attribuuntur: siquidem inter ea nihil erat medium, quorum alterum necesse erat in eo inesse, quod suscipiendi vim habet: vt in sanitate & morbo, necnon impari & pari perspicitur. Inter quæ autem est medium, nunquam necesse est eorum alterum in omni eo inesse, quod suscipiendi vim habet: neque enim album aut nigrum necesse est esse; quodcumque suscipiendi vim habet, nec calidum vel frigidum: quia medium aliquod inter hæc esse, nihil prohibet. Præterea eorum erat aliquod medium, quorum alterum in subiecto vim recipiendi habente inesse, necesse non erat, exceptis iis quibus naturâ vnum inest: vt igni calidum esse, & niui albam esse. in his autem definitè necesse est alterum inesse, non vtrumlibet. neque enim contingit ignem esse frigidum, aut niuem nigram; quare non est necesse, omni subiecto suscipiendi vim habenti inesse horum alterum, sed iis solùm, quibus natura vnum inest: hisque definitè vnum, non vtrumlibet. In priuatione autem & habitu neutrum eorum quæ dicta sunt, verum est. Non enim semper in eo quod suscipiendi vim habet, necesse est alterum horum inesse: quia quod naturâ nondum videre potest, id neque cæcum esse, neque aspectum habere dicitur. quapropter hæc non erunt ex iis contrariis quorum nihil est medium. Sed neque ex iis quorum est medium. quoniam necesse est quandoque omni subiecto suscipiendi vim habenti inesse eorum alterum. cum enim ei à natura tributum est vt visum habeat, tunc aut cæcum aut videns dicitur. nec horum definitè alterum, sed vtrumlibet.

A ἔτι καὶ τὸ ὑπὲρ ἑκάτερον ὑπερῆμα ἀντίκειται ὅτι, ὁ κατὰ τὸ πᾶν πρὸς τὸ μὴ κατὰ τὸ πᾶν.

17 Ὅτι ἢ ἡ γέρησις καὶ ἡ ἐξίς οὐκ ἀντίκειται, ὡς τὰ πρὸς τὴν φανερὴν ἢ γὰρ λέγεται αὐτὸ, ὅτι ὅτι, τὴν ἀντίκειμεν. ἡ γὰρ ὄψις οὐκ ἐστὶ τυφλότης ὄψις, ἢ ἄλλως ἕδα μὴ πρὸς αὐτὸ λέγεται. ὡσαύτως δὲ, ὅτι ἡ τυφλότης λέγεται τυφλότης ὄψεως. ἀλλὰ γέρησις μὴ ὄψεως ἡ τυφλότης λέγεται, τυφλότης ὄψεως ἢ λέγεται.

B 18 Ἐπὶ τὰ πρὸς ἡ πᾶν πρὸς ἀντιφρέφοντα λέγεται ὡς καὶ ἡ τυφλότης, εἴπερ ἡ τῆς πρὸς ἡ, ἀντιφρέφει αὐτὸ κακὸν πρὸς ὁ λέγεται. ἀλλ' οὐκ ἀντιφρέφει ἢ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις, τυφλότης ὄψις.

19 Ὅτι ἢ ὅτι ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ καὶ γέρησιν ἢ ἐξίς λεγόμενα, οὐκ τῆς δὲ δῆλον. τῆς μὴ γὰρ ἐναντίων, ὧν μὴ δὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον, ἀναγκάσιον, ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι, ἡ ὧν κατηρηίται, γὰρ τέρησιν αὐτῶν ἢ πρὸς ἀρχὴν αἰεὶ. τούτων γὰρ ἕδεν ἡ ἀνὰ μέσον, ὧν γὰρ τέρησιν ἀναγκάσιον ἡ τὰ δεκτικῶν ἢ πρὸς ἀρχὴν ὅτι, ὅτι νόσου ἢ ὑγείας, καὶ πρὸς τὸ ἔσθ' ἢ. ὧν δὲ ὅτι πᾶν ἀνὰ μέσον, ἕδεν ποτε ἀνάγκη πᾶν πρὸς ἀρχὴν γὰρ τέρησιν ἢ γὰρ λυκὸν ἡ μέλαν ἀνάγκη πᾶν ἢ ὁ δεκτικὸν, ἕτε γέρησιν ἢ ψυχρὸν. τούτων γὰρ ἀνὰ μέσον ἡ ἕδεν κωλύει ἢ πρὸς ἀρχὴν. Ἐπὶ δὲ, καὶ τούτων ἡ πᾶν ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκάσιον ἡ γὰρ τέρησιν πρὸς ἀρχὴν τὰ δεκτικῶν. Ἐπὶ μὴ οἷς φύσ' ὅ ἐν ἢ πρὸς ἀρχὴν, ὅτι τὰ πρὸς τὸ γέρησιν ἢ, καὶ τῆς χιόνι ὁ λυκὸν. ὅτι δὲ τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκάσιον γὰρ τέρησιν ὑπερῆσιν, καὶ ἕχ' ὁπότ' ἔτυχεν. ὅτι γὰρ ἐνδέχεται τὸ πᾶν ψυχρὸν ἢ, ὅτι πᾶν χιόνια, μέλανδ' ὡς πᾶν μὴ οὐκ ἀνάγκη ὁ δεκτικῶν γὰρ τέρησιν αὐτῶν ἢ πρὸς ἀρχὴν, ἀλλὰ μόνον οἷς φύσ' ὅ ἐν ἢ πρὸς ἀρχὴν, καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν, καὶ ἕχ' ὁπότ' ἔτυχεν. ὅτι ὅτι γέρησιν ἢ τῆς ἐξέως, ἕδεν τέρησιν τῆς εἰρημύων ἀληθῆς. ὅτι γὰρ αἰεὶ τὰ δεκτικῶν ἀναγκάσιον γὰρ τέρησιν αὐτῶν ἢ πρὸς ἀρχὴν. τὸ γὰρ μήπω πεφυχὸς ὄψιν ἔχειν, ἕτε τυφλὸν, ἕτε ὄψιν ἔχειν λέγεται. ὡς οὐκ αὐτὸ εἶναι ταῦτα τῆς πρὸς ἀρχὴν, ὧν μὴ δὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον. ἀλλ' ὅτι ὧν ἐστὶν ἀνὰ μέσον. ἀναγκάσιον γὰρ ποτε πᾶν πρὸς ἀρχὴν γὰρ τέρησιν αὐτῶν ἢ πρὸς ἀρχὴν. ὅτι γὰρ ἢ πεφυκὸς ἢ ὄψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλὸν, ἢ ὄψιν ἔχειν ῥηθήσεται. καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως γὰρ τέρησιν, ἀλλ' ὁπότ' ἔτυχεν.

E

οὐ γὰρ αἰαγχαῖον, ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον εἶ), ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν· ὅτι δὲ τῶν ἐναντιῶν, ὡν ἔστι πῆ ἀνὰ μέσον, ἔδδεποτε αἰαγχαῖον αὐτῶν, πᾶσι δ' ἀρξαι-
 ρον ἰσάρεχιν, ἀλλ' αἰσι καὶ ἰσίοις ἀφωει-
 σμένους τὸ ἐν, καὶ ἔχ' ὁπότερον ἔτυχεν· ὡσεὶ δὴ λον
 ὄν κατ' ἔδδεποτε τῶν ἰσίων, ὡς τὰ ἐναντία
 ἀντίκει) τὰ χ' ἑρήσιν καὶ ἔξιν ἀντίκειμενα.

20 Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντιῶν, ἰσάρεχτος
 τῶ δεικτικῶ, διωατὸν εἰς ἀήλα μεταβολῶ
 γίνεσθαι, εἰ μὴ ἕνι φύσῃ τὸ ἐν ἰσάρεχ, οἷ
 ὅ πρὸ τὸ θερμῶ εἶ)· καὶ γὰρ καὶ τὸ ὑγρῶν,
 διωατὸν νοσῆσαι· καὶ τὸ λευκὸν, μέλαν ἡμέσ,
 καὶ τὸ ψυχρὸν, θερμὸν, καὶ ὁ θερμὸν, ψυχρὸν καὶ
 ἐκ αουδαῖα φαῦλον, καὶ ἐκ φαύλου αουδαῖον
 διωατὸν ἡμέσθαι. ὁ γὰρ φαῦλος, εἰς βελίους
 ἀφαιεσθῆς ἀπαρῶν, καὶ λόγος, καὶ μίχρον
 γὰ π' ὅτι δὲ εἰς τὸ βελίω εἶ)· εἰ δὲ ἀπᾶξ
 καὶ μίχρον ὅτι δὲ εἰς λαβῆ, φανερόν ὅτι ἡ τε-
 λείως αὐτῶ μεταβάλοι, ἡ πᾶσι πολλῶ αὐτῶ ὅτι-
 δὲ εἰς λαβοί· αἰ γὰρ ὀκνητότερος πρὸς ἀρε-
 τῶν γὰρ, καὶ ἰσάρεχ ὅτι δὲ εἰς εἰληφῶς ἢ
 ἔξ ἀρεχῶς· ὡσεὶ εἰκὸς καὶ πλείω ὅτι δὲ εἰς αὐτῶν
 ἀρεχῶν καὶ τῶ αἰ γινόμενον, τελείως εἰς
 πῶ ἐναντία ἔξιν* ἀπῶκατασῆσ, εἰ δὲ μὴ
 ἔξ ἀρεχῶν εἰρήσθαι. ὅτι δὲ γὰρ τῆς ἑρήσεως ὅ τῆς
 ἔξ εἰς ἀδιώατον εἰς ἀήλα μεταβολῶ ἡμέσ,
 ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξ εἰς ὅτι πῶ ἑρήσιν γίνεσθαι
 μεταβολῆ. ἀπὸ δὲ τῆς ἑρήσεως ὅτι πῶ ἔξιν,
 ἀδιώατον· ἔτε γὰρ τυφλὸς ἡρόμῶς τις, πάλιν
 ἀμέβλεψεν· ἔτε φαλακρὸς ὢν, πάλιν κρημῆς
 ἐγρηετο· ἔτε ἰωδὸς ὢν, πάλιν ὀδόντας ἔφουσεν.

γρ. ἀπῶκατα-
 σῆσι,

21 Ὅσα δὲ ὡς κατὰ φασιν καὶ ἀπὸ φασιν ἀντί-
 κειται, φανερόν ὅτι κατ' ὁσδένα τῶ εἰρημῶν
 ἰσίων ἀντίκειται· ὅτι μόνων γὰρ τούτων αἰαγ-
 χαῖον αἰεὶ, ὅ μὲν, ἀληθῆς, ὅ δὲ, ψευδῆς, αὐτῶν
 εἶ).

22 Οὔτε γὰρ ὅτι τῶ ἐναντιῶν ἀναγχαῖον
 αἰεὶ, ἰσάρεχ μὲν, ἀληθῆς εἶ), ἰσάρεχ δὲ, ψευ-
 δῆς· οὔτε ὅτι τῶ πρὸς ἡ· ἔτε ὅτι τῆς ἔξ εἰς
 καὶ τῆς ἑρήσεως. Οἷον ὑγρῶ καὶ ἰσός, ἐναν-
 τία· καὶ ὁσδέτερον γὰ τούτων, ἔτε ἀληθῆς, οὔ-
 τε ψευδῆς ὅστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ διπλά-
 σιον καὶ ὁ ἡμίσι, * ὡς τὰ πρὸς πῆ, ἀντίκεισθαι·
 καὶ οἷα ἔστι αὐτῶ ὁσδέτερον, οὔτε ἀληθῆς,
 οὔτε ψευδῆς. ὁσδέ γὰρ τὰ χ' ἑρήσιν καὶ ἔξιν
 λεγόμενα· οἷ ἡ ὄψιν καὶ ἡ τυφλῆς· ὁλως
 δὲ, τῶ χ' μὴδεμίαν συμπλοκῶ λεγ-
 ῶν ὁσδέ οὔτε ἀληθῆς ὅστιν, οὔτε ψευδῆς.

γρ. ὡσαύτως
 ὡς πρὸς πῆ,

A non est enim necesse aut cæcum esse,
 aut visum habere, sed alterutrum. con-
 trariorum verò, quorum est aliquod
 medium, nunquam alterum necesse
 est inesse in omni subiecto quod recipiendi
 vim habet, sed in quibusdam tantum:
 atque in his definite vnum, non vtrum-
 libet. Quare manifestum est, neutro
 modo vt contraria opponi, ea quæ
 secundum priuationem & habitum op-
 ponuntur.

20 Præterea in contrariis, dummo-
 do subiectum extet quod habeat vim
 recipiendi, potest vicissim inter se
 commutatio fieri: nisi si cui naturâ v-
 num inest, vt igni calidum esse. Nam
 & quod est sanum, potest ægrotare: &
 quod est album, nigrum fieri: & quod
 est frigidum, calefieri: & quod est ca-
 lidum, refrigerari. ex probo quoque
 improbus fieri potest, & ex improbo
 probus. nam improbus ad meliores e-
 xercitationes ac sermones deductus,
 progredietur, quamvis parum, ad
 hoc vt melior sit: quod si semel vel
 paruum incrementum acceperit, per-
 spicuum est, tandem eum aut perfecte
 mutatum iri, aut permultum incre-
 menti accepturum. semper enim ad vir-
 tutem procliuor fit, si vel modicam
 progressionem initio fecerit. quare veri-
 simile est, eum in dies maius incremen-
 tum accipere. quod si semper fiat, per-
 fectè in contrarium habitum tandem eum
 restituet, nisi tempore excludatur. In
 priuatione verò & habitu mutatio in-
 ter se vicissim fieri nequit. nam etsi ab
 habitu ad priuationem mutatio fit, ta-
 men à priuatione ad habitum fieri non
 potest. neque enim qui cæcus factus est,
 rursus aspexit: neque caluus comam
 recepit: nec edentulus dentes emi-
 fit.

21 Quæ verò opponuntur vt affir-
 matio & negatio, perspicuum est ea
 nullo ex dictis modis opponi: quo-
 niam in his solis necesse est, semper al-
 terum eorum esse verum, alterum fal-
 sum.

22 Nec enim in contrariis necesse est,
 semper alterum esse verum, alterum fal-
 sum: nec in iis quæ sunt ad aliquid, nec in
 habitu & priuatione. Vtputà sanitas &
 morbus sunt contraria: atque eorum neu-
 trum est verum vel falsum. Itidem du-
 plum & dimidium opponuntur vt ea quæ
 sunt ad aliquid: eorumque neutrum est
 verum aut falsum. Sed neque ea quæ
 dicuntur secundum priuationem & ha-
 bitum: vt aspectus & cæcitas. Et omni-
 no eorum quæ sine omni coniunctione
 dicuntur, nullum est verum aut falsum:

predicta verò omnia sine coniunctione dicuntur.

23. Verum enim vero maximè videri possit tale quidpiam contingere in iis contrariis quæ coniuncta dicuntur. Nam Socratem valere, & Socratem ægrotare, sunt contraria. Sed neque in his necesse est, semper alterum verum, alterum falsum esse. cum enim Socrates est; alterum est verum, alterum falsum. cum autem non est, vtraque sunt falsa: quia nec verum est, Socratem ægrotare, nec valere; cum omnino ipse Socrates non sit.

24 In priuatione autem & habitu, cum omnino subiectum non est, neutrum est verum. cum verò subiectum est, non semper alterum est verum, alterum falsum. nam Socratem visu præditum esse, & Socratem cæcum esse, opponuntur vt priuatio & habitus. cumque Socrates est, non est necesse alterum esse verum aut falsum. quando enim nondum secundum naturam habere debet, vtraque falsa sunt. cum verò Socrates omnino non est, sic quoque vtraque sunt falsa: nempe, eum visu præditum esse, & eum cæcum esse.

25. Verum in affirmatione & negatione semper, siue Socrates sit, siue non sit; alterum erit verum, alterum falsum. nam Socratem ægrotare, & non ægrotare, cum ipse Socrates est, perspicuum est alterum horum esse verum, alterum falsum. similiterque cum non est Socrates. eum enim ægrotare, quando non est, falsum est: non ægrotare autem, est verum.

26 Quare his solis quæ opponuntur vt affirmatio & negatio, proprium est, semper alterum eorum verum vel falsum esse.

Α πρῶτα δὲ τὰ εἰρημύα ἀπὸ συμπλοκῆς λέγεσθαι. 23 Οὐ μὲν ἄλλα μάλιστα ἀπὸ δόξης ὁ τοιοῦτον συμβαίνει ὅτι τῷ καὶ συμπλοκῶν ἐναντίων λεγόμενων. ὁ γὰρ ὑγιαίνει Σωκράτει, τὰ νοσεῖν Σωκράτει, ἐναντίον ὅσιν· ἀλλ' ὅσδε ὅτι τούτων ἀναγκαῖον αἰεὶ, θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψευδές ἐστίν. ὄντος μὲν γὰρ Σωκράτους, ὁ μὲν ἔσται ἀληθές, ὁ δὲ ψευδές· μὴ ὄντος δὲ, ἀμφοτέρω ψευδῆ· ἔτε γὰρ ὁ νοσεῖν Σωκράτει, ἔτε ὁ ὑγιαίνει, ὅσιν ἀληθές, αὐτὸ μὴ ὄντος * ὅλως τῶ Σωκράτει.

Β 24 Ἐπὶ δὲ τῆς φερήσεως καὶ τῆς ἐξέως, μὴ ὄντος γε ὅλως, ὁσδέτερον ἀληθές· ὄντος δὲ, οἷα αἰεὶ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψευδές· ὁ γὰρ ὄψιν ἔχει Σωκράτει, τὰ τυφλὸν ἔστι Σωκράτει, ἀπὶ κεῖται ὡς φερῆσις καὶ ἐξίσι· καὶ ὄντος γε, οἷα ἀναγκαῖον θάτερον ἀληθές ἐστίν ἢ ψευδές. ἔτε γὰρ μὴπω πέφυκεν ἔχει, ἀμφοτέρω ψευδῆ· μὴ ὄντος δὲ ὅλως τῶ Σωκράτει, καὶ οὐτὼ ψευδῆ ἀμφοτέρω, καὶ ὁ ὄψιν αὐτὸν ἔχειν, καὶ ὁ τυφλὸν αὐτὸν ἔστι.

25 Ἐπὶ δὲ γε τῆς καταφάσεως ἢ τῆς ἀποφάσεως, αἰεὶ, εἴαί τε ἢ, εἴαί τε μὴ ἢ, ὁ μὲν ἕτερον ἔσται ψευδές, ὁ δὲ ἕτερον, ἀληθές. ὁ γὰρ νοσεῖν Σωκράτει, ἢ ὁ μὴ νοσεῖν, ὄντος αὐτοῦ, φανερόν ὅτι ὁ ἕτερον αὐτῶν, ἀληθές, ὁ δὲ ἕτερον, ψευδές ὅσιν. καὶ μὴ ὄντος γε, ὁμοίως· ὁ μὲν γὰρ νοσεῖν, μὴ ὄντος, ψευδές· ὁ δὲ μὴ νοσεῖν, ἀληθές.

26 Ὡστε ὅτι μόνων τούτων εἴη αἰεὶ ἴδιον, ὁ αἰεὶ θάτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψευδές ἐστίν, ὅσα ὡς κατάφασις ἢ ἀποφάσις ἀπὶ κεῖται.

De contrariis.

Cap. XI.

1 Bono contrarium esse malum. 2 Malo contrarium esse aliàs bonum, aliàs malum. 3 Posse vnum contrarium esse sine altero, siue sint contraria simplicia, 4 siue coniuncta. 5 Subiectum contrariorum aut esse idem specie, aut genere. 6 Contraria vel esse in eodem genere, vel in contrariis generibus, vel contraria genera.

B Ono contrarium necessariò est malum. atque hoc manifestum est singularum rerum inductione. vt sanitati contrarius est morbus, & iustitiæ iniustitia, & fortitudini ignauia, & cetera similiter. 2 Malo autem interdum bonum est contrarium, interdum malum. nam defectui qui est malum, exsuperantia est contraria quæ est malum. mediocritas verò, quæ similiter vtrique est contraria, bonum est. In paucis autem hoc videre licet: sed in plurimis semper malo bonum est contrarium.

Ε Νδυπὸν δὲ ὅσιν, ἀγαθῶ μὲν ὅς ἀνάγκης κακόν· τῷτο δὲ δῆλον τῆ κατ' ἐκαστὸν ἐπαγωγῆ· οἷ ὑγεία νόσος, ἢ δικαιοσύνη ἀδικία, καὶ αἰδρεία δολία· ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῶ ἄλλων. 2 Κακῶ ὅ ὅτε μὲν ἀγαθόν ὅσιν ἐναντίον, ὅτε ὅ κακόν· τῆ γὰρ εἰδεία, κακῶ ὄντι, ἢ ὑπερβολῆ ἐνδυπτόν, κακόν ὄν· ὁμοίως δὲ καὶ ἢ μεσότης, ἐνδυπτία ἐκατέρω ὅσα, ἀγαθόν ὅσιν. ἐπ' ὀλίγων δ' αἰεὶ ὁ τοιοῦτον ἴδιον ὅσιν· ὅτι δὲ τῶ πλείων αἰεὶ τῶ κακῶ ὁ ἀγαθόν ἐνδυπτόν ὅσιν.

CAP. XI.

5 Præter ea quæ dicta sunt; quod est melius & præstantius, id videtur esse natura prius. Multi etiam dicere soliti sunt priores apud se esse, quos magis honorant magisque diligunt. Sed hic modus est omnium ferè maximè alienus.

6 Qui igitur modi Prioris vsurpantur, ferè tot sunt.

7 Sed præter modos commemoratos videri potest etiam alius esse Prioris modus. eorum enim quæ secundum existendi consecutionem recipiuntur, quod quomodocumque est causa cur alterum sit, meritò prius natura dici potest. esse autem quædam talia, manifestum est. nam esse hominem, cum vera de eo oratione recipiatur secundum existendi consecutionem. quandoquidem si homo est, vera est oratio qua dicimus hominem esse. & recipiatur: quia si vera est oratio qua dicimus hominem esse, homo est. vera autem oratio nequaquam est causa cur res sit: sed constat, rem quodammodo causam esse cur vera sit oratio. nam quia res est, vel non est, oratio dicitur vera vel falsa. Quare quinque modis aliud alio prius dici potest.

A 5 Ἐπὶ τῶν δὲ τὰ εἰρημύρια, ὅ βέλπρον καὶ ὅ τιμωτέρων, πρῶτον τῆ φύσιν δοκεῖ. εἰώθεσι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τοῖς ἐπισημοτέροις, καὶ μάλιστα ἀγαπωμένοις ἑαυτῶν, πρῶτον πρὸ αὐτοῦ φάσκον εἶναι. ἔστι δὲ καὶ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος τῆν ἔργων ἔσθ. 6 Οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι ἔργοι τῶν πρῶτον, σχεδὸν ἑσοῦτοί εἰσι.

7 Δόξασθαι δὲ αὐτῶν τοῖς εἰρημύριοις ἔτερος εἶναι πρῶτον ἔργου. τῆν γὰρ ἀντιφρεφίτων καὶ πῶ τῶ εἶναι ἀχολούθησιν, ὅ ἀπὸν ὀποσῶν πατέρω τῶ εἶναι, πρῶτον εἰχέτως τῆ φύσιν λέγουσι δὲ. ὅτι δὲ ἔστι τινα τοιαῦτα, δηλον. ὅ γὰρ εἶναι ἀνδρῶπον, ἀντιφρεφεί καὶ πῶ τῶ εἶναι ἀχολούθησιν, πρῶτον τὴ ἀληθῶ πρῶ αὐτῶ λέγουσι. εἰ γὰρ ἔστιν ἀνδρῶπος, ἀληθῆς ὁ λόγος ὃ λέγουμεν εἶναι ἀνδρῶπος. καὶ ἀντιφρεφεί γε εἰ γὰρ ἀληθῆς ὁ λόγος ὃ λέγουμεν ὅτι ἔστιν ἀνδρῶπος, ἔστιν ἀνδρῶπος. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀληθῆς λόγος, ἔσθ αἰμῶς αἰμῶς τῶ εἶναι ὅ πρῶτον. ὅ μὲντοι γε πρῶτον φαίνεται πως ἀπὸν τῶ ἀληθῆ τὴ λόγον εἶναι. ὃ γὰρ εἶναι πρῶτον, ἢ μὴ εἶναι, δηλον ὅ λόγος, ἢ ψευδῆς λέγεσθαι. 8 Ὡστε καὶ πέντε ἔργου ἔτερου πρῶτον λέγουσι αἱ.

De modis Simul.

Cap. XIII.

- 1 Modus primus. 2 Secundus. 3 Tertius: 4 à quo remouentur genera & species. 5 Epilogus.

Simul autem dicuntur simpliciter & C maxime proprie, quorum ortus est in eodem tempore. neutrum enim horum est prius, aut posterius. hæc autem dicuntur simul tempore.

2. Naturâ verò simul dicuntur, quæcumque recipiuntur quidem secundum existendi consecutionem, sed nullo modo alterum est causa cur alterum sit: vt in duplo & dimidio perspicitur potest. hæc enim recipiuntur: quia cum duplum est, dimidium quoque est: & cum dimidium est, duplum est. neutrum verò est causa cur alterum sit.

3. Ea quoque quæ ex eodem genere sibi inuicem in diuisione opponuntur, simul naturâ dicuntur. Sibi inuicem in diuisione opponi dicuntur, quæ in e. d. vt volucre opponitur terrestri & aquatili. hæc enim sibi inuicem in diuisione opponuntur, cum sint ex eodem genere: quippe cum animal in hæc diuidatur, hoc est, in volucre, & terrestre, & aquatile atque horum nullum est prius vel posterius: sed videntur hæc simul esse naturâ.

A Μα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἢ γένεσις ἐν ταῖς αὐταῖς χρόνοις. ὁ δὲ πρῶτον γὰρ, πρῶτον ὁ δὲ ὕστερον, αὐτῶν ἔστιν. ἀμα δὲ καὶ τὴ χρόνον ταῦτα λέγεσθαι. 2 Φύσιν δὲ ἀμα, ὅσα ἀντιφρεφεί μὲν καὶ πῶ τῶ εἶναι ἀχολούθησιν, μηδαμῶς δὲ ἀπὸν πατέρω τῶ εἶναι ὅτι ἔστιν ὅτι τῶ διπλασίου καὶ τῶ ἡμίσιος ἀντιφρεφεί μὲν γὰρ ταῦτα διπλασίον γὰρ ὄντος ἡμισύ ἔστι καὶ ἡμίσιος ὄντος, διπλασίον ἔστιν. ὁ δὲ πρῶτον δὲ ὁ δὲ πρῶτον τῶ εἶναι ἔστιν ἀπὸν.

CAP. XIII.

D 3 Καὶ τὰ ἐκ τῶ αὐτῶ γένους ἀντιδιηρημύρια ἀλλήλοις, ἀμα τῆ φύσιν λέγεσθαι ἀντιδιηρημύρια δὲ λέγεσθαι ἀλλήλοις, τὰ καὶ πῶ αὐτῶ διαίρεισιν ὅτι, ὅ πῶ τῶν τῶ πεζῶ, καὶ τῶ ἐνύδρῶ. ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιαίρειται, ἐκ τῶ αὐτῶ γένους ὄντα. ὅ γὰρ ζῶον διαίρειται εἰς ταῦτα, εἰς τε ὅ πῶ τῶν, καὶ ὅ πεζῶν, καὶ ὅ ἐνύδρον. καὶ ὁ δὲ γὰρ ταῦτα, πρῶτον ἢ ὕστερον ἔστιν, ἀλλ' ἀμα τῆ φύσιν τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι.

διαρεθείη δι' αὐτῶν καὶ τούτων ἕκαστον εἰς εἶδη πα-
 λιν· οἷον, τὸ πλωτὸν, καὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ ἐνυδρον.
 ἔσται οὖν καὶ κείνα ἄμα τῇ φύσει, ὅσα ἐκ τῆς αὐ-
 τῆς γένεως καὶ πρὸς αὐτὴν διαίρεσιν ὄντι.

4. Τὰ δὲ γῆνη, εἰδῶν ἀεὶ πρότερα· ὃ γὰρ ἀν-
 τίστρέφει καὶ πρὸς τῆς εἰς ἀκολουθίαν· οἷον, αὐ-
 δρον μὲν ὄντος, ἔστι ζῶον· ζῶον δὲ ὄντος, οὐκ ἀνάγ-
 κη ἐνυδρον εἶναι). 5. Ἀμα οὖν τῇ φύσει λέγει,
 ὅσα ἀντίστρέφει μὲν καὶ πρὸς τῆς εἰς ἀκολουθί-
 σιν, μηδαμῶς δὲ ἕτερον ἕτερον ἀπὸ τῆς εἰς
 ὄντι, ἢ τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς γένεως ἀπιδιηρημένα ἀλ-
 λήλοις· ἀπλῶς δὲ ἄμα, ὡν ἡ γένεσις ἐστὶ αὐ-
 τῆς γένεως ὄντι.

A Rursum horum unumquodque in species
 diuidi potest: veluti volucre, terrestre, a-
 quatile. erunt igitur illa quoque simul
 naturâ, quæ sunt ex eodem genere in ea-
 dem diuisione. 4. Genera verò speciebus
 semper priora sunt: quia non recipiuntur
 secundum existendi consecutionem.
 Veluti cum est aquatile, est animal: cum
 autem est animal, non est necesse aquatile
 esse. 5. Simul igitur naturâ dicuntur, qua-
 cumque recipiuntur secundum existi-
 stendi consecutionem, sed neutquam al-
 terum est causa cur alterum sit: & quæ ex
 eodem genere in diuisione sibi inuicem
 opponuntur. simpliciter autem simul
 sunt, quorum ortus est eodem tempore.

De motu.

Cap. XIV.

1 Species motus. 2 Distinctio cum aliorum motuum inter se, 3 tum etiam variationis ab alijs
 motibus: quamvis enim dubitare hac de re aliquis posset: 4 tamen & variatio reperitur seuncta ab
 alijs motibus, 5 & alij motus à variatione. 6 Quid opponatur tam motui generaliter accepto, quàm
 singulis speciebus, non solum alijs, 7 sed etiam variationi.

Physicæ a.
 lib. 5.

Κινήσεως δὲ ἔστιν εἶδη ἕξ, γένεσις, φθορά, B
 αὐξήσις, μείωσις, ἀλλοίωσις, καὶ ἢ καὶ τό-
 πον μεταβολή. 2 Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις
 φανερόν ὅτι ἕτεραι ἀλλήλων εἰσιν. ὃ γὰρ ὄντι ἢ
 γένεσις, φθορά· ὅθεν γὰρ αὐξήσις, μείωσις· οὐ-
 δὲ ἢ καὶ τόπον μεταβολή· ὡσαύτως δὲ ἢ αἰ ἀλ-
 λαι. 3 Ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ διπορίαν,
 μή ποτε ἀνάγκη ἢ τὸ ἀλλοιοῦσθαι, κατὰ τινὰ
 τῶν λοιπῶν κινήσεων ἀλλοιοῦσθαι. 4 Τοῦτο γὰρ οὐκ
 ἀληθές ὄντι· σχεδὸν γὰρ καὶ πάντα τὰ πάθη, ἢ τὰ γε-
 νήσα, συμβέβηκεν ἀλλοιοῦσθαι ἡμᾶς, ὅθεν
 μίας τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωνήσεως· ἔτε γὰρ αὐ-
 ξεσθαι ἀνάγκη ὅ καὶ πάθος κινήσεως, οὔτε
 μειοῦσθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ὡς ἢ
 ἕτερον αὐτῶν εἴη τῶν ἄλλων κινήσεις, ἢ ἀλ-
 λοίωσις· εἰ γὰρ ἢ ἢ αὐτῆς, ἔδει τὸ ἀλλοιοῦσθαι
 οὐδὲ καὶ αὐξεσθαι, ἢ μειοῦσθαι, ἢ τινὰ τῶν ἄλλων
 ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη. 5 Ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ τὸ αὐξατοῦσθαι, ἢ τινὰ ἄλλω κινήσει
 κινήσεως, ἔδει ἀλλοιοῦσθαι. ἀλλ' ἔστι τινὰ αὐξήσε-
 ῶσθαι, ἀ ὅτι ἀλλοιοῦσθαι οἷον, τὸ πρῶτον γινώ-
 μενος πρὸς τὸ τέλος, ἢ ἕξεται μὲν, ἀλλοιοῦ-
 τερον γὰρ ὅθεν γινώσκται· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι
 τῶν ἄλλων τῶν ἄλλων ὡς ἢ ἕτεροι αὐτῶν εἴησθαι αἰ κί-
 νήσεως ἀλλήλων. 6 Ἐστὶ δὲ ἀπλῶς τῆ μὲν *κινήσεως
 ἢ ἕξεται· ἢ ἕξεται μὲν φθορά· αὐξήσεως δὲ μείωσις·
 τῆ δὲ καὶ τόπον μεταβολῆς, ἢ καὶ τόπον ἢ ἕξεται.

γρ. ἢ μὲν κί-
 νησις ἢ ἕξεται.
 minus re-
 cte.

Motus species sunt sex, ortus, inte-
 ritus, auctio, diminutio, variatio,
 & secundum locum mutatio.
 2 Alios igitur motus inter se differre
 perspicuum est: quoniam ortus non est
 interitus, neque auctio est diminutio, ne-
 que secundum locum mutatio. eadem
 est aliorum ratio. 3 In variatione autem
 dubitatio quædam est, ne quando neces-
 se sit, id quod variatur secundum ali-
 quem reliquorum motuum variari.
 4 Hoc autem verum non est. fere enim
 secundum omnes aut plurimas passiones
 contingit nos variari, nulla alia motione
 in societatem adiuncta: etenim neque
 augeri necesse est, quod secundum passio-
 nem mouetur, neque diminui. eadem est
 aliorum ratio. Quare diuersa est ab alijs
 motionibus variatio. Nam si esset eadem,
 oporteret, id quod variatur, confestim
 etiam augeri, vel minui, vel aliam ali-
 quam motionem sequi: quod tamen non
 est necessarium.
 5 Itidem etiam quod augetur, aut alio
 modo mouetur, variari deberet. atqui
 nonnulla augentur, quæ tamen non va-
 riantur. vtputà quadratum gnomone cir-
 cumposito auctum quidem est, non ta-
 men variatum. Idem fit etiam in ceteris
 eiusmodi. Quare hæ motiones diuersæ
 sunt inter se.
 6 Iam verò simpliciter motioni con-
 trarium est quies. singulis autem singulari:
 ortui quidem interitus; auctioni dimi-
 nutio: loci mutationi quies in loco:

maximè autem videtur opponi mutatio in locum contrarium, vt descensui ascensus, & ascensui descensus.

7. Reliqua verò ex motionibus explicatis non facile est exponere quid contrarium sit : sed nihil ei videtur esse contrarium. nisi quis etiam huic opponat quietem in qualitate, vel mutationem in contrariam qualitatem: quemadmodum etiam loci mutationi *oppositus* quietem in loco, vel mutationem in contrarium locum. Variatio namque est mutatio in qualitate. quamobrem opponetur motui secundum qualitatem, quies secundum qualitatem, aut mutatio in contrariam qualitatem: sicut *opponuntur* album fieri, & nigrum fieri: quia *res* variatur facta qualitatis mutatione in contraria.

A μάλιστα δὲ ἔοικεν ἀντικείμεθα ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τόπον μεταβολῆ, οἷον τῆ κατὰθεν ἢ ἀνωθεν ἢ κάτωθεν. 7 Τῆ δὲ λειπτῆ τῆ ἀποδοθεῖσων κινήσεων, ἔρ' ἀδύνατον ἀποδοῦναι τί ποτὲ ὅστιν ἐναντίον. ἔοικε δὲ ὁσδὲν εἶ) αὐτῆ ἐναντίον. εἰ μὴ τις ἔ' ὅτι τούτης πλὴν καὶ ὁ ποιὸν ἡρεμίας ἀντιθέει, ἢ πλὴν εἰς ὁ ἐναντίον τῆ ποιού μεταβολῆ. κατὰ τῆ καὶ ὅτι τῆ καὶ τόπον μεταβολῆς, πλὴν καὶ τόπον ἡρεμίας, ἢ πλὴν εἰς τὸ ἐναντίον τόπον μεταβολῆ. ἔστι γὰρ καὶ ἡ ἀλλοίωσις, μεταβολῆ καὶ ὁ ποιόν. ὡσε ἀντικείμεθα τῆ καὶ ὁ ποιόν κινήσει, ἢ καὶ ὁ ποιόν ἡρεμίας, ἢ ἡ εἰς ὁ ἐναντίον τῆ ποιού μεταβολῆ. οἷον, ὁ λευκὸν γίνεσθαι, τὰ μέλαν γίνεσθαι. ἀλλοιοῦσθαι γὰρ, εἰς τὰ ἐναντία τῆ ποιού μεταβολῆς γινομένης.

De modis habendi.

Cap. XV.

- 1 Quot modis habere dicatur. 2 Primus modus. 3 Secundus. 4 Tertius. 5 Quartus. 6 Quintus. 7 Sextus, 8. Septimus. 9 Octavus. 10. Excusatio.

HAbere multis modis dicitur. 2 Vel enim vt habitum & affectionem, aut aliquam aliam qualitatem. nam dicimur & scientiam habere, & virtutem.

3 Vel vt quantum: vt quam quis magnitudinem habet: dicitur enim habere magnitudinem trium quatuorve cubitorum. 4 Vel vt ea quæ sunt circa corpus: vt vestimentum, aut tunicam. 5 Vel vt in parte: vt in manu annulum. 6. Vel tanquam partem: vt manum, vel pedem.

7 Vel vt in vase: vt modius triticum, aut amphora vinum: dicitur enim amphora habere vinum, & modius triticum: hæc igitur omnia dicuntur habere tanquam in vase.

8 Vel vt possessionem: dicimur enim habere domum, vel agrum.

9 Dicitur etiam vir mulierem habere, & mulier virum. Sed hic habendi modus, quem nunc dixi, videtur esse maximè alienus: quia hoc *sermone*, habere mulierem, nihil aliud significamus, quam simul habitare. 10. Fortasse autem habendi videri possunt esse etiam aliqui alii modi: sed qui dici consueverunt, ferè omnes enumerati sunt.

TΟ δὲ ἔχειν, καὶ πλείους ἔφοροι λέγεται. 2 Η γὰρ ὡς ἔξιν καὶ ἀφ' ἑσθαι, ἢ ἀλλίω τινὰ ποιότηθα λεγόμεθα γὰρ καὶ ὅτις ἡμῶν ἔχειν, καὶ ἀρετῶν. 3 Η ὡς ποσόν. οἷον, ὁ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος. λέγεται γὰρ τετράπηχυ μέγεθος ἔχειν, ἢ τετράπηχυ. 4 Η ὡς τὰ σώμα. οἷον, ἰμάτιον, ἢ χιτῶνα. 5 Η ὡς ἐν μέρει. οἷον, ἐν χεὶρὶ δακτύλιον. 6 Η ὡς μέρος, οἷον χεῖρα, ἢ πόδα. 7 Η ὡς ἐν ἀγγείῳ. οἷον ὁ μέδιμνος ποῖς πυρεθῆ, ἢ ὁ κεράμιον τὸ οἶνον. οἶνον γὰρ ἔχειν λέγεται ὁ κεράμιον, καὶ ὁ μέδιμνος πυρεθῆ. ταῦτ' οὖν πᾶσι ὡς ἐν ἀγγείῳ ἔχειν λέγεται. 8 Η ὡς κτήμα. ἔχειν γὰρ οἰκίαν ἢ ἀγρὸν λεγόμεθα. 9 Λέγεται δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα ἔχειν, καὶ ἡ γυνὴ ἀνδρα. ἔοικε δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νῦν ῥηθεῖς ἔπος τῆ ἔχειν εἶ). ὁσδὲν γὰρ ἄλλο τὰ ἔχειν γυναῖκα σημαίνοντο, ἢ ὅτι σῖνοι κεῖ. 10 Ἴσως ἢ ἀν' καὶ ἄλλοί τινες φησείσθαι τῆ ἔχειν ἔφοροι. οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι, σχεδὸν ἀπᾶντες κατηείθμεθα.

Videl. 4. Metaph. c. 23. CAP. XV.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

ARISTOTELIS

DE INTERPRETATIONE,

LIBER I.

DE INTERPRETATIONE GENERALITER ACCEPTA.

Tractatus I.

CAP. I.

1. Propositio eorum de quibus in hoc libro agendum est. 2. Explicatur natura interpretationis, ex rerum, intelligentiarum, vocum, & scripturarum collatione prima, 3 atque altera. 4. Excusatio. 5 Interpretationis diuisio in simplicem & compositam. 6 Simplicis subdivisio in nomen & verbum.

ΠΡΩΤΟΝ δεῖ θεῖναι τὸ ὄνομα ἄνθρωπος, καὶ τὸ ῥῆμα ἐπιτελεῖν, τὸ ὅτι ἐστὶν ἀπόφασις, καὶ κατὰ φασιν, καὶ ἀποφασίς, καὶ λόγος.

2. Ἐστὶ μὲν οὖν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων σύμβολα· καὶ τὰ γραφόμενα, τῶν ἐν τῇ φωνῇ. 3. Καὶ ὡς περὶ ὁμοῦ γράμματα, πᾶσι τὰ αὐτὰ· ὅπως ὁμοῦ φωναί, αἱ αὐταὶ ὧν μὲν οἱ ταῦτα σημεῖα ὁμοῦ, τὰ αὐτὰ πᾶσι παθήματα τῆς ψυχῆς· καὶ ὧν ταῦτα ὁμοιώματα, ὁμοῦ ταῦτα ἤδη τὰ αὐτὰ. 4. Περὶ μὲν οὖν τούτων εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· ἀλλῆς γὰρ ταῦτα περὶ φασίς. 5. Ἐστὶ δὲ ὡς περὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὅτι μὲν νόημα ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἢ ψεύδεσθαι, ὅτι δὲ ἤδη ὡ ἀνάγκη τούτων ἀρχὴν ἵστασθαι· ὅπως καὶ ἐν τῇ φωνῇ· ὡς γὰρ οἰώθησιν καὶ διαίρεσιν ὅτι τὸ ψεύδος τε καὶ τὸ ἀληθές.

6. Τὰ μὲν οὖν ὀνόματα αὐτὰ καὶ τὰ ῥήματα ἔοικε ὡ ἀπὸ οἰώσεως καὶ διαίρεσεως νοήματα· οἷον τὸ ἀνθρώπος, ἢ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ περὶ τῆς πύσης γὰρ ψεύδος, ὅτι ἀληθές πᾶσι. σημεῖον δὲ ὅτι τῶνδε· καὶ γὰρ ὁ παραγράφος σημειῖν μὲν τι, ὅπως δὲ ἀληθές τι ἢ ψεύδος, αἰ μὴ τὸ εἶναι, ἢ τὸ μὴ εἶναι περὶ τῆς, ἢ ἀπλῶς, ἢ κατὰ χρόνον.

P R I M U M oportet ponere, quid sit nomen, & quid verbum: deinde quid sit negatio, & affirmatio, & enunciatio, & oratio. 2. Quae igitur sunt in voce, sunt notae passionum, quae sunt in anima: & quae scribuntur, sunt notae eorum quae sunt in voce. 3. Atque ut literae non sunt apud omnes eadem, ita nec voces sunt eadem: sed passiones animi quarum haec primum sunt signa, eadem sunt apud omnes; eadem sunt etiam res, quarum haec passiones sunt simulachra.

4. Ac de his quidem dictum est in libro de anima: quia pertinent ad alium tractatum. 5. Quemadmodum autem in anima interdum est intelligentia veri vel falsi expertis, interdum verò cui iam necesse est alterum horum inesse, ita etiam in voce. nam in compositione & diuisione est veritas aut falsitas.

6. Ipsa igitur nomina & verba assimulantur intelligentiae quae est sine compositione & diuisione: ut homo, aut album, quando non est aliquid adiectum, quia nondum est verum, aut falsum: cuius rei signum est; quia Hircocervus significat quidem aliquid, nondum tamen verum quidpiam, aut falsum. nisi ESSE aut NON ESSE adiiciatur, vel simpliciter, vel secundum tempus.

DE SIMPLICIBVS INTERPRETATIONIBVS.

TRACTATUS II.

De nomine.

Cap. II.

1 ¶ Nominis definitio. 2 Expositio quarundam partium definitionis: id est, Cuius nulla pars significat separatim: 3 & Ex instituto. 4 ¶ De nomine infinito. 5 ¶ De casu nominis.

Nomen igitur est vox significans ex A instituto, sine tempore, cuius nulla pars significat separatim.

2 Nam in nomine κάλλιπος, nihil ἵππος per se significat, vt in hac oratione, καλὸς ἵππος. Sed non vt in nominibus simplicibus, sic res se habet in coniunctis. in illis enim pars nullo modo significat: in his verò vult quidem aliquid significare, sed nihil significat separatim. vt in vocabulo ἐπακτροκέλης, nihil illud κέλης significat per se acceptum.

3 Ex instituto autem dixi: quia nulum nomen est naturâ, sed cum fit nota. B significant enim aliquid etiam soni illiterati, veluti belluarum, quorum nullum est nomen.

4. Non homo verò non est nomen. atqui non est constitutum nomen, quo oporteat id appellare: quia nec est oratio, nec negatio: sed esto nomen infinitum: quia similiter in quouis inest, tam ente quàm non ente. 5 Philonis autem, aut Philoni, & cetera eiusmodi, non sunt nomina, sed casus nominis. Definitio autem huius, quod ad cetera, est eadem cum definitione nominis. sed quia coniunctum cum verbo Est, vel Erat, vel Erit, non significat verum aut falsum; nomen verò id semper significat: idcirco à nomine differt. Vtputà Philonis est, aut non est: necdum enim significat verum, nec falsum.

Ονομα μὲν οὖν ἐστὶ φωνὴ σηματικὴ καὶ οὐκ ἔστιν ἄνευ χρόνου, ἢ μὲν μέρους ἐστὶ σηματικὸν χειρισμένον. 2 Ἐν γὰρ τῷ κάλλιπος, ὃ ἵππος ἐστὶν ἀλλ' ἐαυτὸ σημαίνει, ὡς τὸ ἐν τῷ λόγῳ ὃ καλὸς ἵππος ἔμμεν ἔσθ' ὡς τὸ ἐν τοῖς ἀπλοῖς ὀνόμασι, οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς συμπλεγμένοις: ὡς ἐκείνοις μὲν γὰρ ἔδαμος ὃ μέρος ἐστὶ σηματικὸν ἐν δὲ τούτοις βλάπτει μὲν, ἀλλ' ἐστὶν ἄνευ χειρισμένου. οἷον ἐν τῷ ἐπακτροκέλης, ὃ κέλης οὐδὲν τι σημαίνει κατ' ἑαυτὸ. 3 Τὸ δὲ καὶ οὐκ ἔστιν ἄνευ φωνῆς, ὅτι φύσις τῆς ὀνοματικῆς ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι μὲν γὰρ σύμβολον ἐπεὶ δηλοῦσι γὰρ τὰ καὶ οἱ ἀγράμματοι ἴδιοι, οἷον θηρίων, ὧν ἐστὶν ὄνομα. 4 Τὸ δὲ οὐκ ἄνθρωπος, οὐκ ὄνομα. ἔμμεν ἐστὶν ἄνευ χρόνου, ὅτι δὲ καὶ λέγειν ἀντίθετον ἔσθ' ὡς τὸ λέγειν, ἔτε ἀπόφασις ἐστὶν. ἀλλ' ἔσθ' ὄνομα ἀόριστον, ὅτι ὁμοίως ἐφ' ὅπου οὐκ ἔστιν ἔσθ' καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. 5 Τὸ δὲ φίλωνος, ἢ φίλωνι, καὶ ὅσα τῶν αὐτῶν, οὐκ ὄνοματα, ἀλλὰ πῶσις ὀνοματικῆς. λέγειν δὲ ἐστὶν αὐτὸ, τὰ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτὰ ὅτι δὲ μὲν τὸ ἐστὶν, ἢ ἔσθαι, οὐκ ἀληθεύει, ἢ ψεύδεται, ὃ δὲ ὄνομα αἰεὶ ἀληθεύει, ὅτι φίλωνος ἐστὶν, ἢ οὐκ ἐστὶν. ἔσθ' ἔσθ' ὡς τὸ λέγειν ἀληθεύει, ἔτε ψεύδεται.

De verbo.

Cap. III.

1. ¶ Verbi definitio. 2. Expositio quarundam partium definitionis: id est, Ad significare tempus: 3 & , Esse notam eorum quae de altero dicuntur. 4 ¶ De verbo infinito. 5 ¶ De casu verbi. 6 De copula verbali.

Verbum autem est, quod ad significat D tempus, cuius nulla pars significat separatim, & est semper nota eorum quae de altero dicuntur. 2 Dico autem ad significare tempus: vtputà, valetudo est nomen: valet, verbum; ad significat enim, nunc inesse. 3 Et est semper nota eorum quae de altero dicuntur: vt eorum quae de subiecto, vel in subiecto sunt.

Ρήμα δὲ ἐστὶ ὃ παρασημαίνον χρόνον, ἔμμεν μέρους ἐστὶν σηματικὸν χειρὶς, καὶ ἔστιν αἰεὶ τῆς κατ' ἐτέρω λεγόμενων σημείον. 2 Λέγω δὲ οὐκ ἔστιν ἄνευ χρόνου, ὅτι ἡ φύσις τῆς ὀνοματικῆς ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι μὲν γὰρ σύμβολον ἐπεὶ δηλοῦσι γὰρ τὰ καὶ οἱ ἀγράμματοι ἴδιοι, οἷον θηρίων, ὧν ἐστὶν ὄνομα. 3 * Καὶ αἰεὶ τῆς κατ' ἐτέρω λεγόμενων σημείον ἐστὶν οἷον τῆς κατ' ἀποκρίσεως, ἢ ἐν ὑποκρίσει ὄντων.

CAP. III.

Ε αἰεὶ τῆς ἀποκρίσεως σημαίνει ἐστὶν, οἷον τῆς κατ' ἀποκρίσεως, vide Ammon.

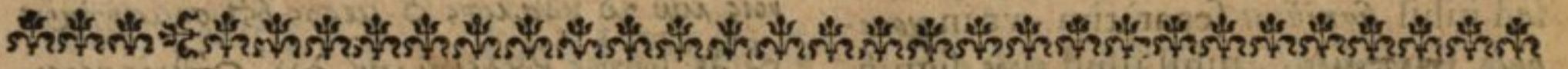
4 Τὸ δὲ ἔχ ὑλαίνε, καὶ ὃ ἔ κέμνει, ἔ ρή-
μα λέγω· παρρησιάζει μὲν γὰρ χρόνον, ἔ δὲ
κατὰ τίνος ὑπαρχῆ· τῆ δὲ Διαφορῆ ὄνομα
ἔ κείται· ἀλλ' ἔγω ἀόριστον ῥήμα, ὅτι ὁμοίως ἔφ'
ὄπου οὐκ ὑπαρχῆ, ἔ ὄντος, ἔ μὴ ὄντος.

Fort. ἔ ρή-
ματα, ἔ sic
vt c. 2. vi
ὄνοματα ἀλ-
λά πῶσις ὄ.
vel mox
πῶσις, vt
legit βοῶ-
tius.

5 Ομοίως δὲ ἔ ὑλαίνε, ἔ ὃ ὑλαίνει, * ἔ ρή-
μα, ἀλλὰ πῶσις ῥήματος· Διαφέρει δὲ τῶ
ῥήματος· ὅτι ὃ μὲν, τ' παρρησιάζει
χρόνον· τὰ δὲ, τ' πείρει.

6 Αὐτὰ μὲν οὖν καὶ τὰ λεγόμενα τὰ ῥή-
ματα, ὀνόματα ἔσσι, καὶ σημαίνει τι· (ἴσθι γὰρ
ὄ λέγων, πῶν Διαφορῶν, ἔ ὄ ἀκούσας ἠρέμῃσει)
ἀλλ' εἴ ἔστιν, ἔ μὴ, ἔ ὄδὲ πῶ σημαίνει· ὄδὲ γὰρ
ἔ εἶ, ἔ μὴ εἶ, σημεῖον ἔσσι τῶ παραφρασεως.
ἔ ὄδὲ ἔδμ ὃ ὄν εἴπησ ἀπὸ μὲν ἄλλο· ἀπὸ μὲν γὰρ,
ἔ ὄδὲν ἔσσι· παρρησιάζει δὲ σιωπῆσιν πῶνα, ἔ
ἀπὸ τῶ συγκειμένων ὄσσι ἔσσι νοῆσσι.

4. Non valet autem, & Non laborat, non voco verbum: etsi adsignificat tempus, & semper de aliquo est. huic verò differentia non est nomen impositum: sed esto infinitum verbum: quia similiter in quouis inest, tam ente quam non ente. 5. Similiter, Valet, & Valebit, non voco verbum, sed casus verbi: à verbo autem haec differunt: quoniam illud adsignificat tempus praesens; haec verò adsignificant tempus quod est circa praesens. 6 Ipsa igitur verba per se dicta, sunt nomina, & significant aliquid: (nam qui dicit, audientis dianceam listit, & qui audiuit, acquieuit,) sed verum sit, an non sit, nondum significat. neq; enim ESSE, aut NON ESSE, est signum rei: nequidem si ipsum Ens dixeris nudum: id enim nihil est; sed compositionem quandam adsignificat, quam sine compositione non licet intelligere.

DE INTERPRETATIONIBVS COMPOSITIS,

ID EST ORATIONIBVS.

TRACTATVS III.

De Oratione.

Cap. IV.

1 Definitio. 2 Expositio partium definitionis, id est, verbi Significat, & verbi Aliqua pars, & verbi Ex instituto. 3 Diuisio. 4 Quae orationes praetermitti debeant, & de qua agendum sit.

gr. ὡς κατ.
ἔ ἀποφασίς.
glossa.
vide Am-
mon.

Λόγος δὲ ἔσσι φωνὴ σημαντικὴ καὶ σιω-
πητικὴ, ἣς τῶ μερῶν τι σημαντικὸν ἔσσι
κεχωρισμένον.

2 Ὡς φάσις, ἀλλ' ἔχ * ὡς κατὰ φασίς, ἔ
ἀποφασίς. λέγω δὲ, ὄϊ, ἀμφοτέρωσ σημαίνει
μὲν ἔ, ἀλλ' ἔχ ὄτι ἔστιν, ἔ ὄσσι ἔστιν. ἀλλ' ἔγω
κατὰ φασίς, ἔ ἀποφασίς, ἔδμ παρρησιάζει τι.

3 Ἀλλ' ἔχ ἣ τῶ ἀμφοτέρωσ συλλαβῆ μία. οὐ-
δὲ γὰρ ἔν τῶ μὲν ὃ ἔσσι σημαντικὸν, ἀλλὰ φω-
νὴ ἔσσι νῦν μόνον: ἔν δὲ τῶσ διπλοῖσ, σημαίνει
μὲν τι, ἀλλ' ἔ καὶ αὐτὸ, ὡς ὄφ εἴρηται.

4 Ἐστὶ δὲ ἀπασ λόγος μὲν σημαντικὸς, ἔχ ὡς
ὄργανον δὲ, ἀλλ' (ὡς ὄφ εἴρηται) καὶ σιωπητικὸς.

5 Ἀποφαστικὸς ἔ ἔ πας, ἀλλ' ἔν ὄ ἔ ἀλη-
θειν ἔ ψεύδεσται ὑπάρχει· ὄσσι ἔ ἀπασ δὲ
ὑπαρχῆ ὄϊ, ἔ ὄσσι, λόγος μὲν, ἀλλ' ἔπε ἀ-
ληθῆς, ἔπε ψεύδῆς.

6 Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἀφείδωσται ῥητορικῆς
γὰρ ἔ ποιητικῆς οἰκειότερα ἢ σκέψις· ὄ δὲ ἀπο-
φαστικὸς τῆσ νῦν θεωρίας.

C O Ratio est vox significans ex institu-
to, cuius aliqua pars significat sepa-
ratim.

2 Significat, inquam, vt dictio, non vt affirmatio vel negatio. Dico autem: vt homo significat quidem aliquid, non tamen significat esse, vel non esse: sed erit affirmatio, vel negatio, si quid adiunctum fuerit. 3 At verò ho. mainis syllaba vna non significat. neque enim in vocabulo Sorex, rex significat aliquid: sed nunc est tantum vox. in duplicibus autem vocabulis pars significat quidem aliquid, sed non per se accepta, vt dictum est. 4 Iam verò omnis oratio significat, non vt instrumentum, sed, (quemadmodum dictum est,) ex instituto. 5 Enunciatiua autem est, non omnis, sed ea cui verum vel falsum dicere conuenit. non omnibus autem conuenit: vt precatio est quidem oratio, sed nec vera, nec falsa. 6 cetera igitur orationes missae fiunt: quoniam rhetoricae vel poeticae magis propria est earum consideratio. enunciatiua autem praesentis est inspectionis.

D Omnis oratio significat, non vt instru-
mentum, sed, (quemadmodum dictum
est,) ex instituto. 5 Enunciatiua autem
est, non omnis, sed ea cui verum vel fal-
sum dicere conuenit. non omnibus au-
tem conuenit: vt precatio est quidem ora-
tio, sed nec vera, nec falsa. 6 cetera igitur
orationes missae fiunt: quoniam rhetoricae
vel poeticae magis propria est earum con-
sideratio. enunciatiua autem praesentis
est inspectionis.

De enunciatione.

Cap. V.

1 Diuisio enunciationis vnius. 2 Quomodo definitio distinguatur ab enunciatione vna, 3 & cur sit vna oratio. 4 Quibus modis vna vel plures enunciationes dicuntur. 5 Distinctio simplicis enunciationis à simplicibus dictionibus. 6. Subdiuisiones simplicis enunciationis.

PRima autem vna oratio enunciatiua, est affirmatio; deinde negatio: reliquæ verò omnes sunt vnæ coniunctione. 2 Sed omnem orationem enunciantem necesse est ex verbo esse, vel ex casu verbi. etenim hominis definitio, nisi, Est, aut Erat, aut Erit, aut eiusmodi quidpiam addatur, nondum est oratio enunciatiua. 3 Cur igitur animal terrestre bipes, est vnum quid, non multa? neque enim ideo erit vna oratio, quia continenter pronuncietur. Sed huius rei explicatio pertinet ad aliam tractationem. 4 Est autem vna oratio enunciatiua, vel quæ vnum significat, vel quæ coniunctione est vna. multæ autem, quæ vel multa & non vnum significant, vel coniunctione carent. 5 Ergo nomen & verbum esto dicitio tantum: quoniam dici nequit, eum qui sic aliquid voce exprimit, enunciare, siue ab aliquo sit interrogatus, siue non sit interrogatus, sed sponte sua loquatur: harum autem alia est simplex, vt aliquid de aliquo, aut aliquid ab aliquo: alia ex his constans, vt oratio quædam iam composita. 6. Ac simplex enunciatio est vox significans inesse aliquid, aut non inesse, pro temporum diuisione.

Εστι δὲ εἷς ἁπλοῦς λόγος ἀποφαντικός, κατὰ φασιν, εἴτα ἀπόφασιν· οἱ δὲ ἄλλοι πᾶντες, σὺνδέσμων εἷς. 2 Ἀνάγκη δὲ, πᾶντα λόγον ἀποφαντικόν, ἐκ ῥήματος εἶναι, ἢ ἐκ πλῴσιως ῥήματος· καὶ γὰρ ὁ τῷ αἰθερόπου λόγος, εἰ μὴ ὅτι ἐστίν, ἢ ἢ, ἢ ἐστίν, ἢ τί τοιοῦτον παρεστῆ, ἔπω λόγος ἀποφαντικός. 3 Διότι δὴ ἐν τῷ ἔστιν, ἀλλ' ἔ πολλα, ὅτι ζῶον πεζὸν δίπονον; ἔ γὰρ δὴ τῷ σὺνδέσμων εἰρησάται, εἷς ἐστίν; ἐστὶ δὲ * ἄλλης τῷ τοῦ παραματιᾶς Metaph. εἰπεῖν. 4 Ἐστὶ δὲ εἷς λόγος ἀποφαντικός, ἢ ὅτι ἐν δηλῶν, ἢ ὅτι σὺνδέσμων εἷς. πολλοὶ δὲ, οἱ πολλὰ καὶ μὴ ἐν, ἢ οἱ ἀσὺνδέσμων. 5 Τὸ μὲν οὖν ὄνομα, ἢ ὁ ῥῆμα, φάσιν ἐστὶ μόνον· ὅτι ὅτι ἐστίν εἰπεῖν, ἔπω δηλοῦν τὰ ἢ τῷ φωνῆ, ὡς ἀποφαινεσθαι, ἢ ἐρωτῶντος τίνος, ἢ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν παραματιᾶν· τούτων δὲ, ἢ μὲν, ἀπλῆ ἔστιν ἀπόφασιν, ὅτι, τί κατὰ ἴνους, ἢ τί ἀπὸ ἴνους· ἢ δὲ, ἐκ πύτων συγχειμῆν, ὅτι, λόγος τίς ἢ δὴ σὺνδέσμων. 6 Ἐστὶ δὲ ἀπλῆ ἀπόφασιν, φωνῆ σημαντικῆ κατὰ τῷ ἀρχῆν τί, ἢ μὴ ἀρχῆν, ὡς οἱ χεῖνοι δηλοῦνται.

De affirmatione, & negatione, & contradictione.

Cap. VI.

1 Quid sit affirmatio. 2 Quid sit negatio. 3 Contradictio an sit, 4 & quid sit.

Affirmatio est enunciatio alicuius de aliquo. 2 Negatio est enunciatio alicuius ab aliquo. 3 Quia verò quod inest, enunciare licet, quasi non inest: & quod non inest, quasi inest, & quod inest, quasi inest, & quod non inest, quasi non inest; itidémque in temporibus, quæ sunt extra præsens: idcirco quodcumque aliquis affirmauerit, negari; & quodcumque quis negauerit, affirmari potest. quare manifestum est, omni affirmationi esse negationem oppositam, & omni negationi affirmationem. 4. Atque hoc esto contradictio, affirmatio & negatio oppositæ. 5. Dico autem opponi eam quæ est eiusdem de eodem, non homonymas, & cetera eiusmodi quæ determinauimus aduersus sophisticas molestias.

Κατὰ φασιν δὲ ἔστιν ἀπόφασιν ἴνους κατὰ τίνος. 2 Ἀπόφασιν δὲ ἔστιν ἀπόφασιν ἴνους ἀπὸ τίνος. 3 Ἐπεὶ δὲ ἔστι καὶ ὅτι ὑπὲρ λόγον ἀποφαινεσθαι ὡς μὴ ἀρχῆν, καὶ ὅτι μὴ ἀρχῆν ὡς ὑπὲρ λόγον, καὶ ὅτι ἀρχῆν ὡς ὑπὲρ λόγον, καὶ ὅτι μὴ ἀρχῆν ὡς μὴ ἀρχῆν, ἔτι καὶ τῷ ἐκ τὸς δὲ τῷ νῦν χεῖνοι ὡς αὐτῶς· ἀπὸ μὲν ἐνδέχεται, καὶ ὅτι κατεφῆσεν τίς, ἀποφῆσαι· καὶ ὅτι ἀπέφῆσεν τίς, κατεφῆσαι· ὡς δηλον, ὅτι πᾶση κατὰ φασιν ἔστιν ἀπόφασιν ἀντικειμῆν· καὶ πᾶση ἀπόφασιν, κατὰ φασιν. 4 Καὶ ἐστὶ τῷ ἀντίφασιν, κατὰ φασιν ἔτι ἀπόφασιν ἀντικειμῆναι. 5 Λέγω δὲ ἀντικεῖσθαι πᾶν τῷ αὐτῷ καὶ τῷ αὐτῷ, μὴ ὁμωνύμως δὲ, ἔτι ὅσα ἄλλα τῷ ριούτων παρὰ δὲ τῷ τῷ παρὰ τῷ σοφιστικῶς ἐπιχλήσας.

DE ENUNCIATIONIBVS SINE MODO.

TRACTATVS IV.

De enunciationibus vniuersalibus, particularibus, indefinitis, & singularibus.

Cap. VII.

1 ¶ Quæ sint enunciationes contrariæ, vel contradicentes. Protheoria. 2 De vniuersalibus contrariis. 3 De indefinitis. 4 Notam vniuersalem, Omnis, vel Nullus, non posse adiungi attributo. 5 De enunciationibus contradicentibus. 6 ¶ Regula ad discernendum verum à falso. De contrariis. 7 De subcontrariis. 8 de vniuersali & particulari contradicentibus. 9. De singularibus. 10 De indefinitis. 11. ¶ Vnam negationem vni negationi contradicere. 12 ¶ Epilogus.

Επειδὴ ἔστι, τὰ μὲν, καθόλου τῶν ἁπάντων γράτων· τὰ δὲ, καθ' ἕκαστον· (λέγω δὲ καθόλου μὲν, ὃ ἔστι πλεονάζον πέφυκε κατηγορηθῆναι· καθ' ἕκαστον δὲ, ὃ μὴ οἶσιν, ἀνθρώπος μὲν, τῶν καθόλου· καλλίας δὲ, τῶν καθ' ἕκαστον) ἀνάγκη δὲ ἀποφαινεσθαι ὡς ἰσχυρὰ τὴν μὴ, ὅτε μὲν τῶν καθόλου τινὶ, ὅτε δὲ τῶν καθ' ἕκαστον. 2 Εὰν μὲν οὖν καθόλου ἀποφαινηταί τις ἔπι τῶν καθόλου ὅτι ἰσχυρὰ, ἢ μὴ· ἐσονται αὐταί ἐναντία αἱ ἀποφάσεις· λέγω δὲ ἔπι τῶν καθόλου ἀποφαινεσθαι καθόλου οἶσιν, πᾶς ἀνθρώπος λευκός, ὁσδεῖς ἀνθρώπος λευκός.

3 Ὅταν δὲ ἔπι τῶν καθόλου μὲν, μὴ καθόλου δὲ· αὐτὰ μὲν ἔκ εἰσιν ἐναντία· τὰ μὲν τοὶ δηλοῦν μὲν, ἔστιν εἶ) ποτε ἐναντία. λέγω δὲ ὅ μὴ καθόλου ἀποφαινεσθαι ἔπι τῶν καθόλου· οἶσιν, ἔστι λευκός ἀνθρώπος, ὅκ ἔστι λευκός ἀνθρώπος· καθόλου γὰρ ὄντος τῶν ἀνθρώπων, ἔχ ὡς καθόλου κέρχεται τῇ ἀποφάσει· ὅ γὰρ πᾶς, ἢ ὅ καθόλου σημαίνει, ἀλλ' οὐ καθόλου.

4 Ἐπὶ δὲ τῶν κατηγορημῶν καθόλου, ὅ καθόλου κατηγορηθῆναι, ὅκ ἔστι ἀληθές· ὁσδε μίαν γὰρ ἀπάφασις ἀληθής ἔσται, εἴ ἢ τῶν κατηγορημῶν καθόλου, ὅ καθόλου κατηγορηθῆναι οἶσιν, ἔστι πᾶς ἀνθρώπος πᾶν ζῶον.

5 Ἀντικείμενα μὲν οὖν ἀπάφασις ἀποφάσει λέγω * ἀντιφατικῶς * πᾶς ὅ καθόλου σημαίνει τῆ ὁ αὐτὸ ὅτι ἔ καθόλου οἶσιν, πᾶς ἀνθρώπος λευκός, ἢ πᾶς ἀνθρώπος λευκός· ὁσδεῖς ἀνθρώπος λευκός, ἔστι τις ἀνθρώπος λευκός. ἐναντίως ἢ, πᾶς τῶν καθόλου ἀπάφασις, ἔ πᾶς τῶν καθόλου ἀπόφασις· οἶσιν, πᾶς ἀνθρώπος λευκός, ὁσδεῖς ἀνθρώπος λευκός· πᾶς ἀνθρώπος δίκαιος, ὁσδεῖς ἀνθρώπος δίκαιος.

6 Διὸ τῶν μὲν ἔχ οἶσιν τε ἄμα ἀληθεῖς εἶ).

Q VONIAM autem rerum alix sunt vniuersales, alix singulares; (vniuersale appello, quod suapte naturam multis attribuitur; singulare, quod non attribuitur; vt homo est res vniuersalis; Callias, singularis;) necesse est vtique enunciare, aliquid inesse aut non inesse interdum rei vniuersali, interdum rei singulari.

2 Si quis igitur vniuersaliter de re vniuersali enunciet aliquid inesse aut non inesse: erunt hæ enunciationes contrariæ. Dico autem de re vniuersali vniuersaliter enunciare: veluti, omnis homo est albus, nullus homo est albus.

3 At cum de rebus vniuersalibus non vniuersaliter enunciat: hæ non sunt contrariæ: quæ verò significantur, possunt aliquando esse contraria. Dico autem, non vniuersaliter enunciare de rebus vniuersalibus: veluti, est albus homo, non est albus homo. cum enim homo sit res vniuersalis, non quasi vniuersali vtitur in enunciatione. etenim OMNIS, non rem vniuersalem significat: sed vniuersaliter subiectum accipi ostendit.

4. Attributum autem vniuersale si vniuersaliter attribuitur, non est verum pronuntiatum: nulla enim affirmatio veræ erit, in qua, cum attributum sit vniuersale, vniuersaliter attribuitur, vt, omnis homo est omne animal. 5 Dico igitur affirmationem negationi opponi contradictoriæ, id est, eam quæ rem vniuersalem significat vniuersaliter, ei quæ eandem significat non esse vniuersaliter accipiendam: vt, omnis homo est albus, nō omnis homo est albus: nullus homo est albus, est quidam homo albus. Contrariæ autem, rei vniuersalæ affirmationem & rei vniuersalæ negationem: vt, omnis homo est albus, nullus homo est albus: omnis homo est iustus, nullus homo est iustus. 6 Idcirco hæ non possunt esse simul veræ.

χ. ἀποφαινεσθαι, vt notat Ammonius. γ. πᾶς καθόλου, ἔκ καθόλου σημαίνει, τῶν ἀπάντων. γ. οἶσιν πᾶς ἀνθρώπος δίκαιος, ἢ δέ τις ἀνθρώπος λευκός. πᾶς ἀνθρ.

His autem oppositas contingit aliquando in eodem simul veras esse: veluti, non omnis homo est albus, & est aliquis homo albus.

8 Quæcumque igitur rerum vniuersalium contradictiones sunt vniuersaliter, earum necesse est alteram esse veram vel falsam. 9 Et quæcumque sunt de rebus singularibus: vt, est Socrates albus, non est Socrates albus.

10 At earum quæ sunt de rebus vniuersalibus, non tamen vniuersaliter, non semper altera est vera, altera falsa. Nam simul verè dicitur, est homo albus, & non est homo albus. item homo est pulcher, & non est homo pulcher. etenim si turpis est, non est pulcher. & si quid fit, nondum est. statim autem videri potest absurdum esse: propterea quòd videtur idem significare hoc *estatum*, non est homo albus: si mûlque hoc, nullus homo est albus. sed nec idem significat, nec simul necessariò est. 11. Perspicuum autem est, vnam negationem vnius affirmationis esse. idem enim oportet negationem negare, quod affirmatio affirmavit: & ab eodem, *id est*, vel ab aliquo particulari, vel ab aliquo vniuersali, siue vniuersaliter, siue non vniuersaliter *accepto*: verbi gratiâ, est Socrates albus, non est Socrates albus. quòd si aliud quid ab eodem, vel ab alio idem; non erit opposita illa, sed ab ea diuersa. Huic verò *enunciationi*, omnis homo est albus, *opponitur* hæc, non omnis homo est albus. sed huic, quidam homo est albus, hæc, nullus homo est albus. huic autem, est homo albus, hæc non est homo albus.

12. Vnam igitur affirmationem vni negationi contradictoriè opponi, & quænam sint hæ, dictum est: item contrarias esse alias, & quænam sint hæ, dictum est: ac non omnem contradictionem esse, veram vel falsam, & cur, & quando *sit* vera vel falsa.

A 7 Τὰς δὲ ἀντικειμένους ταύταις, ἐνδέχεται πο-
τε ὅτι τὸ αὐτὸ σὺν ἀληθείᾳ· οἷον, ὃ πᾶς ἀν-
δρῶπος λευκός, ἔστι τις ἀνδρῶπος λευκός.

8 Ὅσαι μὲν οὖν ἀντιφάσεις καθόλου εἰσὶ τῷ καθόλου, ἀνάγκη πλεῖν ἑτέραν ἀληθῆν ἢ ψευδῆ.

9 Καὶ ὅσαι ὅτι τῶν καθ' ἕκαστα· οἷον, ἔστι Σωκράτους λευκός, οὐκ ἔστι Σωκράτους λευκός.

10 Ὅσαι δὲ ὅτι τῶν καθόλου μὲν, μὴ καθόλου δὲ· οὐκ αἰεὶ ἢ μὲν, ἀληθῆς· ἢ δὲ, ψευδῆς· ἀμὰ γὰρ ἀληθὲς ὅτιν εἰπεῖν, ὅτι ὅτιν ἀνδρῶπος λευκός, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός· καὶ ἔστιν ἀνδρῶπος καλός, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνδρῶπος καλός.

Εἰ γὰρ ἀγρὸς, ἔστι καλός· καὶ εἰ γίνεταί τι, καὶ οὐκ ἔστι. δοξάζει δ' ἀπὸ ἑξαιρέσεως ἀποποιεῖται· ὡς ὅ φάμεσθα σημαίνοντα ταύτων, ὅ, οὐκ ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός, ἀμὰ καὶ ὅ, ὁσδεῖς ἀνδρῶπος λευκός· ὅ δὲ ὅτε ταύτων σημαίνει, ἔστι ἀμὰ ἑξαιρέσεως. 11 Φανερόν δὲ, ὅτι καὶ μία ἀποφασίς μιᾶς καταφάσεως ὅτι· ὅ γὰρ ἀπὸ τοῦ δεῖ ἀποφῆσαι πλεῖν ἀπίφασιν, ὡς κατέφησεν ἢ καταφασίς, ἔστι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἢ τῶν καθ' ἕκαστα πένος, ἢ ἀπὸ τῶν καθόλου πένος, ἢ ὡς καθόλου, ἢ ὡς μὴ καθόλου. λέγω δὲ, οἷον, ἔστι Σωκράτους λευκός, οὐκ ἔστι Σωκράτους λευκός· ἔαν δὲ ἄλλο ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ ἄλλου ὅ αὐτοῦ, ἔχῃ ἢ ἀντικειμένη, ἀλλ' ἔσαι ἐκείνης ἑτέρα. Τῆν ὅ πᾶς ἀνδρῶπος λευκός, ἢ, ὃ πᾶς ἀνδρῶπος λευκός· τῆν δὲ, τίς ἀνδρῶπος λευκός, ἢ, οὐδεῖς ἀνδρῶπος λευκός· τῆν δὲ, ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός, ἢ, οὐκ ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός.

12 Ὅτι μὲν οὖν μία καταφασίς μιᾶς ἀποφάσεως ἀντιφασίως, καὶ τίνες εἰσὶν αὐταί, εἴρηται· καὶ ὅτι αἱ ἐκδητῆται ἄλλα, καὶ τίνες εἰσὶν αὐταί, εἴρηται· καὶ ὅτι ὃ πᾶσα ἀληθῆς ἀντιφασίς, ἢ ψευδῆς, καὶ ἀπὸ τί, καὶ πότε ἀληθῆς ἢ ψευδῆς.

B C

D

Vox eirh-
est, non
Aristote-
lis: vide
Ammon.

De enunciatione vna, vel pluribus.

Cap. VIII.

1 Quæ sint enunciationes vnae, 2 vel multae. 3 Regula enunciationum multa significantium.

Vna autem affirmatio & negatio est, quæ vnum de vno significat, æquè subiecto vniuersali vniuersaliter accepto, ac non vniuersaliter: vt, omnis homo albus est, non omnis homo albus est: est homo albus, non est homo albus: nullus homo albus est, est aliquis homo albus & si modo album vnam rem significat.

M Ia δὲ ὅτι καταφασίς καὶ ἀποφασίς, ἢ ἐν καθ' ἑνὸς σημαίνουσα, ἢ καθόλου ὄντος ὡς καθόλου, ἢ μὴ, ὁμοίως· οἷον, πᾶς ἀνδρῶπος λευκός ὅτιν, ὃ πᾶς ἀνδρῶπος λευκός ὅτιν· ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός, οὐκ ἔστιν ἀνδρῶπος λευκός· ὁσδεῖς ἀνδρῶπος λευκός ὅτιν, ἔστι τίς ἀνδρῶπος λευκός· εἰ δὲ λευκὸν ἐν σημαίνει.

2 Εἰ δὲ δύο ἢ ἐν ὀνόματι καί τινι, ὅτι ἂν μὴ ἔστιν ἓν· ἢ μία κατάφασις, ὅτι μία ἀπόφασις· οὐδὲν, εἰ τις θεῖτο ὄνομα ἰμάτιον ἵππου καὶ ἀνδρὸς πρὸς ὅτι ἔστιν ἰμάτιον λευκόν, αὐτὴ ἢ μία κατάφασις, ὅτι μία ἀπόφασις μία. ὅτι ἂν γὰρ ἀμφότεροι τῶν τῶν εἰπεῖν, ὅτι ἔστιν ἀνδρὸς καὶ ἵππου λευκός. τῶν δὲ ὅτι ἂν ἀμφότεροι τῶν εἰπεῖν, ἔστιν ἀνδρὸς λευκός, καὶ ἔστιν ἵππος λευκός. εἰ οὖν αὐτὰ πολλὰ σημήνοισι, καὶ εἰσι πολλά· δὴλον ὅτι καὶ ἡ ἀσθένεια, ἢ τὴν πολλὰ ἢ ὅτι ἂν σημήνεται· ἢ γὰρ ἔστι τις ἀνδρὸς ἵππος.

3 Ὡς δὲ ἐν ταύταις ἀνάγκῃ, πῶς μὲν, ἀληθῆ, πῶς δὲ, ψευδῆ εἶ) ἀντίφασιν.

2. Sin autem dual us vel us vnum nomen positum sit, ex quibus non sit vnum; non est vna affirmatio, nec vna negatio. ut si quis equo & homini nomen imponat vestimentum; hæc non erit vna affirmatio, vestimentum est album: nec vna erit eius negatio. perinde est enim, ac si dicatur, est homo & equus albus: quod idem valet ac si dicatur, est homo albus, & est equus albus. Ergo si hæc enunciationes multa significant, & sunt multæ: perspicuum est, etiam primam vel multa vel nihil significare: quia non est aliquis homo equus. 3 Quare nec in his necesse est alteram contradictionem esse veram, alteram falsam.

De enunciationibus singularibus in futurum collatis. Cap. IX.

1 *Questio.* 2. ¶ *Prothæria, & refutatio primæ opinionis, nempe utramque partem contradictionis esse veram.* 3. ¶ *Confirmatio secundæ opinionis. Ratio prima à contradicentibus ad contradictionem.* 4. *Ratio altera à tempore præsentis,* 5. ¶ *Refutatio tertie opinionis, h. e. neutram partem contradictionis esse veram. Ratio prima ducens ad incommodum, quia utraque pars esset falsa.* 6 *Ratio altera ducens ad alterum incommodum, quia nihil esset quod utrouis modo contingeret.* 7. ¶ *Confutatio secundæ opinionis, per deductionem ad incommodum: quia hæc opinio tollit contingentia utrolibet modo, proinde reddit inanes consultationes & actiones nostras. Hypothesis.* 8 *Probatio consecutionis.* 9 *Tacite solutionis refutatio.* 10 *Destructio consequentis,* 11 *Destructio antecedentis.* 12. ¶ *Solutio rationum adductarum pro secundâ opinione. ac primum solutio rationis adductæ in partic. sexta.* 13. *Solutio rationis allatæ in partic. quinta* 14. ¶ *Quarta opinio, quæ Aristoteli probatur.*

CAP. IX.

ΕΠὶ μὲν οὖν τῶν ὄντων καὶ γνομένων, ἀνάγκη πῶς κατὰ φασιν ἢ πῶς ἀποφασιν ἀληθῆ ἢ ψευδῆ εἶ)· καὶ ὅτι μὲν τῶν καθόλου ὡς καθόλου, αἰεὶ πῶς μὲν, ἀληθῆ, πῶς δὲ ψευδῆ εἶ). καὶ ὅτι τῶν καθ' ἕκαστα, ὡς ἑρμῆται. ὅτι δὲ τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεγόντων, ὅτι ἀνάγκη. εἰρησθαι δὲ καὶ περὶ τούτων. ὅτι δὲ τῶν καθ' ἕκαστα ἢ μνηόντων, ἢ ὁμοίως. 2 Εἰ γὰρ πᾶσα κατάφασις ἢ ἀπόφασις, ἀληθῆς ἢ ψευδῆς· καὶ ἀπὸ ἀνάγκης ὑπερβαίνει, ἢ μὴ ὑπερβαίνει. εἰ γὰρ ὁ μὲν φησὶ ἔσεσθαι τι, ὁ δὲ μὴ φησὶ ἔσεσθαι τὸ αὐτὸ τῶν· δὴλον ὅτι ἀνάγκη ἀληθῆ εἶ) ἢ ἑτερον αὐτῶν, εἰ πᾶσα κατάφασις ἢ ἀπόφασις, ἀληθῆς ἢ ψευδῆς. ἀμφω γὰρ ἢ ὑπερβαίνει ἢ ἀμα ὅτι τῶν τοιούτοις. εἰ γὰρ ἀληθῆς εἰπεῖν, ὅτι λευκόν, ἢ ὅτι ἢ λευκόν· ἀνάγκη εἶ) λευκόν, ἢ ἢ λευκόν. καὶ εἰ ἔστι λευκόν, ἢ ἢ λευκόν· ἀληθῆς ὡς φαίται, ἢ ἀποφαίται καὶ εἰ μὴ ὑπερβαίνει, ψευδῆται ἢ εἰ ψευδῆται, ἢ ὑπερβαίνει.

3 Ὡς δὲ ἀνάγκη, ἢ τῶν κατὰ φασιν, ἢ τῶν ἀποφασιν, ἀληθῆ εἶ), ἢ ψευδῆ. ὅτι ἂν ἀρα ἢ τε ἔστιν, οὐτε γὰρ, ἢ τε ἀπὸ τύχης, ἢ ἢ ὅποτε ἔτυχεν, ὅτι ἔστι ἢ ὅτι ἔστι, ἀλλ' ὅτι ἀνάγκης ἀπὸ μὲν, καὶ ἢ ὅποτε ἔτυχεν· ἢ γὰρ ὁ φασὶ ἀληθῆ εἶ), ἢ ὁ ἀποφασί. ὁμοίως γὰρ αὐτὸ ἐγένετο· ἢ ὅτι ἐγένετο· ὅτι γὰρ ὅποτε ἔτυχεν, ἢ ἂν μᾶλλον ἔτως, ἢ μὴ ἔτως ἔχῃ, ἢ ἔσθ.

IN iis igitur quæ sunt, & quæ facta sunt, necesse est affirmationem vel negationem veram aut falsam esse. & in vniuersalibus quidem vniuersaliter acceptis, semper alteram esse veram, alteram falsam: nec non in singularibus, ut dictum fuit: in vniuersalibus autem non vniuersaliter pronuntiatis, non est necesse: ac de his quoque dictum fuit. in singularibus autem futurisque non similiter. 2 Nam si omnis affirmatio vel negatio est vera aut falsa: omnia necesse est esse, aut non esse. si quis enim aliquid fore dicat, alter idipsū non fore dicat; profectò necesse est, alterum eorū verè dicere, si modò omnis affirmatio vel negatio est vera vel falsa; vtraque enim simul non erūt in huiusmodi rebus. quoniam si verè dicitur esse albū, aut non esse albū; necesse est, esse albū, aut non albū. & si est albū, aut non albū; verè affirmatur, vel negatur. & si non est, falsò dicitur. & si falsò dicitur, non est. 3 Quare necesse est, vel affirmationē vel negationem esse veram aut falsā. nihil igitur est, nec fit fortuitò, nec utrolibet modo: neq; erit aut non erit: sed omnia *siunt* ex necessitate, non utrouis modo. nam aut verè dicit qui affirmat, aut qui negat. alioquin æquè fieret, aut non fieret: quod enim utrouis modo accidit, non magis hoc quàm illo modo se habet, aut se habebit.

4. Præterea, si nunc est album, verè dici antea poterat fore album, quare semper dici verè potuit, quicquid sit, esse, aut fore. quòd si semper dici verè potuit esse, aut fore, non potest hoc non esse, aut non fore. quod autem non potest non fieri, impossibile est non fieri: & quod impossibile est non fieri, necesse est fieri: futura igitur omnia necesse est fieri. ergo nihil vtrouis modo, nihil fortuitum erit: quia si esset fortuitum, non esset necessarium.

5. Neque verò dici potest neutrum verum esse; veluti neque fore, neque non fore. Primùm enim cum sit affirmatio falsa, erit affirmatio non vera: & cum hæc sit falsa, contingit affirmationem non esse veram.

6. Præterea si verè dicitur album simul & magnum esse, oportet utraque esse. sin autem verè dicitur fore cras, oportet fore cras. at si verè dicitur neque fore neque non fore cras, non erit quod vtrolibet modo accidit: vt bellum nauale: oportebit enim neque fieri nauale bellum, neque non fieri.

7. Accidunt igitur hæc incommoda, atque eiusmodi alia, si ex omni affirmatione ac negatione quæ sibi mutuo opponuntur, siue sint de rebus vniuersalibus vniuersaliter acceptis, siue de rebus singularibus, necesse sit alteram esse veram, alteram falsam: nempe nihil esse in iis quæ fiunt, quod vtrolibet modo eueniat, sed omnia esse ac fieri ex necessitate. quamobrem neque consultare oportebit, neque studiosè agere: quasi si hoc faciamus, hoc futurum sit; sin minùs, non sit futurum. 8. Nihil enim prohibet, vel ad decem millia annorum alium affirmare hoc futurum, alium negare: adeò vt ex necessitate futurum sit, vtrumvis tunc verè dicebatur. 9. Neque verò interest, vtrum aliqui contradictionem dixerint, an non dixerint, constat enim, res ita se habere, etiam si non alter affirmauerit quidpiam, alter negauerit. non enim quia affirmatum aut negatum sit, ideo res erit aut non erit, nec magis erit ad decem millia annorum, quam in quouis tempore. Quare si omni tempore sic res se habebat, vt alterum verè diceretur; necesse erat, hoc fieri: & quodcumque fit, semper ita se habuit, vt ex necessitate fieret. nam quando verè dixit aliquis fore, non potest non fieri: & quod factum est, semper verè dici potuit futurum esse.

A 4. Ἐπί δὲ, εἰ ἔστι λευκὸν νῦν, ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν πρὸς τὸ πρῶτον, ὅτι ἔστι λευκὸν· ὡςτε ἀεὶ ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν ἢ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν ἢ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν ἢ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστι λευκὸν. εἰ δὲ ἀεὶ ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν, ὅτι ἔστι, ἢ ἔστι ἢ οὐκ ἔστι πᾶσι τῷ χρόνῳ, ὡςτε μὴ ἔστι, ὅδε μὴ ἔστι, ὅδε μὴ ἔστι πᾶσι τῷ χρόνῳ, ἀδύνατον μὴ γινέσθαι. ὅδε ἀδύνατον μὴ γινέσθαι, ἀνάγκη γινέσθαι· ἀπόρηται οὖν τὰ ἐσόμματα ἀναγκάσιον γινέσθαι. ὡςτε ἀρα ὁπότῃ ἔτυχεν, ὡςτε ἀπό τύχης ἔστι. εἰ γὰρ ἀπό τύχης, οὐκ ἔστι ἀνάγκης.

B 5. Ἀλλὰ μὴ ἔστι ὡς ὡςτε πρῶτον γὰρ ἀληθὲς, οὐδέχεται λέγειν ὅτι ἔστι ἔστι, ἔστι οὐκ ἔστι πρῶτον μὴ γὰρ, ἔστι τῆς καταφάσεως ψευδὲς, ἢ ἀπόφασις οὐκ ἀληθὲς καὶ ταύτης ψευδὲς ἔστι, συμβαίνει πᾶσι καταφασιν μὴ ἀληθῆ εἶναι.

6. Καὶ πρὸς τοῦτοις, εἰ ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν, ὅτι λευκὸν ἄμα καὶ μέγα, δεῖ ἀμφω ἰσχυρῶν εἶναι· εἰ δὲ ἰσχυρῶν εἶναι εἰς αὐτοῖον, δεῖ ἰσχυρῶν εἶναι εἰς αὐτοῖον. εἰ ὅ μὴτε ἔστι, μὴτε μὴ ἔστι εἰς αὐτοῖον· οὐκ ἀνὴρ εἶναι ὅπότῃ ἔτυχεν ὅτι ναυμαχία· δεῖ οὖν ἀνὴρ μὴτε γινέσθαι ναυμαχίαν, μὴτε μὴ γινέσθαι.

C 7. Τὰ μὴ δὴ συμβαίνοντα ἀποπαύονται καὶ ταῦτα ἔτερα, εἴτε πάντες καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἢ ὅτι τῶν καθόλου λεγομένων ὡς καθόλου, ἢ ὅτι τῶν καθ' ἕκαστον, ἀνάγκη τῶν ἀντικειμένων, πᾶσι μὴ, ἀληθῆ εἶναι, πᾶσι δὲ, ψευδῆ, μηδὲν δὲ ὁπότῃ ἔτυχεν εἶναι ἐν τοῖς γινόμενοις, ἀλλὰ πάντα εἶναι ἢ γινέσθαι ἢ ἀνάγκης. ὡςτε ἔτε βλάβεσθαι δεῖ οὖν, ἔτε πρῶτον ἀεὶ ὡς εἶναι μὴ τοδὶ ποιησομένῳ, ἔστι τοδὶ· εἰ μὴ τοδὶ, οὐκ ἔστι τὸ δὶ.

D 8. Οὐδὲν γὰρ κωλύει, ἢ εἰς μυριοστὸν ἔτος, τὸν μὴ, φάσαι τῶν ἔσεσθαι, τὸν δὲ, μὴ φάσαι. ὡςτε ἔστι ἀνάγκης ἔσεσθαι, ἢ ὁποτέρου αἰτῶν ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν τότε.

E 9. Ἀλλὰ μὴ ἔστι τῷ χρόνῳ ἀποφάσει, εἰ τινες εἶπον πᾶσι ἀπίφασιν, ἢ μὴ εἶπον· δηλον γὰρ, ὅτι ἔτι ἔχει τὰ πρῶτα, καὶ μὴ ὁ μὴ καταφήσει τί, ὅδε ἀπίφασιν· ἔστι γὰρ ἀπὸ τῆς καταφάσεως ἢ ἀποφάσεως, ἔστι, ἢ οὐκ ἔστι· ἔστι εἰς μυριοστὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ ἐν ὁποσσοῦ χρόνῳ. ὡςτε εἰ ἐν ἀπορητῇ τῷ χρόνῳ ἔτι εἶχεν, ὡςτε ὅ ἔτερον ἀληθὲς εἶναι ἀναγκάσιον ἢ τῷ χρόνῳ γινέσθαι· καὶ ἕκαστον τῶν γινόμενων, ἀεὶ οὕτως εἶχεν, ὡςτε ἔστι ἀνάγκης γινέσθαι. * ὅτε κ. εἴτε γὰρ ἀλλοθὺς εἶπε τίς, ὅδε ἔστι, ἔστι οὐκ ἔστι μὴ γινέσθαι· καὶ ὁ γινόμενον, ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν ἀεὶ, ὅτι ἔστι.

10 Εἰδὴ ταῦτα, ἀδύνατα (ὁρα μὲν γὰρ ὅτι ἄ
 ἔστιν ἀρχὴ τῶν ἐσομένων καὶ ἀπὸ τῆς βυλθείας,
 ἔστιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αἰτί· καὶ ὅτι ὅλως ἔστιν ἐν τοῖς
 μὴ αἰεὶ ἐπερχομένοις, ὅ δυνάτων εἶ), καὶ μὴ εἶ) ὁ-
 μοίως· ἐν οἷς ἀμφω ἐνδέχεται, καὶ ὅ εἶ) καὶ ὅ
 μὴ εἶ). ὡς καὶ ὅ γινέσθαι, καὶ ὅ μὴ γινέσθαι·
 ἔτι πολλά ἡμῖν δὴλα ἔστιν ἕτως ἔχοντα. οἷ), τοῦτ'
 ὅ ἰμάλιον, δυνάτων ἔστι ἀφαιρηθῆναι, καὶ οὐ
 ἀφαιρηθῆναι, ἀλλ' ἐμπεραθεὶν κατατριβή-
 σεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ ὅ μὴ ἀφαιρηθῆναι δυ-
 νατῶν· ἔτι γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅ ἐμπεραθεὶν αἰετῶ
 κατατριβῆναι, εἰ γὰρ μὴ δυνάτων ἢ ὅ μὴ
 ἀφαιρηθῆναι. ὡς ἔτι τῶν ἄλλων γινέσεων,
 ὅσα καὶ δυνάτων λέγουσιν πλὴν τῶν αὐτῶν.)

11 Φανερόν δ' ἔστι, ὅτι ἔτι ἀπόρρητα εἰς ἀνάγ-
 χης ἔτι ἔστιν, ἔτι γὰρ· ἀλλὰ τὰ μὲν ὁπότερ'
 ἔτυχε, καὶ ὅθεν μᾶλλον ἢ ἢ κατάφασιν ἢ ἢ
 ἀποφασιν ἢ ἀληθείας. τὰ δὲ, μᾶλλον μὲν καὶ
 ὡς ὅτι ὅ πολὺ γάτερον· ἔτι μὲν ἀλλ' ἐνδέχε-
 ται γινέσθαι καὶ γάτερον, γάτερον δὲ μὴ.

12 Τὸ μὲν οὖν εἶ) ὅ ὄν ὁπόρην, καὶ ὅ μὴ ὄν
 εἶ) ὁπόρην μὴ ἢ, ἀνάγκη· ἔτι μὲν τοῖς ἔτι ὄν ἀ-
 πόρην ἀνάγκη εἶ). ἔτι ὅ μὴ ὄν, ἀνάγκη μὴ
 εἶ). ἔτι γὰρ ταῦτόν ἐστι ὅ ὄν ἀπόρην εἶ) εἰς ἀνάγ-
 χης ἔτι ἔστι, καὶ ὅ ἀπλῶς εἶ) εἰς ἀνάγκης. ὁ-
 μοίως δὲ καὶ ὅτι τῆς μὴ ὄντος.

13 Καὶ ὅτι τῆς ἀντιφάσεως δὲ ὁ αὐτὸς λόγος
 εἶ) μὲν ἢ μὴ εἶ) ἀπόρην, ἀνάγκη· καὶ ἔσεσθαι γὰρ
 ἢ μὴ· ἔτι μὲν τοῖς γὰρ διεχόντα εἰπεῖν γάτερον ἀ-
 ναγκῶν. λέγω δὲ, οἷ) ἀνάγκη μὲν ἔσεσθαι ναυ-
 μαχίας αἰετῶν ἢ μὴ ἔσεσθαι· ἔτι μὲν τοῖς γινέσθαι
 γὰρ αἰετῶν ναυμαχίας ἀνάγκη, ὡς δὲ μὴ γι-
 νέσθαι· γινέσθαι μὲν τοῖς ἢ μὴ γινέσθαι, ἀναγ-
 χῶν.

14 Ὡς ἐπεὶ ὁμοίως οἱ λόγοι ἀληθεῖς, ὡς καὶ καὶ
 τὰ ἀπρόσβλητα· δὴλον ὅτι ὁπόσα ἕτως ἔχει,
 ὡς ὁπότερ' ἔτυχε, ἔτι τῶν αἰτιῶν ἐνδέχεται,
 ἀνάγκη ὁμοίως ἔχει καὶ πλὴν αἰτιῶν. ὅθεν
 συμβαίνει ὅτι τοῖς μὴ αἰεὶ οὖσιν, ἢ μὴ αἰεὶ
 μὴ ἔσι. τούτων γὰρ ἀνάγκη μὲν γάτερον μῶλλον
 τῆς ἀντιφάσεως ἀληθῆς εἶ) ἢ ψευδῆς, ἔτι μὲν
 τοῖς τῶν, ἢ τῶν, ἀλλ' ὁπότερ' ἔτυχε· ἔτι μᾶλ-
 λον μὲν ἀληθῆ πλὴν ἑτέρον, ἔτι μὲν τοῖς ἢ δὴ ἀλη-
 θῆ, ἢ ψευδῆ· ὡς δὴλον ὅτι οἷ) ἀνάγκη, πά-
 σης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τῶν ἀντικειμέ-
 νων, πλὴν μὲν, ἀληθῆ, πλὴν δὲ ψευδῆ εἶ). ἔτι γὰρ,
 ὡς καὶ ὅτι τῶν ὄντων, ἕτως ἔχει καὶ ὅτι τῶν μὴ
 ὄντων μὲν, δυνάτων δὲ εἶ), ἢ μὴ εἶ). ἀλλ'
 ὡς καὶ εἴρηται.

10 Ergo si hæc sunt, impossibilia: (vi-
 demus enim esse rerum futurarum prin-
 cipium, & ex eo quod consultamus, & ex
 eo quod agimus aliquid: & omnino in iis
 quæ non semper sunt actu, videmus æquè
 esse potestatem ut sint & ut non sint: in
 quibus utrumque evenire potest: nimi-
 rum tam esse, quàm non esse: proinde &
 fieri, & non fieri. multaque nobis mani-
 festa sunt, ita se habentia: Vtputà hæc ve-
 stis potest discindi, nec discindetur, sed
 prius atteretur. itidemque potest non
 discindi: neque enim prius attrita fuisset,
 nisi potuisset non discindi. quare etiam
 in aliis generationibus idem dicendum est,
 quæcumque dicuntur secundum eiuſ-
 modi potestatem.) 11 Perspicuū igitur est,
 nec esse nec fieri omnia ex necessitate: sed
 alia quidem utrouis modo contingere,
 nec magis affirmationem esse veram
 quàm negationem: alia verò esse, in quibus
 alterum magis & plerumque fit: sed ta-
 men accidit etiam, ut alterum fiat, alte-
 rum minimè.

12 Ergo quod est, necesse est esse quan-
 do est: & quod non est, necesse est non esse
 quando non est. verum nec necesse est ef-
 se quicquid est: nec necesse est non esse
 quicquid non est: quoniam, quicquid est,
 esse ex necessitate quando est, non idem
 valet quod, simpliciter esse ex necessita-
 te. idem dicendum est de eo quod non
 est.

13 Eadem est ratio contradictionis.
 quidvis enim esse aut non esse, & fore aut
 non fore, necesse est: non tamen separa-
 tim dicendum est, alterum necessarium:
 verbi gratia: necesse est, cras fore vel
 non fore bellum nauale: non est autem
 necesse, cras fieri bellum nauale: nec ne-
 cesse est, cras non fieri; sed necesse est fie-
 ri aut non fieri.

14 Quare cum orationes similiter ve-
 ræ sint atque res; manifestum est, in iis
 quæ ita se habent, ut utrolibet modo cōtin-
 gāt, & contraria evenire possint, necesse
 esse ut similiter sese habeat contradictio:
 quod quidē in iis accidit, quæ nō semper
 sunt, vel non semper non sunt. ex his e-
 nim necesse est alteram partem contradi-
 ctionis esse veram vel falsam: non tamen
 hoc, vel illud, sed utrumvis, & magis qui-
 dem esse veram alteram partem, non ta-
 men esse iam veram, aut falsam. Itaque
 manifestum est, non necesse esse ut omnis
 affirmationis & negationis quæ sibi inui-
 cem opponuntur, altera sit vera, altera fal-
 sa: non enim ut in iis quæ sunt, sic res se ha-
 bet etiam in iis quæ non sunt, possuntque
 esse vel non esse: sed quemadmodum di-
 ctum est.

De enun-

De enunciationibus secundi vel tertii adiacentis , finitis aut infinitis.

Cap. X.

1 ¶ De enunciationibus secundi adiacentis. Diuisio. 2. Tacita obiecti is solutio. 3. Series. 4 ¶ De enunciationibus tertij adiacentis, quæ habent subiectum finitum: 5 & vel sunt indefinitæ, 6 vel definitæ. 7 Epilogus. 8 De enunciationibus tertij adiacentis, quæ habent subiectum infinitum. 9 ¶ Hypothœsia. Non esse plures dictis oppositionibus. 10 Enunciationes non habentes idem subiectum, non posse inter se comparari. 11. De verbis adiectiuis. 12 De ratione efficiendi subiectum infinitum. 13 Collatio enunciationum tertij adiacentis ex subiecto finito & attributo infinito cum enunciationibus finitis contrariis, vel subcontrariis. 14 An valeat consecutio à negatione finita ad affirmationem ex attributo infinito. 15 Subiectum vel attributum infinitum, non esse negationem. 16. Quæ infinita cum finitis conferri possint. 17. De nominibus & verbis transpositis.

Q Voniã autem affirmatio significat aliquid de aliquo: atque hoc est vel nomen, vel innominatum: vnum autem esse oportet, & de vno, quod est in affirmatione: (quid autem sit nomen, & quid innominatum, dictum est antea: etenim Non homo, non voco nomen, sed infinitum nomen: nam vnam rem quodammodo significat nomen infinitum: quemadmodum Non valet, non appello verbum, sed infinitum verbum:) erit igitur omnis affirmatio & negatio vel ex nomine & verbo, vel ex infinito nomine & verbo.

2. At sine verbo nulla est affirmatio, nec negatio. nam Est, vel Erit, vel Erat, vel Fit, & cetera eiusmodi, sunt verba, ut ex iis constat quæ supra posita fuerunt: quoniam ad significant tempus.

3 Quocirca erit prima affirmatio & negatio, est homo, non est homo: deinde, est non homo, non est non homo. rursus, est omnis homo, non est omnis homo: est omnis non homo, non est omnis non homo. & in extrinsecus temporibus eadem est ratio. 4 Cùm autem verbum EST, tertium in super attribuitur, iam dupliciter dicuntur oppositiones.

5 Verbi gratiã, est iustus homo: illud EST, dico tertium componi, (seu nomen seu verbum appelletur,) in hac affirmatione. Idcirco quatuor hæc erunt: quorum duo ad affirmationem & negationem se habent secundum consecutionis ordinem, ut priuationes, duo verò minimè. Hoc dico: quia verbum EST, aut iusto adicietur, aut non iusto: quare etiam negatio. quatuor igitur erunt. Intelligimus autem quod dictum est, ex infra scriptis: Est iustus homo: huius negatio, non est iustus homo. est non iustus homo: huius negatio, non est non iustus homo. nam hic verbum EST, & NON EST, iusto & non iusto adiciuntur. Hæc igitur, ut in Analyticis dictum est, ita disposita sunt.

Tom. I.

Α Επειδὴ δὲ ἔστι κατὰ τίνος ἢ κατὰ φασίς σημαίνουσα. τὸ γὰρ δὲ ἔστιν ἢ ὄνομα, ἢ τὸ αἰώνιον. ἐν δὲ δεῖ εἶναι, καὶ κατὰ ἑνὸς ὅτι ἐν τῇ καταφάσει. (τί δὲ ὄνομα, εἶρηται, καὶ τὴν αἰώνιον, πλεονεχθῆναι. ὅτι γὰρ οὐκ ἀνθρώπος, ὄνομα μὲν οὐ λέγω, ἀλλ' ἀόριστον ὄνομα. ἐν γὰρ πως σημαίνει τὸ ἀόριστον ὄνομα. ὡς πρὸς καὶ τὸ ἔχον ὑπαίφιν, ἔρημα, ἀλλ' ἀόριστον ῥῆμα.) ἔσται δὲ ἅπαντα κατὰ φασίς ἢ ἀπόφασίς, ἢ ἕξ ὀνόματος καὶ ῥήματος, ἢ ἕξ ἀόριστου ὀνόματος καὶ ῥήματος. 2 Ἀνθὶ τῷ ῥήματος ὁ δὲ μία κατὰ φασίς, ὁ δὲ ἀπόφασίς. ὅτι γὰρ ἔστιν, ἢ ἔσται, ἢ ἦν, ἢ ἦν, ἢ ὅσα ἄλλα ποιαῦτα, ῥήματα ἐκ τῶν κειμένων ἔστι. πλεονεχθῆναι γὰρ ἕξ ὄνονον. 3 Ὡς πρὸς τῆς ἔσται κατὰ φασίς καὶ ἀπόφασίς, ἔστι ἀνθρώπος, οὐκ ἔστι ἀνθρώπος. εἴτα, ἔστι οὐκ ἀνθρώπος, οὐκ ἔστι οὐκ ἀνθρώπος. πάλιν, ἔστι πᾶς ἀνθρώπος, οὐκ ἔστι πᾶς ἀνθρώπος. ἔστι πᾶς οὐκ ἀνθρώπος, οὐκ ἔστι πᾶς οὐκ ἀνθρώπος: καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῶν δὲ ἕξ ὄνονον, ὁ αὐτὸς λόγος ἔστιν. 4 Ὅτι δὲ ἔστι, τείτον πλεονεχθῆναι, ἢ δὴ διχῶς λέγεται αἰτιώσεως. 5 Λέγω δὲ, ὅτι, ἔστι διχῶς ἀνθρώπος, ὅτι ἔστι, τείτον φημὶ συγκεῖσθαι, ὄνομα ἢ ῥῆμα, ἐν τῇ καταφάσει. ὡς τε ἀπὸ τῶν τέτταρα ταῦτα ἔσται. ὦν τὰ μὲν δύο, πρὸς πλεονεχθῆναι καὶ ἀπόφασιν ἕξ καὶ τὸ συγκεῖσθαι, ὡς αἰτιώσεως. τὰ δὲ δύο, ἔ. λέγω δὲ, ὅτι ἔστι, ἢ τῶν διχῶς πλεονεχθῆναι, ἢ τῶν διχῶς. ὡς τε ἢ ἀπόφασίς. τέτταρα οὖν ἔσται. νοῦν δὲ τὸ λεγόμενον, ἐκ τῶν ἀπογεγραμμένων. ἔστι διχῶς ἀνθρώπος. τούτου ἀπόφασίς, οὐκ ἔστι διχῶς ἀνθρώπος. ἔστι δὲ διχῶς ἀνθρώπος. τούτου ἀπόφασίς, οὐκ ἔστι δὲ διχῶς ἀνθρώπος. ὅτι γὰρ ἔστιν, ἐν τῶν, καὶ τὸ οὐκ ἔστι, τῶν διχῶς ἢ τῶν διχῶς πλεονεχθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν, ὡς πρὸς ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἶρηται, ἔτω τέτακται.

* Plerique codices, ait Ammonius, habent, ἢ τῶν ἀνθρώπων πλεονεχθῆναι ἢ τῶν οὐκ ἀνθρώπων. sic, erit πᾶς ἀνθρώπος non pro subiecto accipiendum: sed pro attributo, ut cum dicimus, ἢ καὶ λίας ἀνθρώπος ἔστι. hæc lectionem mutauit primus Alexander defensam à Porphyrio, Hermino, boetho, que vide. x. πλεονεχθῆναι. Priorū lib. i. c. vlt.

F

6 Ομοίως δὲ ἔξῃ, καὶ καθόλου τῷ ὀνόμα-
 τος ἢ ἢ κατὰ φασιν· οἷον πᾶς ἔστιν ἀνθρώπος δι-
 κσιμος· ἀπόφασιν τούτου, ἢ πᾶς ἔστιν ἀνθρώπος
 δίκσιμος. πᾶς ἔστιν ἀνθρώπος ἢ δίκσιμος, οὐ πᾶς
 ἔστιν ἀνθρώπος ἢ δίκσιμος. πλὴν ἔχῃ ὁμοίως τῶν
 καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ αἰδέχεται σίμω αληθῶς· ἐν δὲ
 χῶμα δὲ ποτε. 7 Αὐτὰ μὲν οὖν, δύο ἀντί-
 κεινῶν ἀλλήλων. 8 Ἀλλὰ δὲ δύο πρὸς τὸ
 ὅτι ἀνθρώπος, ὡς ἀποκείμενον τι πρὸς τῶν
 ἑν· οἷον, ἔστι δίκσιμος ὅτι ἀνθρώπος, ἔκ ἔστι δι-
 κσιμος ἔκ ἀνθρώπου· ἔστιν ἢ δίκσιμος ἔκ ἀνθρώ-
 πος, ἔκ ἔστιν ἢ δίκσιμος ἔκ ἀνθρώπου.

9 Πλείους δὲ τούτων ἔκ εἰσὶν ἀντιθέσεις.

10 Αὐτὰ δὲ χρεῖς ἐκείνων, αὐτὰ κατ' αὐτὰς
 ἔσονται, ὡς ὀνόματι τῶν ἔκ ἀνθρώπου, πρὸς
 χρεῶμεναι.

11 Εφ' ὅσων δὲ τὸ ἔστι, μὴ ἀρ-
 μώθησι, οἷον * ἔστι τῶν ὑγαινῶν καὶ βαδίξιν, ἔστι
 τούτων τὸ αὐτὸ ποιῆ ἔτιω ὑγαινῶν, ὡς αὐτὸ εἶ τὸ
 ἔστι πρὸς ἡσίο· οἷον, ὑγαινῶν πᾶς ἀνθρώπου,
 ἔχῃ ὑγαινῶν πᾶς ἀνθρώπου, ὑγαινῶν πᾶς ἔκ
 ἀνθρώπου, ἔχῃ ὑγαινῶν πᾶς ἔκ ἀνθρώπου.

12 Οὐ γὰρ ἔστι τὸ ἢ πᾶς ἀνθρώπου, λεκ-
 τεόν· ἀλλὰ τὸ ἢ, πλὴν ἀπόφασιν * τῶν ἀνθρώ-
 πων πρὸς ἀπὸ τῶν * τὸ γὰρ πᾶς, ἢ τὸ καθόλου
 σημαίνει, ἀλλ' ὅτι καθόλου. δῆλον δὲ ἔκ τῶ-
 δε, ὑγαινῶν ἀνθρώπου, ἔχῃ ὑγαινῶν ἀνθρώ-
 πος· ὑγαινῶν ἔκ ἀνθρώπου, ἔχῃ ὑγαινῶν ἔκ
 ἀνθρώπου. ταῦτα γὰρ ἐκείνων ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, τῶν
 μὴ καθόλου εἶναι. ὡς τὸ πᾶς, ἢ τὸ μηδεὶς, οὐ-
 δὲν δῆλο πρὸς σημαίνει, ἢ ὅτι καθόλου τῶν ὀνό-
 ματος * ἢ κατὰ φασιν ἢ ἀπόφασιν. τὰ οὖν
 δῆλα τὰ αὐτὰ δὲ πρὸς ἡσίο.

13 Ἐπεὶ δὲ ἐναντία ἀπόφασιν ἔστι τῆ, ἀπὸ μ
 ἔστι ζῶον δίκσιμον, ἢ σημαίνουσα, ὅτι ὅθεν ἔστι
 ζῶον δίκσιμον· αὐτὰ μὲν φανερόν ὅτι ὅθεν ποτε
 ἔσονται, ἔτε δῆλῶς ἀμα, ἔτε ἔπι τῶ αὐτῶ· αἱ
 δὲ ἀντικείμενα ταῦτα, ἔσονται ποτε· οἷον, οὐ
 πᾶν ἔστι ζῶον δίκσιμον, καὶ ἔστι ἢ ζῶον δίκσιμον.
 Ακολουθοῦσι ἢ καὶ αὐτὰ, τῆ μὲν, πᾶς ἀνθρώπου
 ἢ δίκσιμος ἔστιν, ἢ, ὅθεν ἔστιν ἀνθρώπου δίκσιμος·
 τῆ δὲ, ἔστιν ἢ πᾶς ἀνθρώπου ἢ δίκσιμος, ἢ ἀντι-
 κειμένη, ὅτι ἔστι τις ἀνθρώπου δίκσιμος· ἀνάγκη
 γὰρ εἶναι ἢνα.

14 Φανερόν δὲ, ὅτι ἔστι ἔπι μὲν τῶν κατ' ἑκα-
 στα, εἰ ἀληθῆς ἐρωτηθέντα ἀποφῆσαι, ὅτι κα-
 ταφῆσαι, ἀληθῆς· οἷον, ἀρετὴ γὰρ Σωκράτους σοφός;
 ἢ Σωκράτους ἀρετὴ ἢ σοφός· ἔπι δὲ τῶν καθόλου,
 ἔκ ἀληθῆς ἢ ὁμοίως λεγόμενα· ἀληθῆς δὲ ἢ
 ἀπόφασιν· οἷον, ἀρετὴ γὰρ πᾶς ἀνθρώπου σο-
 φός; οὐ· πᾶς ἀρετὴ ἀνθρώπου οὐ σοφός.

χ. ἔπι τῶ ὑ-
 γαινῶν ἢ βα-
 δίξιν,

γρ. τῶ ἀν-
 θρώπου.
 γρ. πᾶς ἔστι
 ἀνθρώπου ἢ
 δίκσιμος.

γρ. ἢ κατὰ-
 φασιν ἢ ἀπό-
 φασιν.

A 6. Similis erit ratio, si nominis uniuersaliter accepti sit affirmatio. ut omnis est homo iustus: huius negatio, non omnis est homo iustus: omnis est homo non iustus, non omnis est homo non iustus. praeterquam quod non similiter contingit veras simul esse, quae ex diametro opponuntur; sed contingit aliquando.

7 Haec igitur, binae inter se opponuntur.

8 Aliae autem, similiter binae inter se opponuntur, quae pertinent ad non homo, tamquam ad subiectum quoddam additum. ut, est iustus non homo, non est iustus non homo: est non iustus non homo, non est non iustus non homo.

9 His autem non sunt plures oppositiones.

10. Sed haec seorsum ab illis erunt ipsae per se, utpote quae utuntur nomine, Non homo.

11. In quibus autem verbum EST non accommodatur, ut in verbis VALERE & AMBULARE: in his idem efficit ita positum, ac si verbum EST adiunctum esset: veluti, valet omnis homo, non valet omnis homo; valet omnis non homo, non valet omnis non homo.

12 Non est enim dicendum, Non omnis homo: sed illa negatio NON, homini adiungi debet. etenim OMNIS, non significat rem uniuersalem, sed ostendit rem accipi uniuersaliter. Quod hinc perspicuum fit: valet homo, non valet homo: valet non homo, non valet non homo. haec enim ab illis differunt, quia non sunt uniuersaliter accepta. Quare OMNIS, vel NULLUS, nihil aliud adsignificat, quam affirmationem vel negationem esse de nomine uniuersaliter accepto. Cetera igitur eadem apponere oportet.

13 Quia verò huic affirmationi, Omne est animal iustum, contraria est negatio significans, nullum animal esse iustum: has perspicuum est nunquam fore simul veras, nec in eodem: his verò oppositae, erunt aliquando simul verae: ut, non omne est animal iustum, & est aliquod animal iustum. Sequuntur autem haec: illam quidem, Omnis homo non iustus est, haec, Nullus est homo iustus; hanc verò, Est non omnis homo non iustus, sequitur opposita, nempe, Est aliquis homo iustus: necesse est enim esse aliquem.

14 Perspicuum autem est, in singularibus si interrogatus verè negat, verè etiam affirmari: velut, Est ne Socrates sapiens? non. Socrates igitur est non sapiens. In uniuersalibus autem non est vera affirmatio, quae similiter dicitur: vera autem est negatio: ut, Est ne omnis homo sapiens? non. ergo omnis homo est non sapiens.

P

C

D

E

2 Εἰ δὴν ἢ ἐρώτησις ἢ ἀφλεκτική, ἀποκρί- A
 σῶς ἔστιν αἴτισις, ἢ τῆς παρτάσεως, ἢ πατε-
 ρου μέρει τῆς ἀντιφάσεως· ἢ δὲ παρτάσις, ἀν-
 τιφάσεως ἔστι μίαν μόνον· οὐκ αὖ εἶναι ἀποκρί-
 σις μία παρτάσις αὐτῶν· ὅθεν γὰρ ἢ ἐρώτησις μία,
 ὅθεν ἔδμ' ἢ ἀληθῆς· εἴρηται δὲ ὡς τοῖς Τοπι-
 κοῖς περὶ αὐτῶν. 3 Ἀμα δὲ δῆλον, ὅτι ὅθεν
 ὅ πᾶσι, ἐρώτησις ἔστι ἀφλεκτική. δεῖ γὰρ δε-
 δῶσθαι ὅτι τῆς ἐρωτήσεως ἐλέσθαι, ὁπότερον
 βέλτερον τῆς ἀντιφάσεως μόνον ἀποφύλασθαι.
 ἀλλὰ δεῖ τὴν ἐρωτῶντα παρτάσθαι, ὁπότε-
 ρον τὸ δὲ ἔστιν ὁ ἀνθρώπος, ἢ ἕτερον.

4 Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν, κατηγορεῖται σὺν τῆ με-
 να, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ κατηγορημα γίνεσθαι, τῶν χω-
 εῖς κατηγορημάτων· τὰ δὲ, ὅ· τίς ἢ ἀφφο-
 ρῆς· καὶ γὰρ τὸ ἀνθρώπου ἀληθῆς εἰπεῖν, καὶ χω-
 εῖς ζῶον, καὶ χωεῖς δίπουν, καὶ αὐτὰ ὡς ἐν
 καὶ ἀνθρώπον, καὶ λευκόν, καὶ αὐτὰ, ὡς ἐν· ἀλλ'
 ἔχει, εἰ σκυτεῖς, ἔ ἀγαθός, καὶ σκυτεῖς ἀγαθός.

5 Εἰ γὰρ, ὅτι ἐκάτερον ἀληθῆς, εἶ) δεῖ καὶ ὅ
 σὺν ἀμφω, * πολλά καὶ ἀτοπα ἔσθαι. καὶ γὰρ τῶ
 ἀνθρώπου ἔ ὅ ἀνθρώπος ἀληθῆς, καὶ ὅ λευ-
 κόν· ὡς καὶ ὅ ἀπὸ μ. πάλιν, εἰ τὸ λευκόν αὐτῷ,
 καὶ τὸ ἀπὸ μ. ὡς ἔσθαι ἀνθρώπος λευκός, λευ-
 κός. καὶ τῶτο εἰς ἀπειρον. καὶ πάλιν, μουσικός,
 λευκός, βαδίζων· καὶ αὐτὰ πολλάκις * πε-
 πλεγμένα εἰς ἀπειρον. ἐπὶ, εἰ ὁ Σωκράτης, Σω-
 κράτης, καὶ ἄνθρωπος· καὶ, Σωκράτης Σωκρά-
 τῆς ἄνθρωπος. ἔ εἰ ἄνθρωπος, καὶ δίπους· καὶ
 ἀνθρώπος δίπους· ὅτι μὲν οὖν εἰ τίς ἀπλῶς
 φησὶ τὰς συμπλοκὰς γίνεσθαι, πολλά συμ-
 βαίνει λέγειν ἀτοπα, δῆλον.

6 Ὅπως δὲ ἴστέον, λέγω μὲν νῦν. τῶ δὲ κα-
 τηγορημάτων, καὶ ἐφ' οἷς κατηγορεῖσθαι συμ-
 βαίνει, ὅσα μὲν λέγεται καὶ συμβεβηκός ἢ καὶ
 τῶ αὐτῷ, ἢ πατέρου καὶ πατέρου, αὐτὰ οὐκ ἔσθαι
 ἐν· οἷ, ἀνθρώπος λευκός ἔστι, ἔ μουσικός· ἀλλ'
 ἔχεν τὸ λευκόν, καὶ τὸ μουσικόν· συμβεβηκότε γὰρ
 ἀμφω τῶ αὐτῷ. ἔ εἰ τὸ λευκόν, μουσικόν ἀ-
 ληθῆς εἰπεῖν, ὅμως οὐκ ἔσθαι τὸ μουσικόν λευκόν,
 ἐν τί· καὶ συμβεβηκός γὰρ τὸ λευκόν, μουσικόν·
 ὡς οὐκ ἔσθαι τὸ λευκόν μουσικόν, ἐν τί. δεῖ οὖν
 ὁ σκυτὸς ἀγαθός ἀπλῶς· ἀλλὰ ζῶον δίπουν·
 ἔ γὰρ καὶ συμβεβηκός.

7 Ἐπὶ, ἔδ' ὅσα ἐνυπὸ καὶ ἐν τῶ ἑτέρῳ· δεῖ
 οὔτε τὸ λευκόν πολλάκις· ἔτε ὁ ἀνθρώπος,
 ἀνθρώπος, ζῶον ἔστιν, ἢ δίπουν· ἐνυπὸ καὶ
 γὰρ ὡς τῶ ἀνθρώπου τὸ ζῶον καὶ τὸ δί-
 πουν.

γρ. πῶμα
τὸ ε.

κ. συμπε-
πιχμία.

2. Ergo si interrogatio dialectica, est
 petitio responsionis, nempe vel proposi-
 tionis, vel alterius partis contradictionis;
 propositio autem est unius contradic-
 tionis pars; profecto ad hæc non potest esse v-
 na responsio; quia non est una interroga-
 tio, ne quidem si vera sit. Sed de his di-
 ctum est in Topicis.

3. Simul etiam constat, interrogationem,
 Quid est, non esse dialecticam: quoniam
 oportet ex interrogatione concedi ele-
 ctionem, utram velit contradictionis par-
 tem enunciandi: sed opus est, ut interro-
 gans prius definiat, mox interroget, utrum
 homo sit hoc, an non hoc.

4. Quia verò eorum quæ separatim at-
 tribuuntur, alia etiam attribuuntur com-
 posita, adeo ut unum fiat totum illud at-
 tributum, alia verò minimè; quænam est
 differentia? Nam de homine verè dicitur
 & separatim animal, & separatim bipes:
 & hæc ut unum; nec non hominem, & al-
 bum: & hæc ut unum. at si futor est, & bo-
 nus, non propterea est etiam futor bonus.

5 Si enim quia utrumque separatim est
 verum, oportet etiam utraque simul vera
 esse; multa eaq; absurda erunt. Nā de ho-
 mine aliquo & homo verè dicitur, & al-
 bum: quare etiam totum. rursus si idem
 est album, etiam totum: quare etiam homo
 albus, albus. atque hoc in infinitum. rur-
 susque musicus, albus, ambulans. & hæc
 sæpius coniuncta in infinitum. Præterea
 si Socrates est Socrates, & homo: etiam
 Socrates est Socrates homo. & si est ho-
 mo, ac bipes; etiam est homo bipes Si quis
 igitur simpliciter dicat coniunctiones fie-
 ri, manifestum est euenire ut multa absur-
 da dicantur.

6 Quomodo autem ponere oporteat,
 nunc dicamus. Ergo attributorum, & eo-
 rum quibus attribui contingit quæcum-
 que ex accidente dicuntur vel de eodem,
 vel alterum de altero, hæc non erunt v-
 num. ut homo, albus est, & musicus: sed
 album & musicum non est unum: utraque
 enim sunt eidem accidentia. & quamvis
 album verè dicatur musicum, tamen mu-
 sicum album non erit unum quiddam:
 quoniam ex accidente album est musi-
 cum: quare album musicum non erit v-
 num quiddam. Idcirco nec si futor sit &
 bonus, simpliciter futor bonus dicitur. sed
 si est animal & bipes, rectè dicitur animal
 bipes: quia non ex accidente hæc attri-
 buuntur.

7 Præterea adiungi non debent, quæ-
 cumque insunt in altero. proinde nec al-
 bum sæpius dicendum: nec homo quisquam
 est homo animal, vel homo bipes. insunt
 enim in homine animal & bipes.

B

C

D

E

8. Verè autem de aliquo dicitur etiam simpliciter: ut quendam hominem, esse hominem: aut quendam album hominem, esse hominem album. at non semper.

9 Sed cum in adiuncto est aliquid repugnans ex quo sequitur contradictio, tunc non verum, sed falsum est: ut si mortuus homo, dicatur esse homo. Cum autem non inest aliquid repugnans, tunc verum est.

10. An quando repugnans inest, nunquam est verum? cum autem non inest, non semper est verum? velut Homerus est aliquid, ut poeta. ergo estne? an non est? quoniam ex accidente illud est attribuitur Homero. nam quia est poeta, non per se attribuitur Homero illud est.

11 Quocirca in quibus attributionibus neque repugnantia inest, si definitiones pro nominibus dicantur; & per se attribuitur, non ex accidente; in his quod est tale aliquid, verè dicitur etiam simpliciter tale. Sed non ens, quia est opinabile, non propterea verè dicitur esse ens quidam: siquidem haud opinamur ipsum esse, sed non esse.

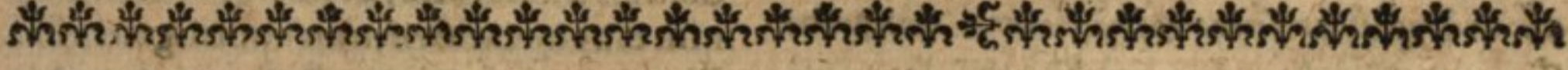
A 8 Αληθές δέ 'έστιν εἰπεῖν καὶ τὸ τίνας, καὶ ἀπλῶς· οἷον, τὸν τίνα ἀνδραπονον, ἀνδραπονον ἢ τὸν τίνα λευκὸν ἀνδραπονον, ἀνδραπονον λευκὸν· ὅτι αἰεὶ δέ· 9 Αλλ' ὅταν μὲν εἰ τι παρρησιαζόμενον, τῶν ἀντικειμένων τι ἐνυπέρχη, ὡς ἐπεὶ ἀντίφασις, ὅτι ἀληθές, ἀλλὰ ψεύδους· οἷον, τὸ τεθνεώτα ἀνδραπονον, ἀνδραπονον εἰπεῖν. ὅταν δέ μὴ ἐνυπέρχη, ἀληθές· 10 Η' ὅταν μὲν ἐνυπέρχη, αἰεὶ ἔκ δὴ γὰρ· ὅταν δέ μὴ ἐνυπέρχη, ἔκ αἰεὶ δὴ γὰρ; ὡς παρ, Ομηρός 'έστι τίς, οἷον ποιητής. ἀρα οὖν καὶ ἔστιν; ἢ ἔκ; καὶ συμβεβηκός γὰρ κατηγορεῖται ὅτι ἔστι, * τὸ Ομήρου· οὐ γὰρ ποιη- τὴ καὶ ὅμοιο.

11 Ωσεὶ ἐν ὅσας κατηγορίας μὴτε ἐν ἀντιότις ἔνεστιν, ἐὰν λόγῳ ἀντ' ὀνομάτων λέγῃται, καὶ κατὰ αὐτὰ κατηγορεῖται, καὶ μὴ καὶ συμβεβηκός, ὅτι τούτων ὅτι, καὶ ἀπλῶς δὴ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν. Τὸ δέ μὴ οἶν, ὅτι δοξασὸν, ἔκ δὴ γὰρ εἰπεῖν ὅτι πῶς· δοξασὸν γὰρ αὐτὸ ὅτι ἔστιν, ἔκ ὅτι ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἔκ ἔστι.

B τῆς ὅτι, ἀλλ' ἔκ κατὰ αὐτὸ, κατηγορεῖται τὸ Ομήρου ὅτι ἔστιν.

11 Ωσεὶ ἐν ὅσας κατηγορίας μὴτε ἐν ἀντιότις ἔνεστιν, ἐὰν λόγῳ ἀντ' ὀνομάτων λέγῃται, καὶ κατὰ αὐτὰ κατηγορεῖται, καὶ μὴ καὶ συμβεβηκός, ὅτι τούτων ὅτι, καὶ ἀπλῶς δὴ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν. Τὸ δέ μὴ οἶν, ὅτι δοξασὸν, ἔκ δὴ γὰρ εἰπεῖν ὅτι πῶς· δοξασὸν γὰρ αὐτὸ ὅτι ἔστιν, ἔκ ὅτι ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἔκ ἔστι.

11 Ωσεὶ ἐν ὅσας κατηγορίας μὴτε ἐν ἀντιότις ἔνεστιν, ἐὰν λόγῳ ἀντ' ὀνομάτων λέγῃται, καὶ κατὰ αὐτὰ κατηγορεῖται, καὶ μὴ καὶ συμβεβηκός, ὅτι τούτων ὅτι, καὶ ἀπλῶς δὴ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν. Τὸ δέ μὴ οἶν, ὅτι δοξασὸν, ἔκ δὴ γὰρ εἰπεῖν ὅτι πῶς· δοξασὸν γὰρ αὐτὸ ὅτι ἔστιν, ἔκ ὅτι ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἔκ ἔστι.

DE ENUNCIATIONIBVS MODIFICATIS.

TRACTATUS V.

De oppositione enunciationum modificatarum.

Cap. XII.

1 Propositio. 2 False oppositionis confirmatio. 3 Eiusdem confutatio syllogismo categorico, 4 & disiunctiuo. 5 Retorsio argumenti pro falsa oppositione adducti. 6 Enumeratio singularum oppositionum de possibili, 7 de necessario, 8 & de impossibili. 9 Epilogus.

His determinatis, considerandum est, quonam modo inter se affecta sint affirmationes & negationes eius quod possibile est esse, & non possibile: item contingens, & non contingens: necnon de impossibili, & de necessario: habet enim haec consideratio dubitationes quasdam. 2 Nam si ex connexis haec contradictiones sibi inuicem opponuntur, quae secundum verbum Esse, & Non esse, disponuntur; (ut huius, esse hominem, negatio est haec, non esse hominem; non illa, esse non hominem; & huius, esse album hominem, haec non esse album hominem: non illa, esse non album hominem: quia si de omni re affirmatio vel negatio vera est; verè dicitur, lignum esse non album hominem:) quod si hoc ita se habet; & in quibus verbum Esse, non adiicitur, idem efficiet aliud verbum, quod loco verbi Esse dicitur: Tom. I.

C Tούτων ἡ διωρισμένων, σχεπέον ὅπως ἔχουσι αἱ καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις παρὰ ἀλλήλας, αἱ τὸ διωατὸν εἶναι καὶ μὴ διωατὸν, καὶ ἐνδεχόμενον, καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, ἔπειτα τὸ ἀδιωατὸν τε καὶ ἀναγκαῖον. ἔκ γὰρ ἀπορίας τινάς.

2 Εἰ γὰρ τῶν συμπλεκόμενων, αὐτὰ ἀλλήλας ἀντίκεινται αἱ ἀντιφάσεις, ὅσα καὶ ὅτι καὶ μὴ εἶναι πάντων (οἷον τὸ, εἶναι ἀνδραπονον, ἀποφάσις, ὅτι μὴ εἶναι ἀνδραπονον, ἔπειτα, εἶναι μὴ ἀνδραπονον· καὶ τὸ, εἶναι λευκὸν ἀνδραπονον, τὸ, μὴ εἶναι λευκὸν ἀνδραπονον, ἀλλ' οὐ τὸ, εἶναι μὴ λευκὸν ἀνδραπονον· εἰ γὰρ καὶ πᾶσι καὶ κατὰ φάσις ἢ καὶ ἀποφάσις, τὸ ζύλον ἔστι ἀληθές εἰπεῖν εἶναι μὴ λευκὸν ἀνδραπονον) εἰ δέ τὸ οὕτως, καὶ ὅσοις τὸ εἶναι μὴ παρρησιαζόμενον, τὸ αὐτὸ ποιήσει τὸ ἀντὶ τῶ εἶναι λεγόμενον. F iij

(οἷ) τῷ ἀνθρώπῳ βαδίζει, ὅ, βαδίζει οὐκ
 ἀνθρώπος, ἀπόφασις ἔστι, ἀλλὰ ὅ, ὅ βαδίζει
 ἀνθρώπος· ὅθεν γὰρ ἀμφότεροι εἰπεῖν, ἀνθρώ-
 πον βαδίζειν, ἢ ἀνθρώπον βαδίζοντα εἶναι) ὡς
 εἰ ἔτι πῶς περὶ ταχὺ, καὶ τῷ, δυνατὸν εἶναι, ἀπό-
 φασις ἔστι, ὅ, δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλ' ὅ, μὴ
 δυνατὸν εἶναι). 3 Δοκεῖ δὲ ὅ αὐτὸ δύνασθαι
 καὶ εἶναι, καὶ μὴ εἶναι. πῶ γὰρ ὅ δυνατὸν τέμνε-
 σθαι ἢ βαδίζειν, καὶ μὴ τέμνεσθαι καὶ μὴ βαδι-
 ζεῖν δυνατὸν λόγος δὲ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτι δυνα-
 τὸν, οὐκ αἰεὶ ἐνεργεῖ· ὡς ἡ παρὰ τὸ εἶναι καὶ
 ἢ ἀπόφασις· δυνατὸν γὰρ εἶναι μὴ βαδίζειν ὅ βα-
 διζέμεν, καὶ μὴ ὁρᾶσθαι ὅ ὁρατὸν. ἀλλὰ μὴ
 ἀδύνατον εἶναι τῷ αὐτῷ ἀληθῶς εἶναι τὰς ἀπι-
 κειμένους φάσεις εἶναι ἀποφάσεις. οὐκ ἔστι τῷ, δυ-
 νατὸν εἶναι, ἀπόφασις ἔστι ὅ, δυνατὸν μὴ εἶναι.
 4 Συμβαίνει γὰρ ἐκ τούτων, ἢ ὅ αὐτὸ φάναι
 καὶ ἀποφάναι ἅμα καὶ τῷ αὐτῷ, ἢ μὴ καὶ ὅ
 εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὰ* παρὰ τὸ μέτρον, κατὰ φά-
 σεις ἡμέτερας ἀποφάσεις. εἰ οὖν ἐκ τούτου ἀδύ-
 νατον, τῷ το αὐτῷ εἶναι αἰρετόν. Ἔστιν ἔτι ἀπόφασις
 τῷ, δυνατὸν εἶναι, ὅ, μὴ δυνατὸν εἶναι· ἀλλ' ὅ
 ὅ δυνατὸν μὴ εἶναι. ὅ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ πάλιν
 τῷ ἐνδεχόμενον εἶναι· καὶ γὰρ τούτο ἀπόφασις
 ὅ, μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι. καὶ ὅτι τῷ ἄλλων καὶ
 ὁμοιοῦσιν· οἷ, ἀναγκασίαν τε καὶ ἀδύνατον.
 5 Γίνεται γὰρ ὡς παρ' ἐπ' ἐκείνων ὅ εἶναι εἶναι ὅ
 μὴ εἶναι, παρὰ τὸ εἶναι τὰ δὲ ὑποκείμενα παρὰ
 γαματα, ὅ μὴ, λυγρὸν, ὅ δὲ, ἀνθρώπος· οὐ-
 πως οὐ γὰρ, ὅ μὴ εἶναι, καὶ ὅ μὴ εἶναι, ὡς ὑ-
 ποκείμενον γὰρ· τὸ δὲ δύνασθαι, καὶ ἐνδεχε-
 σθαι, παρὰ τὸ εἶναι δὲ εἰζουσαι, ὡς παρ' ἐπ' ἐκεί-
 νων τὸ εἶναι, καὶ μὴ εἶναι, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψευ-
 δές, ὁμοίως αὐτῶν ὅτι τῷ εἶναι δυνατὸν καὶ εἶναι
 μὴ δυνατὸν.
 6 Τοῦ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀπόφασις, οὐ
 τὸ, ὅ δυνατὸν εἶναι, ἀλλὰ τὸ, ὅ δυνατὸν μὴ
 εἶναι· καὶ τῷ, δυνατὸν εἶναι, ὅ τὸ, δυνατὸν μὴ
 εἶναι, ἀλλὰ τὸ, μὴ δυνατὸν εἶναι. δὲ καὶ ἀ-
 κολουθεῖν δὲ δὲ εἶναι ἀλλήλων αἰ τῷ δυνατὸν
 εἶναι, καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ δυνατὸν
 εἶναι καὶ μὴ εἶναι· ὅ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων ἀλλήλων αἰ
 τῶν αὐτῶν, τὸ δυνατὸν εἶναι, καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι·
 ἀλλὰ τὸ δυνατὸν εἶναι, εἶναι μὴ δυνατὸν εἶναι, ὅ-
 δὲ ποτε ὅτι τῷ αὐτῷ ἅμα ἀληθῶς εἶναι· ἀπὸ τῶν
 γὰρ· ὅθεν γὰρ τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, καὶ οὐ δυ-
 νατὸν μὴ εἶναι, ὅθεν ποτε ἅμα ὅτι τῷ αὐτῷ ἀλη-
 θῶς εἶναι. 7 Ὁμοίως δὲ καὶ τῷ, ἀναγκασίον εἶναι,
 ἀπόφασις, ὅ τὸ ἀναγκασίον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ, μὴ
 ἀναγκασίον εἶναι· τῷ δὲ, ἀναγκασίον μὴ εἶναι, τῷ
 μὴ ἀναγκασίον μὴ εἶναι.

A (vt huius affirmationis, homo ambulat, non erit negatio hæc, ambulat non homo; sed hæc, non ambulat homo. nihil enim interest, vtrum dicatur hominem ambulare, an hominem ambulantem esse:) quare si ita se habet in omnibus: etiam huius, possibile esse, negatio erit hæc, possibile non esse; non hæc, non possibile esse. 3. Sed idem videtur posse esse, & non esse. quodcumque enim potest secari, aut ambulare; potest etiam non secari, & non ambulare; ratio est: quia quodcumque est ita possibile, non semper est actu. quapropter ei negatio quoque conueniet. nam potest etiam non ambulare, quod est aptum ad ambulandum: & non videri, quod est visibile: sed impossibile est, de eodem veras esse oppositas affirmationes & negationes. non igitur huius, possibile esse, negatio est hæc, possibile non esse.

4 Ex his enim que dicta sunt, sequitur, aut idem de eodem nos simul affirmare & negare, aut non secundum additamenta illa, Esse, & non esse, affirmationes ac negationes fieri; ergo si illud est impossibile, hoc sane est eligendum. Est igitur negatio, huius, possibile esse, hæc, non possibile esse, non illa, possibile non esse. Eadem est huius ratio, contingens esse: etenim eius negatio est, non contingens esse. Et in ceteris simili modo se res habet, velut in necessaria, & impossibili.

5 Vt enim in illis verba Esse & Non esse, sunt additamenta, album autem, & homo sunt res subiectæ: sic in his verbum Esse, & Non esse, pro subiecto habetur: posse autem & contingere, sunt additamenta: quæ quidem in his enunciationibus, esse possibile, & esse non possibile, ita determinant verum & falsum, vt in illis verbum Esse, & Non esse.

6 Huius autem, possibile non esse, negatio est, non hæc, non possibile esse; sed hæc, non possibile non esse; huius, possibile esse, non hæc, possibile non esse; sed hæc non possibile esse. Quocirca hæc mutuo se consequi videntur, possibile esse, &, possibile non esse: idem enim est possibile esse, & non esse: quoniam hæc non sunt sibi inuicem contradicentes, possibile esse, &, possibile non esse: sed hæc possibile esse, & non possibile esse, nunquam de eodem simul vera sunt; quoniam opponuntur: hæc quoque, possibile non esse, & non possibile non esse, nunquam simul de eodem vera sunt.

7 Similiter huius, necesse esse, negatio est, non hæc; necesse non esse, sed hæc, non necesse esse. huius autem, necesse non esse, negatio est hæc, non necesse non esse.

γρ. τὰ παρὰ τὸ μέτρον φάσεις εἶναι ἀποφάσεις.

Α Χ Η Μ Ι

E

I. mo T

8. Et huius, impossibile esse, non hæc, impossibile non esse; sed hæc, non impossibile esse: huius autem, impossibile non esse, hæc, non impossibile non esse. 9 Ac generaliter, ut dictum est, verba illa, Esse & Non esse, poni debent tamquam subiecta: hæc verò, affirmationem & negationem efficientia, ad verba illa, Esse & Non esse, adiungenda sunt. atque hæc habenda sunt pro oppositis affirmationibus & negationibus: possibile, non possibile: contingens, non contingens: impossibile, non impossibile: necesse, non necesse: verum, non verum.

8 Καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι, ἢ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι τὸ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἢ τὸ, ὅτι ἀδύνατον μὴ εἶναι. 9 Καὶ καθόλου δὲ, ὡς ἔφ' εἴρηται, τὸ μὴ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι, δεῖ τίθεναι ὡς τὰ ὑποκείμενα. κατὰ φασιν δὲ ἔ' ἀποφασιν. ταῦτα ποιοῦντα, ὡς τὸ εἶναι ἔ' μὴ εἶναι στυγαίτην. ἔ' ταῦτας οἰεῖσθαι ἢ εἶναι τὰς ἀπὸ τῆς φάσεως ἔ' ἀποφάσεως δυνάτων, ἢ δυνάτων ἐνδεχόμενον, ὅτι ἐνδεχόμενον ἀδύνατον, ὅτι ἀδύνατον ἀναγκάσιον, ὅτι ἀναγκάσιον ἀληθές, ὅτι ἀληθές.

De consecutione enunciationum modificatarum.

Cap. XIII.

1 ¶ Series secundum antiquos. 2 ¶ Disquisitio Aristotelis. De impossibili. 3 De necessario, quomodo, 4 & cur eo modo, 5 & quod non recte collocatum sit ab antiquis. 6 Quæ enunciatio de necessario in primo, & quæ in secundo ordine collocari debeat, tribus rationibus ostenditur: prima à sufficienti partium enumeratione: 7 secunda ab absurditate, in quam veteres inciderunt, vitata: 8 tertia ab analogia. 9 Dubitatio. 10. Solutio una, 11. atque altera. 12. Conclusio. 13. ¶ Ordo enunciationum in singulis ordinibus servandus proponitur, 14. & ratione confirmatur.

Consecutiones quoque pro ratione B sunt, si ita ponamus. Nam illa enunciationem, possibile esse, consequitur hæc, contingere esse, atque hæc cum illa reciprocatur, & hæc, non impossibile esse, & hæc, non necesse esse. Eam verò, possibile non esse, & contingens non esse, consequitur hæc, non necesse non esse, & non impossibile non esse. at illam, non possibile esse, & non contingens esse, hæc, necesse non esse, & impossibile esse. hanc autem, non possibile non esse, & non contingens non esse, hæc, necesse esse, & hæc, impossibile non esse. Quod autem dicimus, ex subiecta descriptione perspicitor.

ΚΑὶ αἱ ἀκολουθήσεως δὲ καὶ λόγον γίνονται, ἢ τὰ πῆρε μέθοις. τὰ μὲν γὰρ δυνάτων εἶναι, ἀκολουθεῖ τὸ ἐνδεχόμενον εἶναι, ἔ' τὸ ἐκείνω ἀντιτρέφει, ἢ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι, ἔ' τὸ μὴ ἀναγκάσιον εἶναι. τὰ δὲ, δυνάτων μὴ εἶναι, καὶ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, τὸ μὴ ἀναγκάσιον μὴ εἶναι, ἢ ὅτι ἀδύνατον μὴ εἶναι. τὰ δὲ μὴ δυνατὸν εἶναι, ἢ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι, τὸ ἀναγκάσιον μὴ εἶναι, καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι. τὰ δὲ μὴ δυνάτων μὴ εἶναι, ἔ' μὴ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, τὸ ἀναγκάσιον εἶναι, ἔ' τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι. θεωρεῖσθαι δὲ ἔ' τὸ ὑπογραφήσ * ὁ λέγεται.

- δυνάτων εἶναι.
- ἐνδεχόμενον εἶναι.
- ὅτι ἀδύνατον εἶναι.
- ὅτι ἀναγκάσιον εἶναι.

- οὐ δυνάτων εἶναι.
- ὅτι ἐνδεχόμενον εἶναι.
- ἀδύνατον εἶναι.
- ἀναγκάσιον μὴ εἶναι.

- δυνάτων μὴ εἶναι.
- ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.
- ὅτι ἀδύνατον μὴ εἶναι.
- ὅτι ἀναγκάσιον μὴ εἶναι.

- οὐ δυνάτων μὴ εἶναι.
- ἢ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι.
- ἀδύνατον μὴ εἶναι.
- ἀναγκάσιον εἶναι.

I. ORDO.

- 1 Possibile esse.
- 2 Contingens esse.
- 3 Non impossibile esse.
- 4 Non necesse esse.

II ORDO.

- 1 Possibile non esse.
- 2 Contingens non esse.
- 3 Non impossibile non esse.
- 4 Non necesse non esse.

III. ORDO.

- 1 Non possibile esse.
- 2 Non contingens esse.
- 3 Impossibile esse.
- 4 Necesse non esse.

IV. ORDO.

- 1 Non possibile non esse.
- 2 Non contingens non esse.
- 3 Impossibile non esse.
- 4 Necesse esse.

2 Τὸ μὲν οὖν ἀδύνατον, καὶ οὐκ ἀδύνατον, τὰ ἐνδεχόμενα, καὶ δυνατὰ, καὶ μὴ ἐνδεχόμενα, καὶ ἔδυνατὰ, ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφαστικῶς, ἀντετραμμένως δὲ τὰ μὲν γὰρ * δυνατὸν εἶ), ἐκ ἀδύνατον εἶ), τῆ δὲ ἀποφάσε, ἐκ ἀδύνατον εἶ), κατὰφασις. τὰ γὰρ ἔδυνατὸν εἶ), ὅ ἀδύνατον εἶ), κατὰφασις γὰρ ὅ ἀδύνατον εἶ). ὅ δὲ οὐκ ἀδύνατον εἶ), ἀποφασις. 3 Τὸ δ' ἀναγκάσιον πῶς ἔχει, ὁπίεον. Φανερόν δὲ, ὅτι ἔχει οὕτως ἔχει. ἀλλ' αἱ ἐναντίας ἐπονται. αἱ δ' ἀντιφάσεις, χωρὶς ἔχουσι γὰρ ὅτι ἀποφασις τῆ ἀναγκάσιον μὴ εἶ), ὅ οὐκ ἀναγκάσιον εἶ). ἐνδέχεται γὰρ ἀληθεύειν ὅτι τῆ αἰτιῆ ἀμφοτέρως. ὅ γὰρ ἀναγκάσιον μὴ εἶναι, οὐκ * ἀναγκάσιον εἶναι. 4 Αἴτιον δὲ ὅ μὴ ἀκολουθεῖν ὅ ἀναγκάσιον ὁμοίως ταῖς ἐτέραις, ὅτι ἐναντίως ὅ ἀδύνατον εἶναι ἀναγκάσιον ἀποδιδόσθαι, ὅ ἀπὸ δυνάμενον. ὅ γὰρ ἀδύνατον εἶναι, ἀναγκάσιον τῆτο, ἔχει εἶναι, ἀλλὰ μὴ εἶναι. ὅ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι, τῆτο ἀναγκάσιον εἶναι. ὥστε εἰ ἐκείνα ὁμοίως ἀκολουθεῖ τὰ δυνατὰ καὶ μὴ, ταῦτα ἔξ ἐναντίας ὅτι ἔχει ἔχει σημαίνει γὰρ ταῦτον, τὸ, τε ἀναγκάσιον ὅ ὅ ἀδύνατον, ἀλλ' ἄσφα εἰρησθαι, ἀντετραμμένως. 5 Ἡ ἀδύνατον ἔτιως κεῖσθαι τῆ τῆ ἀναγκάσιον ἀντιφάσε; ὅ μὲν γὰρ ἀναγκάσιον εἶναι, δυνατὸν εἶναι. (εἰ γὰρ μὴ, ἐκ ἀποφασις ἀκολουθεῖσθαι ἀνάγκη γὰρ ἐκ φάσε, ἐκ ἀποφάσε. ὥστε εἰ μὴ δυνατὸν εἶναι, ἀδύνατον εἶναι. ἀδύνατον ὅτι εἶναι ὅ ἀναγκάσιον εἶναι, ὅτι ἄτοπον.) ἀλλὰ μὲν τὰ γὰρ δυνατὸν εἶναι, ὅ οὐκ ἀδύνατον εἶναι, ἀκολουθεῖ. ταῦτα δὲ ὅ μὴ ἀναγκάσιον εἶναι. ὥστε συμβαίνει, ὅ ἀναγκάσιον εἶναι, μὴ ἀναγκάσιον εἶναι. ὅτι ἄτοπον. 6 Ἀλλὰ μὲν οὖν ὅ ἀναγκάσιον εἶναι, ἀκολουθεῖ τὰ δυνατὸν εἶναι, ὅτι ὅ ἀναγκάσιον μὴ εἶναι τὰ μὲν γὰρ, ἀμφοῖν ἐνδέχεται συμβαίνει. ταῦτων δὲ ὁπότερον αἱ ἀληθές ἢ, οὐκ ἐπὶ ἔσθαι ἐκείνα ἀληθῆ ἀμφοῖν γὰρ δυνατὸν εἶ), ὅ μὴ εἶ). εἰ δὲ ἀναγκάσιον εἶ), ἐκ μὴ εἶ), οὐκ ἔσθαι δυνατὸν ἀμφοῖν. λείπεται οὖν, ὅ οὐκ ἀναγκάσιον μὴ εἶ), ἀκολουθεῖν τὰ δυνατὸν εἶ). 7 Τοῦτο γὰρ ἀληθές καὶ ἔξ τῆ ἀναγκάσιον εἶ). 8 Καὶ γὰρ αὐτὴ γὰρ ἀντιφασις * τῆ ἐπομένῃ ὅ ἔδυνατὸν εἶ). ἐκείνη γὰρ ἀκολουθεῖ ὅ ἀδύνατον εἶ), ὅ τὸ ἀναγκάσιον μὴ εἶ). ἔκ ἐκ ἀποφασις, τὸ οὐκ ἀναγκάσιον μὴ εἶ). ἀκολουθοῦσι τε ὅτι καὶ αὐτὰ αἱ ἀντιφάσεις ἔξ τῆ εἰρημῶνον ὅτι καὶ ὅτι ἀδύνατον συμβαίνει, ἔξ τῆ μὲν ἔτιως.

γρ. δυνατὰ

κ. ἀναγκάσιον

A 2. Ergo impossibile & non impossibile contingenti, & possibili, & non contingenti, & non possibili, consequuntur contradictorie, sed vice versa. nam illi, possibile esse, negatio eius quod impossibile est, consequitur, nempe non impossibile esse. negationi vero affirmatio: ei namque non possibile esse, consequitur hæc, impossibile esse. etenim impossibile esse, est affirmatio: at non impossibile esse, negatio. 3 Sed necessarium quomodo se habet, videndum est. Perspicuum igitur est, id non ita se habere, sed contrarias consequi; contradictiones autem seorsum esse collocatas. huius enim, necesse non esse, non est negatio hæc, non necesse esse: quia contingit utrasque in eodem veras esse: quod enim necesse est non esse, non necesse est esse. 4 Cur autem necessarium non ita consequatur, ut ceteræ enunciationes modificata, causa est, quod necessario impossibile contrario modo enunciatum, idem valet: quod enim impossibile est esse, id necesse est, non quidem esse, sed non esse. quod autem impossibile est non esse, id necesse est esse: quare si ea similiter sunt consequentia possibili & non possibili; hæc est contrario consequi oportet: quia necessarium & impossibile non idem significant, nisi accipiantur, ut dictum est, vice versa. 5 An fieri non potest, ut ita collocentur necessarii contrarii contradictiones? quod enim necesse est esse, possibile est esse: (sin minus, negatio consequetur: quia necesse est vel affirmare, vel negare: quare si non possibile est esse, impossibile est esse; ergo impossibile est esse, quod necesse est esse: quod est absurdum.) At qui isti, possibile esse, consequitur hæc, non impossibile esse: & huic illa, non necesse esse: itaque fit, ut quod necesse est esse, non necesse sit esse: quod est absurdum. 6 At vero illi, possibile esse, neque hæc consequitur, necesse esse; neque hæc, necesse non esse: quoniam illi accidere ambo possunt: horum autem utrumvis verum sit, non erunt amplius illa vera. simul enim hæc vera sunt, possibile esse, & non esse, sed si necesse est esse, vel non esse: non erit possibile utrumque. Ergo relinquitur, ut hæc, non necesse non esse, sit consequens illi, possibile esse. 7. Hoc enim verè dicitur etiam de eo quod est necesse esse. 8 Etenim hæc est contradictoria eius quæ sequitur illam, non possibile esse. nam illi consequens est hæc, impossibile esse, & necesse non esse: cuius negatio est hæc, non necesse non esse. Sequuntur igitur etiam hæc contradictiones eo quem diximus modo: cuiusque ista positus, nihil absurdi accidit.

B

C

D

E

I. ORDO.

- 1. Possibile esse.
- 2. Contingens esse.
- 3. Non possibile esse.
- 4. Non necesse non esse.

II. ORDO.

- 1. Possibile non esse.
- 2. Contingens non esse.
- 3. Non impossibile non esse.
- 4. Non necesse esse.

9. Dubitabit autem aliquis, an illi, necesse esse, consequatur hæc, possibile esse. nisi enim hæc sequatur, contradictoria sequetur, id est, non possibile esse. quod si quis neget hæc esse contradictoriam: necesse est dicere, contradictoriam esse hæc, possibile non esse. quarum utraque falsa est de eo quod est necesse esse. At contra, idem videtur posse secari, & esse, & non esse. itaque quod necesse est esse, continget non esse: hoc autem falsum est.

10 Sed perspicuum est, non quodcumque potest aut esse, aut ambulare, etiam posse opposita: verum sunt nonnulla, in quibus hoc non est verum. Primum quidem in iis quæ sine ratione possunt: ut ignis est calefactivus, habetque potestatem irrationalem. Potestates igitur quæ sunt cum ratione, eadem sunt plurimum & contrariorum. irrationales autem non omnes. sed, ut dictum est, ignis non potest calefacere & non calefacere, nec quæcumque alia semper actu sunt. aliqua tamen etiam ex iis quæ potestatibus irrationalibus prædicta sunt, simul opposita suscipere possunt. Sed hoc ideo dictum est, quia non omnis potestas est susceptiva contrariorum, ne quidem eæ quæ dicuntur secundum eandem speciem.

11 Quædam autem potestates sunt homonymæ. nam possibile, non simpliciter dicitur: sed aliud quidem, quia verum est, utpotè quod est actu; ut possibile ambulare, quia ambulat, & omnino possibile esse, quia iam est actu id quod dicitur esse possibile: aliud verò, quia actu esse poterit, ut possibile ambulare, quia fieri poterit ut ambulet. & hæc quidem potestas est in solis rebus mobilibus: illa verò etiam in immobilibus. utrumque autem verè dicitur posse ambulare, vel esse, & quod ambulat iam, atque actu est, & quod est aptum ad ambulandum. Quod igitur ita possibile est, non verè de simpliciter necessario dicitur: alterum autem verè dicitur.

12 Itaque cum ei quod est in parte, uniuersale consequens sit: ei quod necessarium est, consequens erit posse esse, non tamen omne.

A

III. ORDO.

- 1. Non possibile esse.
- 2. Non contingens esse.
- 3. Impossibile esse.
- 4. Necesse non esse.

IV. ORDO.

- 1. Non possibile non esse.
- 2. Non contingens non esse.
- 3. Impossibile non esse.
- 4. Necesse esse.

9 Απορήσασθε δὲ αὐτὸς τις, εἰ τὰ ἀναγκάσιον εἶναι, τὸ δυνατὸν εἶναι, ἐπέτα. εἰ γὰρ μὴ ἐπέτα, * ἡ ἀντίφασις ἀκολουθήσει, τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. καὶ εἰ τις τούτων μὴ φήσεν εἶναι ἀντίφασιν, ἀνάγκη λέγειν τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι. ἀποφάσκει ἄμφω ψεῦδῃ καὶ τὸ ἀναγκάσιον εἶναι. ἀλλὰ μὴ πάλιν τὸ αὐτὸ δοκεῖ εἶναι δυνατὸν, τέμνεσθαι, καὶ μὴ τέμνεσθαι, καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. ὥστε ἔσται τὸ ἀναγκάσιον εἶναι, ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι τὸ αὐτὸ δὲ ψεῦδος.

10 Φανερόν * δὲ, ὅτι ἔστι πᾶσι τὸ δυνατὸν εἶναι, ἡ βασιλεύειν, καὶ τὰ ἀντικείμενα δυνάμει. ἀλλ' ἐστὶν ἐφ' ὧν οὐκ ἀληθές. πρῶτον μὲν

* ὅτι τὸ μὴ καὶ λόγον δυνάμει. οἷον τὸ πῦρ θερμαντικόν, καὶ ἔχει δυνάμειν ἀλόγον. αἱ μὲν οὖν μὴ λόγου δυνάμεις, αἱ αὐτὰ πλεόνων καὶ τῶν ἐσθυτίων αἱ δ' ἀλογοί, ἔτι πάσαι. ἀλλ', ὡς ἔφαρ εἶρηται, τὸ πῦρ ἔστι δυνατὸν θερμαίνειν, καὶ μὴ ἔστι ὅσα ἄλλα ἐνεργεῖ αἰεὶ. εἶναι μὲν τοὶ δυνάμει εἶναι καὶ τῶν καὶ τὰς ἀλόγους δυνάμεις, ἀμφὸς τὰ ἀντικείμενα διέξασθαι. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μὲν τούτου χάριν εἶρηται, ὅτι ἔτι πάσαι δυνάμεις, τῶν ἀντικειμένων ὅτι δεκτικῆ, ἔστι ὅσα λέγονται καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος.

11 Εἶναι γὰρ δυνάμεις ὁμόνυμοί εἰσι. τὸ γὰρ δυνατὸν, ἔχει ἀπλῶς λέγεται. ἀλλὰ καὶ μὲν, ὅτι ἀληθές, ὡς ἐνεργεῖα ὄν. οἷον, δυνατὸν βασιλεύειν, ὅτι βασιλεύει. καὶ ὅπως δυνατὸν εἶναι, ὅτι ἦδη ἔστι καὶ ἐνεργεῖα, ὅτι λέγεται εἶναι δυνατὸν τὸ δὲ, ὅτι ἐνεργεῖται αὐτῷ, οἷον, δυνατὸν εἶναι βασιλεύειν, ὅτι βασιλεύει. καὶ αὐτὴ μὲν ὅτι τοῖς κινήσει μόνον ἔστιν ἡ δυνάμεις. ἐκείνη δὲ καὶ ὅτι τοῖς ἀκινήσει.

ἀμφὸς δὲ ἀληθές ἔστιν εἰπεῖν, * τὸ δυνατὸν βασιλεύειν ἡ εἶναι, καὶ τὸ βασιλεύειν ἦδη ἔστι ἐνεργεῖα, καὶ τὸ βασιλεύειν τὸ μὲν οὖν ἔτι δυνατὸν, οὐκ ἀληθές καὶ τὸ ἀναγκάσιον ἀπλῶς, εἰπεῖν. φανερόν δὲ, ἀληθές.

12 Ὡστε ἐπεὶ τὰς ἐν μέρει ὄντι, τὸ κεφάλου ἐπέτα. ὡς δὲ ἀνάγκης ὄντι, ἐπέτα τὸ δυνατὸν εἶναι, ἔστι μὲν τοὶ τὸ πᾶσι.

γρ. ἡ ἀπὸ φασιν

Vide Metaph. I. c. 2. & seq.

γρ. τὸ μὴ ἀδυνατὸν εἶναι καὶ τὸ βασιλεύειν ἡ εἶναι

1

13 Καὶ ἐστὶ δὴ ἄρα ἴσως ὁ ἀναγκάσιον καὶ μὴ ἀναγκάσιον πρῶτων εἶναι ἢ μὴ εἶναι. καὶ τ' ἄλλο ὡς ταῦτοις ἀκολουθοῦντα, ὅτι σκεπτεῖν δεῖ.

A 13. Ac fortasse necessarium, & non necessarium, est principium unde omnia sunt, aut non sunt: reliqua verò tamquam his consequentia spectari debent.

I. ORDO.

- 1 Necessè esse.
- 2 Non possibile non esse.
- 3 Non contingens non esse.
- 4 Impossibile non esse.

II. ORDO.

- 1 Necessè non esse.
- 2 Non possibile esse.
- 3 Non contingens esse.
- 4 Impossibile esse.

14 Φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημῶν, ὅτι ὁ εἰς ἀνάγκης ὄν, κατ' ἐνέργειαν ἔστιν. ὡς τε εἰ πρῶτα τὰ αἰδέα, καὶ ἢ ἐνέργεια διωάμεως πρῶτα. ἔτι τὰ μὲν, ἀλλὰ διωάμεως ἐνέργειαι εἰσιν, οἷον αἰδέαται ἕσται. τὰ δὲ, μὴ διωάμεως, ἀ τῆ μὲν φύσει, πρῶτα, τὰ δὲ χρόνῳ ὑστερα. τὰ δὲ, ὅσοι ποτε ἐνέργειαι εἰσιν, ἀλλὰ διωάμεως μόνον.

III. ORDO.

- 1 Non necessè esse.
- 2 Possibile non esse.
- 3 Contingens non esse.
- 4 Non impossibile non esse.

IV. ORDO.

- 1 Non necessè non esse.
- 2 Possibile esse.
- 3 Contingens esse.
- 4 Non impossibile esse.

14 Ex dictis igitur perspicuum est, id, quod necessarium est, actu esse. quare si æterna sunt priora, etiam actus potestate prior est. Et alia quidem sunt actus sine potestate, ut primæ substantiæ: alia autem cum potestate, quæ naturæ sunt priora quàm potestates, tempore posteriora: alia verò numquam actus sunt, sed potestates dumtaxat.

QVÆNAM SINT ENUNCIATIONES CONTRARIÆ.

TRACTATUS VI.

Cap. XIV.

1 ¶ Quæstio prior, de enunciationibus contrarijs: 2 cuius solutio ex posterioris solutione pendet. 3 ¶ Quæstio posterior, de opinionibus contrarijs, & eius expositio per exempla. 4 ¶ Responso ad posteriorem quæstionem. Non esse contrarias opiniones, quæ sunt de subiectis contrarijs, 6 nec quæ differunt attributo. 7 Contrarias esse, quæ idem de eodem affirmant & negant, quatuor rationibus ostenditur: prima à deceptione: 8 secunda à falsitate per se, & per accidens: 9 tertia à rebus, quibus nihil est contrarium: 10 quarta à commutata proportionem. 11 Hypotheoria, Indefinitas opiniones, de quibus dictum fuit, accipiendas esse pro uniuersalibus. 12 ¶ Responso ad priorem quæstionem, 13 ¶ Hypotheoria, Quòd contraria non possint esse simul vera.

Ποτερον δὲ ἐναντία ἔστιν ἢ κατὰφασις τῆ ἀποφάσεως, ἢ ἡ κατὰφασις τῆ κατὰφάσεως; ἔστι δὲ ὁ λόγος τῶν λόγων, ὁ λέγων ὅτι πᾶς ἀνδρῶπος δίκαιος, τῶν, ὅσοι εἰς ἀνδρῶπος δίκαιος. ἢ ὁ ὅτι, πᾶς ἀνδρῶπος δίκαιος, τῶν πᾶς ἀνδρῶπος ἀδίκος; οἷον, ἐστὶ Κλημίας δίκαιος, ὅτι ἐστὶ Κλημίας δίκαιος, Κλημίας ἀδίκος ἔστι. ποτέρα ἐναντία τούτων; 2 Εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐκ τῆ φωνῆ, ἀκολουθεῖ τοῖς ἐκ τῆ ἀφανοῖα. ἐκ δὲ ἐναντία δόξα ἢ τῆ ἐναντίας ἔστιν, οἷον, ὅτι πᾶς ἀνδρῶπος δίκαιος, τῆ, πᾶς ἀνδρῶπος ἀδίκος. καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῆ φωνῆ κατὰφάσεων, ἀνάγκη ὁμοίως εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἐκ δὲ ἢ τῆ ἐναντίας δόξα ἐναντία ἔστιν, ὅσοι ἢ κατὰφασις τῆ κατὰφάσεως ἔσται ἐναντία, ἀλλ' ἢ εἰρημῶν ἀποφασις.

C Vtrum autem contraria est affirmatio negationi, an affirmatio affirmationi? & hæc oratio, omnis homo est iustus, illi orationi, nullus homo est iustus: an hæc, omnis homo est iustus, illi, omnis homo est iniustus? veluti, est Callias iustus, non est Callias iustus, Callias iniustus est: vtra igitur harum est contraria?

2 Nam si ea quæ sunt in voce, consequuntur iis quæ sunt in diancæa: illic autem ea est contraria opinio, quæ contrarii est, ut hæc, omnem hominem esse iustum, illi, omnem hominem esse iniustum: certè etiam in enunciationibus voce expressis necessè est similiter rem se habere. si verò non est illic ea opinio contraria, quæ est contrarii: neque affirmatio affirmationi erit contraria, sed dicta negatio.